

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

พุทธศักราช ๒๕๖๘

โรงเรียนอนุบาลบางเท่าแม่

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบางเต๋แม่ จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ด้วยความเชื่อมั่นว่าเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาและการศึกษาที่มีคุณภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กให้ความสำคัญกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ผ่านการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้สอน และเด็กกับพ่อแม่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู โดยยึดหลักการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี ซึ่งเน้นการพัฒนาเด็กให้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของการพัฒนาการทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม สมวัย มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ

ทางโรงเรียนมุ่งเน้นการดำเนินงานตามหลักการสำคัญ ๕ ประการ ได้แก่

๑. หลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา โดยคำนึงถึงพัฒนาการตามวัย ความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรม
๒. หลักพัฒนาการเด็กและการเรียนรู้ ที่มุ่งพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมและสมดุลทุกด้าน ผ่านการเล่นที่มีความหมาย ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถ สอดคล้องกับพัฒนาการและมีเวลาพักผ่อนเพียงพอ
๓. หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงรุก ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือก คิด ตัดสินใจ และลงมือทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เหมาะสมกับวัย
๔. หลักการบูรณาการบริบทสังคมและวัฒนธรรม ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตนเอง รวมถึงวัฒนธรรมอื่นๆ อย่างมีความหมาย
๕. หลักการมีส่วนร่วมของครอบครัว สถานศึกษา และชุมชน เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชน

โรงเรียนอนุบาลบางเต๋แม่ มุ่งมั่นที่จะเป็นสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ พร้อมก้าวสู่การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

หน้า

คำนำ

ความนำ

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

วิสัยทัศน์

หลักการ

แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลบางเท่าแม่

พัฒนาการเด็กปฐมวัย

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์

การจัดเวลาเรียน

สาระการเรียนรู้รายปี

การจัดประสบการณ์

การประเมินพัฒนาการ

การบริหารจัดการหลักสูตร

การจัดการศึกษาปฐมวัย(เด็กอายุ๓-๖ปี)สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัย กับระดับประถมศึกษาปีที่ ๑

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน

๑

๒

๒

๓

๔

๗

๙

๑๐

๒๒

๒๓

๒๙

๔๒

๖๖

๖๙

๗๐

๗๒

ความนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ เพื่อให้สถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัดนำหลักสูตรฉบับนี้ไปใช้ โดยปรับปรุงให้เหมาะสมกับเด็กและสภาพท้องถิ่นตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๘ เป็นต้นมา หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี มีจุดหมายเพื่อมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการสมวัยเต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไปซึ่งหลักสูตรกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ประกอบด้วย พัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาให้สถานศึกษาทุกสังกัดสามารถนำไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยได้ตามบริบทและความต้องการของสถานศึกษา

สถานศึกษาสามารถวิเคราะห์สาระการเรียนรู้เพื่อกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการเด็กได้หลากหลายตามแนวคิดทฤษฎีและนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงวิสัยทัศน์ จุดเน้น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพบริบทและความต้องการของชุมชน อย่างไรก็ตามสถานศึกษามีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมของตนเองและสามารถใช้ได้กับทุกกลุ่มเป้าหมาย แต่โลกในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการด้านต่างๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงความรู้และเทคโนโลยีที่นำไปสู่การเป็นสังคมดิจิทัล

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เกิดขึ้นในช่วงต่อมาได้กำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนาคนและแนวการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกและสภาพการณ์ของประเทศ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษ เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ

พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕ กำหนดวัตถุประสงค์ให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่รอบด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลและความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยสร้างคุณลักษณะให้เด็กปฐมวัยมีอุปนิสัยใฝ่ดี มีคุณธรรม มีวินัย ใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถซึมซับสุนทรียะและวัฒนธรรมที่หลากหลายได้ อีกทั้งบ่มเพาะเจตคติของเด็กปฐมวัยให้เคารพคุณค่าของบุคคลอื่น มีจิตวิญญาณของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเสมอภาค และมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

นอกจากนี้ มาตรา ๘ ยังกำหนดให้การจัดการเรียนรู้ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องเป็นไปเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย แต่ต้องไม่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสอบแข่งขันระหว่างเด็กปฐมวัย

โรงเรียนอนุบาลบางเท่าแม่ ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามหลักการและแนวทางดังกล่าว จึงได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยคำนึงถึงบริบทของท้องถิ่นและความต้องการของชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพ มีความพร้อมในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตในอนาคต

หลักการและแนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓ – ๖ ปี จัดทำขึ้นโดยยึดปรัชญาการศึกษาปฐมวัย และหลักการบนพื้นฐานแนวคิดที่เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยสากลและความเป็นไทย ครอบคลุมการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กและการเรียนรู้ตามวัย อย่างเป็นองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย โดยนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการออกแบบการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง การเรียนรู้อย่างมีความสุขการตระหนักถึงบริบท สังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว และชุมชน เพื่อสร้างและพัฒนาเด็กทุกคนให้มีความสามารถตามวัยที่สำคัญ และจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถปรับตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กปฐมวัยพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป ทั้งนี้ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี กำหนดหลักการที่พัฒนาขึ้นมาจากแนวคิด ดังนี้

๑. หลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ คำนึงถึงพัฒนาการตามวัยความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรม พัฒนาขึ้นจากแนวคิด ดังนี้

๑.๑ แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อเนื่องในตัวมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิไปจนตลอดชีวิตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ พัฒนาการของเด็กจะมีลำดับขั้นตอนในลักษณะเดียวกันตามวัยของเด็ก แต่อัตราการเจริญเติบโตและระยะเวลาในการผ่านขั้นตอนต่างๆ ของเด็กแต่ละคนอาจแตกต่างกันได้ โดยในขั้นตอนแรกๆ จะเป็นพื้นฐานสำหรับพัฒนาการขั้นต่อไป พัฒนาการประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ซึ่งพัฒนาการแต่ละด้านมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน รวมทั้งส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน

พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้ และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กในแต่ละด้าน อาทิ ทฤษฎีพัฒนาการด้านร่างกาย อธิบายว่า การเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก มีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอน เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน ทฤษฎีพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ และสังคม ระบุว่า การอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กส่งผลต่อบุคลิกภาพของเด็กเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ความรักและความอบอุ่นเป็นพื้นฐานสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก ซึ่งจะทำให้เด็กมีความไว้วางใจในผู้อื่น เห็นคุณค่าของตนเอง มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีเคารพผู้อื่น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของความเป็นพลเมือง และทฤษฎีพัฒนาการด้านสติปัญญา อธิบายว่าเด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะ และความสามารถในการเรียนรู้ ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุประสบการณ์ รวมทั้งค่านิยมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เด็กได้รับ

แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กจึงเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้ผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจเด็กสามารถอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษา และจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริม เฝ้าระวัง ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาให้เด็กมีพัฒนาการเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการและมีพัฒนาการสมวัย

๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการคำนึงถึงสิทธิเด็ก การสร้างคุณค่า และสุขภาวะให้แก่เด็กปฐมวัยทุกคน เด็กควรได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันทุกคน โดยมีสิทธิในการอยู่รอด สิทธิได้รับการคุ้มครอง สิทธิในด้านพัฒนาการ และสิทธิการมีส่วนร่วมตามที่กฎหมายระบุไว้ เด็กแต่ละคนมีคุณค่าในตนเองและควรสร้างคุณค่าและคุณภาพชีวิตให้เกิดขึ้นกับเด็กจากการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาที่มีคุณภาพพร้อมกับการส่งเสริมความสามารถด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา ด้วยการได้รับโภชนาการที่ดีการดูแลสุขภาพนิสัยและสุขภาพอนามัยการมีโอกาสนักพักผ่อนอย่าง

เพียงพอการมีโอกาสดำเนินการปกป้องคุ้มครองจากการเจ็บป่วยและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ตลอดจนการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สะอาด

๑.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูควบคู่การให้การศึกษา การจัดการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กบนพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา หรือการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติพัฒนาการ และความสามารถเด็กแต่ละคนอย่างมีคุณภาพ ครบทุกด้าน การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยหมายถึงการดูแลเอาใจใส่เด็กด้วยความรัก ความอบอุ่น การดูแลสุขภาพ โภชนาการ และความปลอดภัยและการอบรมกล่อมเกล่าให้เด็กมีจิตใจดี มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม และมีทักษะชีวิต การดูแลที่ตอบสนองความต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจของเด็กมุ่งให้เด็กมีร่างกายเติบโตแข็งแรง มีสุขภาพดีอารมณ์ร่าเริง แจ่มใส มีความประพฤติดีมีวินัย รู้จักควบคุมตนเอง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การอบรมเลี้ยงดูที่มีผลดีต่อพัฒนาการและความสามารถของเด็กนั้น ผู้ใหญ่ที่ดูแลเด็กจะต้องเป็นผู้ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์มีปฏิสัมพันธ์และสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อเด็ก ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและใช้การสร้างวินัยเชิงบวกและใช้เหตุผลในการอบรมบ่มนิสัย ซึ่งจะช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีเป้าหมายชีวิต มีวินัยในตนเอง มีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อผู้อื่น สามารถจัดการกับความเครียดและปัญหาต่าง ๆ ได้การอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นแนวคิดสำคัญที่ครอบคลุมและสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องปฏิบัติอย่างสอดคล้องต่อเนื่องกัน

สำหรับการให้การศึกษาเด็กในช่วงปฐมวัยนั้น เป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้โดยการจัดประสบการณ์ที่หลากหลายผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย ให้เด็กเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ จากการลงมือปฏิบัติ และการได้รับประสบการณ์ตรง มีการกำหนดจุดมุ่งหมายและการวางแผนในการจัดประสบการณ์และจัดกิจกรรมทั้งรายบุคคล กลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมทั้งด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา โดยคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญและพัฒนาเด็กแต่ละคนอย่างเต็มศักยภาพ

๒. หลักพัฒนาการเด็กและการเรียนรู้ โดยเน้นการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมและสมดุลทุกด้านผ่านการเล่นอย่างมีความหมายด้วยวิธีการเหมาะสมกับวัยและความสามารถ สอดคล้องกับการพัฒนาสมองและมีการพักผ่อนเพียงพอ พัฒนาจากแนวคิด ดังนี้

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม และการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ การพัฒนาเด็กโดยองค์รวม เป็นการคำนึงถึงความสมดุลและครอบคลุมพัฒนาการของเด็กให้ครบทุกด้านในการดูแล พัฒนา และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กต้องไม่เน้นที่ด้านใดด้านหนึ่ง จนละเลยด้านอื่นๆ ซึ่งในแต่ละด้านของพัฒนาการและความสามารถด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา มีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ต้องการการส่งเสริมให้เด็กเจริญเติบโต และมีพัฒนาการสมวัยอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเป็นแนวทางที่สำคัญในการปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรู้ความเข้าใจที่ประกอบด้วย **ความเหมาะสมกับวัยหรืออายุของเด็ก** ว่าพัฒนาการในช่วงวัยนั้น ๆ ของเด็กเป็นอย่างไร ต้องการการส่งเสริมอย่างไร การมีความรู้เรื่องพัฒนาการและความสามารถตามช่วงวัย จะทำให้สามารถทำนายพัฒนาการและความสามารถในลำดับต่อไปได้และสามารถวางแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ ความสามารถ และช่วยเหลือเด็กได้อย่างเหมาะสม **สำหรับความเหมาะสมของเด็กแต่ละคน** เป็นการคำนึงถึงเด็กเป็นรายบุคคลที่มีความชอบความสนใจ ความสามารถ และความถนัดที่แตกต่างกัน โดยให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคลและความเหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ เพื่อให้การเรียนรู้ของเด็กที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก ครอบครัว และชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่มีความหมาย ซึ่งความรู้ความเข้าใจดังกล่าวสามารถใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงรุกที่เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุข การสร้างกลุ่มการเรียนรู้ร่วมกัน การประเมินความสามารถผู้เรียน และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกับผู้ปกครองและชุมชน

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง สมองของเด็กเป็นสมองที่เป็นสมองที่สร้างสรรค์และมีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นสัมพันธ์กับอารมณ์ สมองเป็นอวัยวะที่สำคัญมากที่สุด และมีการพัฒนาตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา โดยในช่วงนี้เซลล์สมองจะมีการพัฒนาเชื่อมต่อและทำหน้าที่ในการควบคุมการทำงานพื้นฐานของร่างกาย สำหรับในช่วงแรกเกิดถึงอายุ ๓ ปี จะเป็นช่วงที่เซลล์สมองเจริญเติบโตและขยายเครือข่ายใยสมองอย่างรวดเร็ว โดยปัจจัยในการพัฒนาของสมองประกอบด้วย พันธุกรรม โภชนาการและสิ่งแวดล้อม สมองจะมีพัฒนาการที่สำคัญในการควบคุมและมีผลต่อการเรียนรู้ ความคิด จินตนาการความฉลาด และพัฒนาการทุกด้าน การพัฒนาสมองทำให้เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วกว่าวัยใด สำหรับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง โครงสร้างและการทำงานของสมองที่มีการพัฒนาอย่างเป็นลำดับขั้นตามช่วงวัยและความยืดหยุ่น ทำให้การพัฒนาสมองเกิดขึ้นได้ตลอดชีวิต การเชื่อมโยงต่อกันของเซลล์สมองที่เป็นเครือข่ายซับซ้อนและหนาแน่น จะเกิดขึ้นก่อนอายุ ๕ ปี ซึ่งเมื่อเซลล์สมองและจุดเชื่อมต่อเหล่านี้ได้รับการกระตุ้นมากขึ้นเท่าใด ยิ่งทำให้สมองมีความสามารถในการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและจดจำได้มากขึ้น แต่หากไม่ได้รับการกระตุ้นจากประสบการณ์ที่เด็กได้รับได้อย่างหลากหลาย จะไม่เกิดการเชื่อมต่อโดยการกระตุ้นจุดเชื่อมต่อเหล่านั้นเกิดจากการที่เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือทำและปฏิบัติด้วยตนเองผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับพัฒนาการทางสมองเป็นการเรียนรู้จากของจริงไปหาสัญลักษณ์จากง่ายไปหายาก จากรูปธรรมไปสู่นามธรรมโดยคำนึงถึงความสามารถตามวัยและพัฒนาการ อย่างไรก็ตามเมื่อสมองเจริญเติบโตในช่วงวัยต่าง ๆ และเริ่มมีความสามารถในการทำหน้าที่ในช่วงเวลาที่ต่างกัน จะเห็นว่าการเรียนรู้และทักษะบางอย่างจะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดในช่วงเวลาหนึ่งที่เรียกว่า **“หน้าต่างโอกาสของการเรียนรู้”** ซึ่งเมื่อผ่านช่วงเวลานั้นในแต่ละช่วงวัยถ้าสมองไม่ได้รับการกระตุ้นหรือได้รับประสบการณ์ที่เหมาะสม โอกาสที่จะฝึกอาจายากหรือทำไม่ได้เลยผู้ใหญ่ที่เลี้ยงดูเด็กเป็นคนสำคัญที่จะต้องคอยสังเกต และใช้โอกาสนี้ช่วยให้เด็กก้าวไปสู่ความสามารถเฉพาะด้านในแต่ละช่วงวัย

หน้าต่างโอกาสของการเรียนรู้เป็นช่วงโอกาสที่สำคัญในการพัฒนาสมอง ซึ่งเป็นกระบวนการทางความคิดของสมองส่วนหน้าทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการคิด ความรู้สึก และการกระทำ โดยสมองส่วนนี้กำลังพัฒนามากที่สุด เป็นช่วงของการพัฒนาความสามารถในการคิด การจัดระเบียบตนเอง ซึ่งส่งผลต่อการยับยั้งชั่งใจ การคิดไตร่ตรอง การควบคุมอารมณ์ การยืดหยุ่นทางความคิด การใส่ใจจดจ่อ การวางแผนการตั้งเป้าหมาย ความมุ่งมั่น การจดจำ การเรียกใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดลำดับความสำคัญของเรื่องต่าง ๆ และการลงมือทำอย่างเป็นขั้นตอนจนสำเร็จ การพัฒนาสมองจึงเป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกฝนในชีวิตประจำวันของเด็กผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ หลากหลายที่เปิดโอกาสให้เด็กได้คิด ลงมือทำ เพื่อให้เกิดความพร้อมและมีทักษะที่สำคัญต่อชีวิตในอนาคตนอกจากนี้สมองยังเป็นอวัยวะสำคัญสำหรับการเรียนรู้ภาษาและการสื่อสาร การเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็กจะเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติจากการปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่และผู้เลี้ยงดูในชีวิตประจำวันและสถานการณ์รอบตัว สมองมีตำแหน่งรับรู้ต่าง ๆ กัน ได้แก่ ส่วนรับภาพ ส่วนรับเสียง ส่วนรับสัมผัสและรับรู้การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกาย สมองส่วนต่างๆ เหล่านี้พัฒนาขึ้นมาได้ช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับกระตุ้นของสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยสมองเด็กมีความจำผ่านการฟัง ต้องการรับรู้ข้อมูลเสียงพร้อมเห็นภาพ เริ่มรู้จักเสียงที่เหมือนและแตกต่าง และสามารถเรียนรู้จังหวะของคำได้จากการฟังซ้ำๆ สมองของเด็กที่เข้าใจเกี่ยวกับภาพ เสียง และสัมผัสแบบต่างๆ มีความสำคัญมาก เพราะข้อมูลจากภาพ เสียง และสัมผัสเหล่านี้จะก่อรูปขึ้นเป็นเรื่องราวที่จะรับรู้และเข้าใจซับซ้อนขึ้นเรื่อยๆได้ในที่สุด สมองส่วนหน้านั้นมีหน้าที่คิด ตัดสินใจ เชื่อมโยงการรับรู้ไปสู่การกระทำที่เป็นลำดับขั้นตอน สมองเด็กที่สามารถเรียนรู้ภาษาได้ดีต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมของภาษาที่เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมจึงจะเรียนรู้ได้ดี

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นและการเรียนรู้ของเด็ก การเล่นเป็นกิจกรรมการแสดงออกของเด็กอย่างอิสระตามความต้องการ และจินตนาการสร้างสรรค์ของตนเอง เป็นการสะท้อนพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในชีวิตประจำวัน จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆบุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัว การเล่นทำให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลาย และส่งเสริมพัฒนาการและความสามารถทั้งด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญาของเด็ก การเล่นของเด็กปฐมวัยจัดเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งการเล่นอย่างมีความหมายเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานที่ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ขณะที่เด็กเล่นจะเกิดการเรียนรู้ไปพร้อมๆกันด้วย จากการเล่นเด็กจะมีโอกาสเคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้ ผ่อนคลายอารมณ์และแสดงออกถึงตนเอง ได้เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสสำรวจ ทดลองคิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเองการเล่นช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งแวดล้อม บุคคลรอบตัว และส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถทั้งด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญาก้าวหน้าไปตามวัยอย่างเหมาะสมและสมดุล

การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องตลอดเวลาจากการเล่นแลประสบการณ์ตรง ในวิถีชีวิตประจำวันผ่านการลงมือปฏิบัติ การใช้ประสาทสัมผัสในการสำรวจ การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งต่างๆรอบตัวเพื่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และการถ่ายทอดจากผู้ที่มีประสบการณ์และมีความรู้มากกว่าทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิด จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ทักษะภาษา ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆรอบตัว ทักษะพื้นฐานที่สำคัญและความสามารถในการในด้านต่างๆ ตลอดจนเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง บุคคล สิ่งต่างๆ และสถานการณ์รอบตัว การเรียนรู้ควรยึดเด็กเป็นสำคัญ โดยเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเลือกตามความสนใจ ลงมือกระทำผ่านสื่ออุปกรณ์และของเล่นที่ตอบสนองการเรียนรู้ เปิดกว้าง และมีความยืดหยุ่น โดยการเรียนรู้ของเด็กส่วนใหญ่ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลองผิดลองถูก การได้สัมผัส กระทำ และการกระทำซ้ำๆ ที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการและความสามารถทั้งด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจและสังคมด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา ซึ่งเด็กจะมีความสนใจ อยากรู้ อยากเห็น เกิดการค้นพบและการแก้ปัญหา ความเข้าใจตนเองและผู้อื่น สำหรับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยนั้น เกิดจากการที่ผู้ใหญ่เป็นผู้สนับสนุนวิธีการการเรียนรู้และความพยายามของเด็กๆ ในการเรียนรู้ จากการกำหนดจุดมุ่งหมายรวมทั้งการสร้างความสำเร็จและส่งเสริมเด็กๆ ในการขยายขีดความสามารถของตน และให้คำแนะนำแก่เด็กในการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก สามารถใช้ในบริบทของการเล่นและกิจกรรมที่มีโครงสร้างตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนรู้

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ มีความสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะสำหรับเด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็กวัยนี้กำลังอยู่ในช่วงพัฒนาทักษะความสามารถด้านสังคมและอารมณ์ในระดับที่สูงขึ้นการเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่อาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างเจตคติที่ดีและพฤติกรรมเชิงบวก อีกทั้งยังสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรมของเด็กได้อีกด้วย การเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์เป็นประเด็นที่การศึกษายุคใหม่ให้ความสำคัญนอกเหนือจากการจัดการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ

การเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ประกอบด้วย การตระหนักรู้ในตนเอง ซึ่งเป็นการทำความรู้จักและเข้าใจตนเองรวมถึงผู้อื่นในด้านความคิด อารมณ์และความรู้สึกได้อย่างถูกต้อง ทำให้การปฏิบัติต่อผู้อื่นได้อย่างสุภาพ การจัดการตนเองเป็นการจัดการอารมณ์เชิงลบของตนเอง และแสดงออกต่อสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสม ทักษะสัมพันธ์ภาพเป็นการทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง และการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบเป็นการทำความเข้าใจปัญหาแก้ไขปัญหาด้วยการคำนึงถึงความปลอดภัย และประเมินผลของการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล จึงเป็นทักษะที่จำเป็นต่อเด็กปฐมวัย

ช่วยให้เด็กมีปลอดภัยและประเมินผลของการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล จึงเป็นทักษะที่จำเป็นต่อเด็กปฐมวัย ช่วยให้เด็กมีความสัมพันธ์ที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น

๓. หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงรุก โดยเน้นการจัดกิจกรรมบูรณาการด้วยวิธีการที่หลากหลาย เปิดโอกาสเด็กได้เลือก คิด ตัดสินใจ และลงมือทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เหมาะสมกับวัย มีทักษะชีวิต และเรียนรู้อย่างมีความสุข พัฒนาจากแนวคิด ดังนี้

๓.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่เรียนรู้ผ่านการเล่นและการทำกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กในวัยนี้ เป็นการวางแผนโดยบูรณาการทั้งวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศิลปะ ภาษา ดนตรีและการเคลื่อนไหว คุณธรรมจริยธรรม สุขภาพอนามัย และศาสตร์อื่นๆ โดยไม่แบ่งเป็นรายวิชา แต่จะมีการผสมผสานความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติของแต่ละศาสตร์ในการจัดประสบการณ์ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้ในระดับชั้นอื่นๆ เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติเหมาะสมตามวัยของเด็ก เพื่อพัฒนาความสามารถทั้งด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการผ่านสาระการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยประสบการณ์สำคัญด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์จิตใจและสังคม ความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา โดยออกแบบการจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่ทำให้เกิดความหลากหลายและสาระที่ควรเรียนรู้ ได้แก่ ตัวเด็ก บุคคลและสถานที่แวดล้อมตัวเด็กธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ภายใต้สาระการเรียนรู้ทั้งประสบการณ์สำคัญที่มีการเชื่อมโยงกับพัฒนาการและความสามารถของเด็กและสาระที่ควรเรียนรู้และความสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฐมวัยของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยมีรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษาทั้งนี้ประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กจะจัดขึ้นโดยคำนึงถึงธรรมชาติของเด็กที่เรียนรู้ผ่านการเล่น การลงมือปฏิบัติ การสำรวจ การทดลอง การสร้างชิ้นงานที่สร้างสรรค์ และการเห็นแบบอย่างที่ดี การจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างหลากหลายจะช่วยตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมความชอบ ความสนใจและความถนัด ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาอย่างรอบด้าน พัฒนาทักษะชีวิตและ ทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติพัฒนาการ และความสามารถตามวัยของเด็กที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า **“หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ”** ดังนั้น เป็นหน้าที่ของผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญ อย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่กำหนดไว้

๓.๒ แนวคิดเกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การสร้างประสบการณ์การพัฒนาความเข้าใจในแนวคิดและความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ นั้น สามารถนำสื่อเทคโนโลยีและการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มาสนับสนุนและเสริมสร้างการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้ โดยเป็นตัวกลางและเครื่องมือเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ สื่อสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นสามารถเป็นบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ของเล่น ตลอดจนเทคนิควิธีการที่กำหนดไว้ได้อย่างง่ายและรวดเร็ว ทำให้สิ่งที่เป็นามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรม เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง การใช้สื่อการเรียนรู้ต้องปลอดภัยต่อตัวเด็กและเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจ ความชอบและความต้องการของเด็กที่หลากหลาย ควรมีสื่อที่เป็นสื่อของจริง สื่อธรรมชาติ สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก สื่อสะท้อนวัฒนธรรมสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น และสื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ให้ครบทุกด้าน ทั้งนี้สื่อต้องเอื้อให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า และส่งเสริมการลงมือปฏิบัติจริงของเด็ก โดยการจัดสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยต้องเริ่มต้นจากสื่อของจริง ของจำลอง (๓ มิติ) ภาพถ่าย ภาพโครงร่าง (๒ มิติ) และสัญลักษณ์จากรูปธรรมไปสู่นามธรรมตามลำดับ

สำหรับเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อการตอบสนองความต้องการและการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เทคโนโลยีสำหรับเด็กปฐมวัยสามารถเป็นอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของเด็ก และวิธีการใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมต้องเป็นการเลือกใช้อย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยเครื่องมือประเภทดิจิทัลและอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมต่อการใช้กับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี สำหรับเด็กอายุตั้งแต่ ๓ ปีขึ้นไปควรใช้กับเด็กอย่างมีจุดมุ่งหมาย และใช้เป็นสื่อปฏิสัมพันธ์ จำกัดช่วงเวลาในการใช้ และมีข้อตกลงในการใช้อย่างเหมาะสมกับวัย โดยใช้เป็นทางเลือกไม่บังคับใช้ และใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสื่อหลัก

ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและทางจิตภาพ โดยเป็นการจัดสื่อที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์และสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กพร้อมด้วยการจัดตารางเวลาที่เหมาะสมในแต่ละวัน รวมทั้งการส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้โดยมุ่งให้ผู้ใหญ่และเด็กมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็กทั้งกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และตอบสนองความต้องการรายบุคคล

๓.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริง การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสอดคล้องสัมพันธ์กับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรมประจำวันโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก สำหรับการส่งเสริมความก้าวหน้าและช่วยเหลือสนับสนุนเมื่อพบเด็กล่าช้าหรือมีปัญหาที่เกิดจากพัฒนาการและการเรียนรู้ **ไม่ใช่การตัดสินผลการศึกษา และไม่ใช่แบบทดสอบในการประเมิน** เป็นการประเมินตามสภาพจริงที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ใช้วิธีการและเครื่องมือประเมินที่หลากหลายอย่างมีจุดมุ่งหมาย เหมาะสมกับศักยภาพในการเรียนรู้และพัฒนาการตามวัยของเด็ก ตลอดจนรูปแบบการเรียนรู้ประสบการณ์ที่เด็กได้รับและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กที่มีการเก็บข้อมูลอย่างรอบด้าน โดยใช้เรื่องราวเหตุการณ์ กิจกรรมตามสภาพจริงหรือคล้ายจริงในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กมีโอกาสแสดงออกถึงความรู้ความสามารถ และทักษะต่างๆ จากการปฏิบัติกิจกรรม หรือการสร้างงานที่เป็นผลผลิตเพื่อเป็นการสะท้อนภาพที่แท้จริง มีการนำเสนอหลักฐานในการประเมินที่น่าเชื่อถือในรูปแบบที่เหมาะสม และสื่อสารผลการประเมินให้แก่ครอบครัว รวมทั้ง ผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก โดยสามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินความสามารถผู้เรียนจะช่วยให้ผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรม ให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

๔. หลักการบูรณาการบริบทสังคมและวัฒนธรรม โดยตระหนักในบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก ให้โอกาสเด็กได้เรียนรู้จากวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตนเอง รวมถึงวัฒนธรรมอื่นๆ ที่ใกล้ชิดอย่างมีความหมายพัฒนาจากแนวคิด ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความเป็นไทย และความหลากหลายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ส่งผลต่อวิถีชีวิตและการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมเด็กสู่อนาคตอย่างไรก็ตาม เด็กเมื่อเกิดมาจะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งไม่เพียงแต่จะได้รับอิทธิพลจากการปฏิบัติแบบดั้งเดิมตามประเพณี มาตรฐาน และการถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษแล้วยังได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ ค่านิยม และความเชื่อของบุคคลในครอบครัวและชุมชนของแต่ละที่ด้วยโดยบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดล้อมรอบตัวเด็กมีอิทธิพลต่อพัฒนาการความสามารถและการเรียนรู้ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของแต่ละคน ผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบเพื่อช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาและเกิดการเรียนรู้และดำเนินชีวิตอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่นมีความสุข เป็นการเตรียมเด็กไปสู่สังคมในอนาคตกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความหลากหลายทางความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงความเป็นไทยที่มีมรดกทาง

วัฒนธรรมทั้งในด้านภาษา มารยาท คุณธรรม จริยธรรมศิลปวัฒนธรรม ประเพณีทั้งดงาม และที่สำคัญคือหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นหลักคิดในการดำเนินชีวิต ที่เน้นความพอประมาณ มีเหตุผลมีภูมิคุ้มกัน การใช้ความรู้ควบคู่คุณธรรม โดยในการจัดการศึกษาต้องมีการคำนึงถึงทั้งด้านเชื้อชาติศาสนา เศรษฐฐานะ เพศ วัย ความต้องการพิเศษที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยสามารถพัฒนาให้เด็กมีความเข้าใจในตนเอง เข้าใจผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ในแนวคิดและความหลากหลายเท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรอบด้าน โดยผู้สอนและสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีอัตลักษณ์ การวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง และการจัดกิจกรรมและโครงการที่สร้างความเชื่อมโยงกับสังคมวัฒนธรรม ความเป็นไทยและความหลากหลาย

๕. หลักการมีส่วนร่วมของครอบครัว สถานศึกษา และชุมชน โดยสร้างความรู้ ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว และชุมชน พัฒนาจากแนวคิด ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครอบครัว สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและชุมชน การพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก การมีส่วนร่วมของครอบครัว สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและชุมชน เพื่อพัฒนาเด็กร่วมกันโดยการดูแลพัฒนาและการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยนั้น ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจและการส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย ซึ่งครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้ของเด็ก และพ่อแม่เป็นครูคนแรกและเป็นครูที่จะอยู่กับเด็กไปตลอดชีวิต โดยสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจะเป็นส่วนสำคัญที่ดูแลและพัฒนาเด็กซึ่งไม่เพียงแต่การทำงานกับเด็กเท่านั้น แต่ยังต้องมีการทำงานกับครอบครัวและชุมชนที่มีรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาเด็กร่วมกัน ทั้งในการจัดโปรแกรมการให้การศึกษาพ่อแม่ผู้ปกครอง และการจัดอบรมพ่อแม่ผู้ปกครองในการดูแลและพัฒนาเด็ก การมีโปรแกรมในการช่วยเหลือครอบครัวและเด็กในด้านสุขภาพอนามัยโภชนาการ และการส่งเสริมพัฒนาการ รวมทั้งด้านอื่นๆ การเยี่ยมบ้านเด็กโดยเฉพาะช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาของเด็กในการเปลี่ยนระดับชั้นหรือเข้าสู่สถานศึกษา การสื่อสารกับผู้ปกครองในช่องทางต่างๆ ที่เหมาะสม การขออาสาสมัครจากผู้ปกครองที่มีความสามารถหลากหลาย มีเวลาหรือต้องการช่วยเหลือสนับสนุนในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อการดูแล และพัฒนาเด็กของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กที่บ้านที่เชื่อมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในการดูแลและพัฒนาเด็ก การสร้างความร่วมมือกับชุมชน โดยประสานให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การให้บริการ และสนับสนุนการดูแลพัฒนาตลอดจนเป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็กโดยการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยความไว้วางใจ ความเคารพซึ่งกันและกัน รวมทั้งการร่วมรับผิดชอบสำหรับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ

โดยสรุป จากแนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓ – ๖ ปี ที่สำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กที่มีความสัมพันธ์และพัฒนาต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้านแนวคิดเกี่ยวกับการคำนึงถึงสิทธิเด็ก การสร้างคุณค่าและสุขภาวะให้แก่เด็กปฐมวัยทุกคน ทั้งเด็กปกติเด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูควบคู่การให้การศึกษาที่ต้องจัดประสบการณ์ที่หลากหลายผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย ให้เด็กเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ จากการลงมือปฏิบัติและการได้รับประสบการณ์ตรง แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการที่คำนึงถึงความสมดุลและครอบคลุมพัฒนาการของเด็กให้ครบทุกด้านแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง ซึ่งสมองหากได้รับการกระตุ้นจะมีความสามารถในการเรียนรู้และจดจำได้มากขึ้น แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นและการเรียนรู้ของเด็กที่ยึดให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์จริงที่มีความหมายด้วยตัวเด็กในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระ เอื้อต่อการเรียนรู้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมบูรณาการโดยถือว่าการเล่นอย่างมีความหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้เด็ก แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ที่การศึกษายุคใหม่ให้ความสำคัญ

นอกเหนือจากการจัดการเรียนรู้เป็นถือเป็นทักษะที่จำเป็นต่อเด็กปฐมวัย ช่วยให้เด็กมีความสัมพันธ์ที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่นแนวคิดเกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มาสนับสนุนและเสริมสร้างการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้โดยเป็นตัวกลางและเครื่องมือ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความสามารถเด็กตามสภาพจริงที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการความสามารถและการเรียนรู้ของเด็ก สำหรับการส่งเสริมความก้าวหน้าและช่วยเหลือสนับสนุน โดยไม่ใช้การตัดสินผลการศึกษาและไม่ใช้แบบทดสอบในการประเมิน แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงความเป็นไทย ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ พัฒนาการและความสามารถของเด็กแต่ละคนการพัฒนาเด็กให้รู้สึกมีความสุขในการเรียนรู้ในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครอบครัว สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชนในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่มีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้นำไปสู่หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี

ดังนั้น ผู้สอนระดับปฐมวัยจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีความเข้าใจในตัวเด็กเพื่อการเตรียมเด็กในอนาคต ผู้สอนจำเป็นต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งทางด้านสังคมและการศึกษา มีความใฝ่รู้ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ พัฒนาตนเองทางด้านวิชาการและวิชาชีพสร้างเครือข่ายความร่วมมือและชุมชนวิชาชีพปฐมวัย จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพที่จะส่งผลต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยและเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพต่อไป

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลบางเท่าแม่

การศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ เป็นการพัฒนาเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี บริบูรณ์ เน้นจัดการศึกษาแบบบูรณาการอย่างองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ผ่านการเล่น การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี และการลงมือปฏิบัติที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคน ให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการพัฒนาและการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยต้องได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมผ่านปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้สอน รวมถึงพ่อแม่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการในทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม สมวัย และเต็มศักยภาพ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี กำหนดหลักการสำคัญดังนี้

๑. หลักการอบรมเลี้ยงดูและการศึกษา

เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง คำนึงถึงพัฒนาการตามวัย ความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กในบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรม

๒. หลักพัฒนาการเด็กและการเรียนรู้

ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพเด็กอย่างเป็นองค์รวมและสมดุลในทุกด้าน ผ่านการเล่นที่มีความหมายและเหมาะสมกับวัย ควบคู่กับการพัฒนาสมองและการพักผ่อนที่เพียงพอ

๓. หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงรุก

ใช้กิจกรรมบูรณาการที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือก คิด ตัดสินใจ และลงมือทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้เด็กมีทักษะชีวิตและเรียนรู้อย่างมีความสุข

๔. หลักการบูรณาการบริบทสังคมและวัฒนธรรม

เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตนเอง รวมถึงวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่ใกล้ชิด เพื่อสร้างความเข้าใจและเคารพในความหลากหลายทางสังคม

๕. หลักการมีส่วนร่วมของครอบครัว สถานศึกษา และชุมชน

ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสนับสนุนการพัฒนาเด็กในทุกมิติ การศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพต้องเป็นความร่วมมือของทุกฝ่าย เพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างมั่นคง เป็นผู้มีคุณธรรม มีวินัย และพร้อมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีคุณค่า

วิสัยทัศน์

ภายในปีการศึกษา ๒๕๗๐ โรงเรียนอนุบาลบางเท่าแม่มุ่งเน้นพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกคนให้เติบโตอย่างสมวัยและเต็มศักยภาพ ทั้งด้านสุขภาพทางกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม รวมถึงความเป็นพลเมืองที่ดีและความเป็นไทย เด็กจะได้รับการปลูกฝังทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจิตสำนึกต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นคนดี มีวินัย และภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของตนเอง การจัดการศึกษาปฐมวัยเน้นการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย สร้างประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการรอบด้านให้เป็นไปตาม หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓ – ๖ ปี โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชน เพื่อให้เด็กได้รับการดูแลและสนับสนุนในทุกมิติ อันเป็นรากฐานสำคัญสู่การเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและมีคุณค่าต่อสังคม

ภารกิจหรือพันธกิจ

๑. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยทั้ง ๔ ด้าน อย่างสมดุลและเต็มศักยภาพ
๒. พัฒนาครูและบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการเล่นที่มีจุดหมายอย่างต่อเนื่อง
๓. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย
๔. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายซึ่งสอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองของเด็ก โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้เสริมสร้างพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
๕. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เป้าหมาย

๑. เด็กปฐมวัยทุกคนมีร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขภาพทางกายที่ดี
๒. เด็กปฐมวัยทุกคนมีสุขภาพจิตดีและมีความสุข มีสุนทรียภาพ มีสัมพันธภาพที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
๓. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัยในตนเอง รักความเป็นไทย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
๔. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย
๕. สถานศึกษา ผู้ปกครอง พ่อแม่ ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการ และความสามารถสมวัย เต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ จึงกำหนดจุดหมาย ดังนี้

๑. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขภาวะทางกายที่ดี
๒. สุขภาพจิตดีและมีความสุข มีสุนทรียภาพ มีสัมพันธภาพที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม
๓. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัยในตนเอง รักความเป็นไทย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
๔. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี กำหนดพัฒนาการและความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย ดังนี้

๑. **ด้านสุขภาวะทางกาย** เด็กมีร่างกายเจริญเติบโต แข็งแรง ปลอดภัย มีสุขอนามัยและสุขนิสัยที่ดีรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

๒. **ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม** เด็กรับรู้ เข้าใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม มีการกำกับตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว มีทักษะชีวิต ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล

๓. **ด้านความเป็นพลเมือง และความเป็นไทย** เด็กมีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดีมีมารยาทไทย ปฏิบัติตามวัฒนธรรมและประเพณีไทย รักและภูมิใจในความเป็นไทย ปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีวินัย และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔. ด้านสติปัญญา

ก. **ภาษาและการรู้หนังสือ** เด็กฟังและสนทนาโต้ตอบ และเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจอ่านภาพและสัญลักษณ์ มีความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร และการเขียนเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน

ข. **การคิดรวบยอดและการคิดคำนวณ** เด็กมีทักษะพื้นฐานที่นำไปสู่การคิดรวบยอด การคิดคำนวณการเรียงลำดับ การแสดงแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การรู้ค่าของจำนวน การใช้จำนวนและตัวเลขในชีวิตประจำวัน และการรับรู้มิติสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

ค. **การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ** เด็กมีทักษะแก้ปัญหาโดยระบุปัญหา สร้างทางเลือก เลือกวิธีการและลงมือแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น

ง. **การแสวงหาความรู้** เด็กกระตือรือร้นในการเรียนรู้และร่วมกิจกรรม และค้นหาคำตอบเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อสงสัย โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้

จ. **จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์** เด็กใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน ศิลปะและการเคลื่อนไหว

ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปี

ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปีเป็นพฤติกรรมที่คาดหวังให้เกิดกับเด็ก บนพื้นฐานพัฒนาการตามวัยและความสามารถในแต่ละระดับอายุ ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดสาระการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการและความสามารถ เพื่อตรวจสอบคุณภาพเด็กในแต่ละชั้นปีโดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑.ด้านสุขภาวะทางกาย เด็กมีร่างกายเจริญเติบโต แข็งแรง มีสุขอนามัยและสุขนิสัยที่ดี รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน			
องค์ประกอบ ความสามารถของ ผู้เรียน	อนุบาลปีที่ ๑ (อายุ ๓ – ๔ ปี)	อนุบาลปีที่ ๒ (อายุ ๔ – ๕ ปี)	อนุบาลปีที่ ๓ (อายุ ๕ – ๖ ปี)
๑.๑ มีสุขอนามัยและสุข นิสัยที่ดี	๑.๑.๑ รับประทานอาหารที่มี ประโยชน์ดื่มน้ำสะอาด แปรงฟัน ล้างมือก่อน รับประทานอาหารและ หลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วม นอนพักผ่อนและออกกำลังกาย เป็นเวลา	๑.๑.๑ รับประทานอาหารที่มี ประโยชน์ดื่มน้ำสะอาด แปรงฟัน ล้างมือก่อน รับประทานอาหารและ หลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วม นอนพักผ่อนและออกกำลังกาย เป็นเวลา	๑.๑.๑ รับประทานอาหาร หลากหลายที่มีประโยชน์ ดื่มน้ำ สะอาด แปรงฟัน ล้างมือก่อน รับประทานอาหารและหลังจาก ใช้ห้องน้ำห้องส้วมนอนพักผ่อน และออกกำลังกายเป็นเวลา
๑.๒ รักษาความปลอดภัย ของตนเองและผู้อื่น	๑.๒.๑ เล่น ทำกิจกรรมและใช้ สิ่งของเครื่องใช้อย่างปลอดภัย และไม่ไปกับคนแปลกหน้า	๑.๒.๑ เล่น ทำกิจกรรมและใช้ สิ่งของเครื่องใช้อย่างปลอดภัย และไม่ไปกับคนแปลกหน้า	๑.๒.๑ เล่น ทำกิจกรรมใช้ สิ่งของเครื่องใช้ปฏิบัติต่อผู้อื่น อย่างปลอดภัย ระวังระมัดระวังความ ปลอดภัยจากบุคคลและ สิ่งแวดล้อมและไม่ไปกับคน แปลกหน้า
๑.๓ เคลื่อนไหวร่างกาย อย่างคล่องแคล่วประสาน สัมพันธ์กัน	๑.๓.๑ กระโดดสองขาขึ้นลง อยู่กับที่ วิ่งแล้วหยุดโดยไม่เสีย การทรงตัว และรับลูกบอล โดยใช้มือและเท้าช่วย	๑.๓.๑ กระโดดขาเดียวไป ข้างหน้าอย่างต่อเนื่องวิ่งหลบ หลีกสิ่งกีดขวาง และรับลูก บอลโดยใช้มือทั้งสองข้าง	๑.๓.๑ ก้าวกระโดดไปข้างหน้า ได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่เสียการ ทรงตัว วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง คล่องแคล่ว และรับลูกบอลที่ กระดอนขึ้นจากพื้น
๑.๔ ใช้มือ - ตา ประสาน สัมพันธ์กัน	๑.๔.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษ ขาดจากกันโดยใช้มือเดียวและ เขียนรูปร่างตามแบบ	๑.๔.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษ ตามแนวเส้นตรงได้และเขียน รูปสี่เหลี่ยมตามแบบมีมุม ชัดเจน	๑.๔.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษ ตามแนวเส้นโค้งได้และเขียนรูป สามเหลี่ยมตามแบบมีมุมชัดเจน

๒. ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม เด็กรับรู้ เข้าใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม มีการกำกับตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว มีทักษะชีวิต ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล

องค์ประกอบ ความสามารถของ ผู้เรียน	อนุบาลปีที่ ๑ (อายุ ๓ - ๔ ปี)	อนุบาลปีที่ ๒ (อายุ ๔ - ๕ ปี)	อนุบาลปีที่ ๓ (อายุ ๕ - ๖ ปี)
๒.๑ แสดงออกทาง อารมณ์และความรู้สึก ในสถานการณ์ต่าง ๆ	๒.๑.๑ แสดงอารมณ์ความรู้สึก ท่าทาง และบอกความรู้สึกของ ตนเองเมื่อดีใจ โกรธ เสียใจ เหมาะสมกับบางสถานการณ์	๒.๑.๑ แสดงอารมณ์ ความรู้สึก ท่าทาง และบอกอารมณ์และ ความรู้สึกของตนเองตาม สถานการณ์	๒.๑.๑ แสดงอารมณ์ ความรู้สึก ท่าทางหรือวาจา และควบคุม อารมณ์และความรู้สึกของ ตนเองและผู้อื่นตามสถานการณ์
๒.๒ กำกับตนเองในการ ทำกิจกรรม	๒.๒.๑ ทำตามกิจวัตร ประจำวันจนสำเร็จ	๒.๒.๑ วางแผนการปฏิบัติ กิจกรรมและทำสิ่งต่างๆจน สำเร็จ	๒.๒.๑ ตั้งเป้าหมาย วางแผน และมุ่งมั่นทำสิ่งต่าง ๆ จนสำเร็จ
๒.๓ มีความสัมพันธ์ที่ดี กับผู้อื่น	๒.๓.๑ เล่นและร่วมกิจกรรม กับเพื่อนเป็นกลุ่ม ยิ้มหรือ ทักทายบุคคลที่คุ้นเคย	๒.๓.๑ เล่นและทำงานร่วมกับ เพื่อนเป็นกลุ่ม ยิ้ม ทักทายหรือ พูดคุยกับบุคคลที่คุ้นเคย	๒.๓.๑ เล่นและทำงานแบบ ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างมีเป้าหมาย แก้ปัญหาอย่างประนีประนอม ยิ้ม ทักทายและพูดคุยกับบุคคล ที่คุ้นเคยและผู้ใหญ่
๒.๔ มีความเห็นอกเห็น ใจผู้อื่น	๒.๔.๑ แสดงสีหน้าหรือท่าทาง รับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นบาง สถานการณ์ และแสดงความ ยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข	๒.๔.๑ แสดงสีหน้าและท่าทาง แสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมี ความสุข และช่วยเหลือ ปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ	๒.๔.๑ ใช้คำพูดหรือการกระทำ แสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมี ความสุข เห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้า หรือเสียใจ และช่วยเหลือ ปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ
๒.๕ ยอมรับและ รับผิดชอบในการตัดสินใจ ของตนเองและกลุ่ม	๒.๕.๑ ยอมรับการตัดสินใจ ของตนเอง	๒.๕.๑ ยอมรับและรับผิดชอบใน การตัดสินใจของตนเอง	๒.๕.๑ ยอมรับและรับผิดชอบใน การตัดสินใจของตนเองและกลุ่ม
๒.๖ มีสุนทรียภาพทาง ศิลปะ ดนตรี และการ เคลื่อนไหว	๒.๖.๑ สนใจ มีความสุข และ แสดงออกผ่านงานศิลปะ เสียงเพลง ดนตรี แสดงท่าทาง และการเคลื่อนไหว	๒.๖.๑ ชื่นชม มีความสุข และ แสดงออกผ่านงานศิลปะ เสียงเพลง ดนตรี แสดงท่าทาง และการเคลื่อนไหว	๒.๖.๑ ชื่นชม มีความสุข และ แสดงออกผ่านงานศิลปะ เสียงเพลง ดนตรี แสดงท่าทาง และการเคลื่อนไหว
๒.๗ ช่วยเหลือตนเองใน การปฏิบัติกิจวัตร ประจำวัน	๒.๗.๑ แต่งตัว ใช้ห้องน้ำห้อง ส้วมโดยมีผู้ช่วยเหลือ และ รับประทานอาหารด้วยตนเอง	๒.๗.๑ แต่งตัว ใช้ห้องน้ำห้อง ส้วม และรับประทานอาหารด้วย ตนเอง	๒.๗.๑ แต่งตัวได้คล่องแคล่ว รับประทานอาหารด้วยตนเองใช้ และทำความสะอาดหลังใช้ ห้องน้ำ ห้องส้วม
๒.๘ ยอมรับความ เหมือนและความ แตกต่างทางสังคมและ วัฒนธรรม	๒.๘.๑ เล่นและทำกิจกรรม ร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจาก ตนเอง	๒.๘.๑ เล่นและทำกิจกรรม ร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจาก ตนเอง และปฏิบัติตนอย่าง สุภาพกับผู้อื่นที่แตกต่างไปจากตน	๒.๘.๑ เล่นและทำกิจกรรม ร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจาก ตนเอง ยอมรับความสามารถ และความคิดเห็นของผู้อื่น

๓. ด้านความเป็นพลเมือง และความเป็นไทย เด็กมีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดีมีมารยาทไทย ปฏิบัติตามวัฒนธรรมและประเพณีไทย รักและภูมิใจในความเป็นไทย ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีวินัย และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข			
องค์ประกอบ ความสามารถของ ผู้เรียน	อนุบาลปีที่ ๑ (อายุ ๓ – ๔ ปี)	อนุบาลปีที่ ๒ (อายุ ๔ – ๕ ปี)	อนุบาลปีที่ ๓ (อายุ ๕ – ๖ ปี)
๓.๑ มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดี งาม	๓.๑.๑ บอกหรือชี้ได้ว่าสิ่งใด เป็นของตนเองและสิ่งใดเป็น ของผู้อื่น แสดงความรักเพื่อนมี เมตตาสัตว์เลี้ยง และแบ่งปัน ผู้อื่น	๓.๑.๑ ขออนุญาตหรือรอคอย เมื่อต้องการสิ่งของของผู้อื่น แสดงความรักเพื่อน มีเมตตา สัตว์เลี้ยง และแบ่งปันผู้อื่น	๓.๑.๑ ขออนุญาตและรอคอย เมื่อต้องการสิ่งของของผู้อื่น แสดงความรักเพื่อนและมีเมตตา สัตว์เลี้ยง ช่วยเหลือและแบ่งปัน ผู้อื่น
๓.๒ มีมารยาทไทยและ ปฏิบัติตนตาม วัฒนธรรมและประเพณี ไทย	๓.๒.๑ ไหว้ กล่าวคำทักทาย กล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ สนใจร่วมกิจกรรมตาม วัฒนธรรมและประเพณีไทย	๓.๒.๑ ไหว้ กล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ ร่วมกิจกรรมตาม วัฒนธรรมและประเพณีไทย	๓.๒.๑ ไหว้ กล่าว คำขอบคุณ ขอโทษ ปฏิบัติตนตาม มารยาทไทยได้ตามกาลเทศะ และร่วมกิจกรรมตามวัฒนธรรม และประเพณีไทย
๓.๓ รักและภูมิใจใน ความเป็นไทย	๓.๓.๑ หยุดยืนเมื่อได้ยินเพลง ชาติไทยและเพลงสรรเสริญ พระบารมี	๓.๓.๑ ยืนตรงและร่วมร้องเพลง ชาติไทยและเพลงสรรเสริญ พระบารมี สนใจร่วมกิจกรรม ที่เกี่ยวกับศาสนาและ พระมหากษัตริย์	๓.๓.๑ ยืนตรงและร้องเพลง ชาติไทยและเพลงสรรเสริญ พระบารมีร่วมกิจกรรมที่ เกี่ยวกับชาติ ศาสนาและ พระมหากษัตริย์
๓.๔ ประหยัดและ พอเพียง	๓.๔.๑ ใช้สิ่งของ เครื่องใช้ อย่างประหยัด	๓.๔.๑ ใช้สิ่งของ เครื่องใช้อย่าง ประหยัด และดูแลรักษาสิ่งของ เครื่องใช้ของตนเอง	๓.๔.๑ ใช้น้ำ ไฟ และสิ่งของ เครื่องใช้อย่างประหยัดพอเพียง และนำกลับมาใช้ซ้ำ
๓.๕ ดูแลรักษา ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	๓.๕.๑ มีส่วนร่วมดูแลรักษา ธรรมชาติต้นไม้ สัตว์เลี้ยง สิ่งแวดล้อม และทิ้งขยะถูกที่	๓.๕.๑ มีส่วนร่วมดูแลรักษา ธรรมชาติ ต้นไม้ สัตว์เลี้ยง และ สิ่งแวดล้อม คัดแยกขยะและ ทิ้งขยะถูกที่	๓.๕.๑ ดูแลรักษาธรรมชาติ ต้นไม้ สัตว์เลี้ยง สาธารณสมบัติ ที่อยู่รอบตัว และสิ่งแวดล้อม นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้ แล้วมาใช้ซ้ำหรือแปรรูปแล้ว นำกลับมาใช้ใหม่คัดแยกขยะ และทิ้งขยะถูกที่
๓.๖ มีวินัยในตนเอง และปฏิบัติตนเป็น สมาชิกที่ดีของสังคม	๓.๖.๑ เกือบของเล่นของใช้เข้าที่ เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตาม ยอมรับการประนีประนอม ในการแก้ไขปัญหา	๓.๖.๑ เกือบของเล่นของใช้เข้าที่ เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตาม มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความ ขัดแย้งและประนีประนอม	๓.๖.๑ เกือบของเล่นของใช้เข้าที่ เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตาม มีส่วนร่วมสร้างและปฏิบัติตาม ข้อตกลง เลือกวิธีการแก้ปัญหา และประนีประนอมในการแก้ไข ปัญหา

๔. ด้านสติปัญญา

ก. ภาษาและการรู้หนังสือ เด็กฟังและสนทนาโต้ตอบ และเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจ อ่านภาพและสัญลักษณ์ มีความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร และการเขียนเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน

องค์ประกอบ ความสามารถของ ผู้เรียน	อนุบาลปีที่ ๑ (อายุ ๓ - ๔ ปี)	อนุบาลปีที่ ๒ (อายุ ๔ - ๕ ปี)	อนุบาลปีที่ ๓ (อายุ ๕ - ๖ ปี)
๔.๑. ฟังและสนทนา โต้ตอบกับผู้อื่น	๔.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและ สนทนาโต้ตอบเกี่ยวกับเรื่องที่ ฟังให้ผู้อื่นเข้าใจ	๔.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบ และสนทนาโต้ตอบ สอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง	๔.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและ สนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่องและ เชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง แสดงความ คิดเห็นและความรู้สึกด้วย ประโยคสั้น ๆ
๔.๒ เล่าเรื่องให้ผู้อื่น เข้าใจ	๔.๒.๑ เล่าเรื่องด้วยประโยค สั้น ๆ จากการฟังนิทาน หรือ จากเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน	๔.๒.๑ เล่าเรื่องราวเป็น ประโยคอย่างต่อเนื่อง จาก การฟังนิทาน หรือเหตุการณ์ ในชีวิตประจำวัน	๔.๒.๑ เล่าเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับและตอบคำถามจากการ ฟังนิทาน เรื่องราว หรือจาก เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน
๔.๓ อ่านภาพและ สัญลักษณ์	๔.๓.๑ ถือนหนังสือที่มี ภาพประกอบถูกต้องด้าน เปิดและ พลิกหน้าหนังสือจากหน้าแรก ไปหน้าหลัง อ่านภาพและพูด ด้วยภาษาของตน	๔.๓.๑ ชี้ชื่อเรื่องของหนังสือ ที่มีภาพประกอบ อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ พร้อมชี้หรือ กวาดตามองข้อความตาม บรรทัด อ่านภาพและพูด ข้อความด้วยภาษาของตน	๔.๓.๑ ชี้หน้าปกและชื่อเรื่องของ หนังสือที่มีภาพประกอบ พลิกหน้า หนังสือจากหน้าแรกไปหน้าหลัง และอ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ โดยชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้น และจุดจบของข้อความ
๔.๔ มีความรู้ เกี่ยวกับตัวอักษร	๔.๔.๑ รู้ว่าภาพและข้อความ มีความสัมพันธ์กัน ชี้ข้อความ ที่เห็นบ่อย ๆ	๔.๔.๑ รู้จักตัวอักษรที่ ประกอบเป็นคำที่มี ความหมายกับเด็กและชี้คำ หรือข้อความที่มีความหมาย ในชีวิตประจำวันหรือที่ เห็นบ่อย ๆ	๔.๔.๑ รู้จักคำและออกเสียงค า ที่คุ้นเคย ชี้คำหรือข้อความที่เห็น บ่อย ๆ ชี้ตัวอักษรตัวแรกและ อักษรตัวสุดท้ายของคำที่คุ้นเคย
๔.๕ เขียนสื่อ ความหมายอิสระ ในชีวิตประจำวัน	๔.๕.๑ เขียนคล้ายตัวอักษร บางตัวเป็นรูปร่างที่เด็กคิด ขึ้นเอง อย่างมีทิศทาง	๔.๕.๑ เขียนตัวอักษรที่รู้จัก เพื่อสื่อความหมาย คัดลอก หรือเขียนตัวอักษรด้วยวิธีที่ คิดขึ้นเอง มีทิศทางการเขียน จากซ้ายไปขวา	๔.๕.๑ เขียนชื่อของตนเอง คำที่มี ความหมายกับตัวเด็กตามแบบ หรือด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง มีทิศทาง การเขียนจากซ้ายไปขวาและ บนลงล่าง เพื่อสื่อความหมายใน ชีวิตประจำวัน

๔. ด้านสติปัญญา (ต่อ)

ข.การคิดรวบยอดและการคิดคำนวณ เด็กมีทักษะพื้นฐานที่นำไปสู่การคิดรวบยอด การคิดคำนวณ การเรียงลำดับ การแสดงแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การรู้ค่าของจำนวน การใช้จำนวนและตัวเลขในชีวิตประจำวัน และการรับรู้ มิติสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

องค์ประกอบ ความสามารถของผู้เรียน	อนุบาลปีที่ ๑ (อายุ ๓ – ๔ ปี)	อนุบาลปีที่ ๒ (อายุ ๔ – ๕ ปี)	อนุบาลปีที่ ๓ (อายุ ๕ – ๖ ปี)
๔.๖ จับคู่ เปรียบเทียบ จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน	๔.๖.๑ บอกลักษณะของสิ่งต่างๆจากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส จับคู่ เปรียบเทียบ หรือคัดแยกสิ่งต่างๆ ตามลักษณะหรือหน้าที่การใช้งาน	๔.๖.๑ บอกลักษณะและส่วนประกอบของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่างหรือความเหมือนของสิ่งต่าง ๆ จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเอง	๔.๖.๑ บอกลักษณะส่วนประกอบการเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส จับคู่ เปรียบเทียบ คัดแยก จัดกลุ่ม และจำแนกสิ่งต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่กำหนดให้หรือกำหนดขึ้นเอง
๔.๗ เรียงลำดับและแสดงแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน	๔.๗.๑ เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย ๓ ลำดับ และต่อแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน	๔.๗.๑ เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย ๔ ลำดับ และต่อแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน	๔.๗.๑ เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย ๕ ลำดับ และสร้างแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ ตามความคิดของตนเอง
๔.๘ รู้ค่าของจำนวนและใช้จำนวนและตัวเลขในชีวิตประจำวัน	๔.๘.๑ นับปากเปล่า ๑ ถึง ๑๐ ตามลำดับ บอกและแสดงจำนวนของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันตั้งแต่ ๑ - ๓	๔.๘.๑ นับปากเปล่า ๑ ถึง ๒๐ ตามลำดับ บอกและแสดงจำนวนของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันตั้งแต่ ๑ - ๕	๔.๘.๑ นับปากเปล่า ๑ ถึง ๓๐ ตามลำดับ บอกและแสดงจำนวนของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันตั้งแต่ ๑ - ๑๐
๔.๙ รับรู้มิติสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน	๔.๙.๑ บอกตำแหน่งของตนเองเมื่อเทียบกับวัตถุ	๔.๙.๑ บอกและแสดงตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ด้วยคำพูด ท่าทาง การวาดภาพ และสัญลักษณ์	๔.๙.๑ บอกหรือแสดงตำแหน่งทิศทาง และระยะทางของสิ่งต่าง ๆ เมื่อสังเกตจากมุมมองที่ต่างกันและสร้างแผนที่หรือแบบจำลองของสถานที่

๔. ด้านสติปัญญา (ต่อ)			
ค. การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ เด็กมีทักษะแก้ปัญหาโดยระบุปัญหา สร้างทางเลือก เลือกวิธีการ และลงมือแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น			
องค์ประกอบ ความสามารถของผู้เรียน	อนุบาลปีที่ ๑ (อายุ ๓ - ๔ ปี)	อนุบาลปีที่ ๒ (อายุ ๔ - ๕ ปี)	อนุบาลปีที่ ๓ (อายุ ๕ - ๖ ปี)
๔.๑๐ แก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน	๔.๑๐.๑ ระบุปัญหาและแก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก	๔.๑๐.๑ ระบุปัญหาและแก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก	๔.๑๐.๑ ระบุปัญหา สร้างทางเลือก เลือกวิธีการ และลงมือแก้ปัญหา
๔.๑๑ ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ	๔.๑๑.๑ ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ	๔.๑๑.๑ ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และเริ่มเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น	๔.๑๑.๑ ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น
ง. การแสวงหาความรู้ เด็กกระตือรือร้นในการเรียนรู้และร่วมกิจกรรม และค้นหาคำตอบเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อสงสัยโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้			
๔.๑๒ กระตือรือร้นในการเรียนรู้	๔.๑๒.๑ สนใจ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม	๔.๑๒.๑ สนใจ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการค้นหาคำตอบเกี่ยวกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและโลกรอบตัว	๔.๑๒.๑ สนใจ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม มีส่วนร่วมและค้นหาคำตอบด้วยตนเองเกี่ยวกับธรรมชาติสถานที่สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และโลกรอบตัว
๔.๑๓ ค้นหาคำตอบเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อสงสัยโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้	๔.๑๓.๑ ค้นหาคำตอบเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อสงสัยด้วยการสังเกต สืบถาม ตั้งคำถาม	๔.๑๓.๑ ค้นหาคำตอบของปัญหาและข้อสงสัยโดยการสังเกต สืบถาม ตั้งคำถาม และนำเสนอสิ่งที่ค้นพบ	๔.๑๓.๑ ค้นหาคำตอบของปัญหาและข้อสงสัย โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย โดยการสังเกต สืบถาม ตั้งคำถาม วางแผนเก็บข้อมูล และนำเสนอสิ่งที่ค้นพบ
จ. จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เด็กใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานศิลปะและการเคลื่อนไหว			
๔.๑๔ ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	๔.๑๔.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเอง	๔.๑๔.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลงและแปลกใหม่จากเดิมหรือมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น	๔.๑๔.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลงแปลกใหม่จากเดิมและมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
๔.๑๕ แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์	๔.๑๕.๑ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเอง	๔.๑๕.๑ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายหรือแปลกใหม่	๔.๑๕.๑ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายและแปลกใหม่

การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กอนุบาล ๑ - ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๘ โดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยจะขึ้นอยู่กับสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วันต่อ ๑ ปีการศึกษา ในแต่ละวันจะใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๕ ชั่วโมง โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมความสามารถผู้เรียนทุกด้านให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรเรียนรู้ ดังนี้

๑. ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญอธิบายถึงสิ่งที่เด็กทำ วิธีที่เด็กรับรู้ และประสบการณ์ที่สำคัญต่อการพัฒนาความสามารถของเด็กตามหลักสูตร ประสบการณ์สำคัญจึงเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในการวางแผนการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและความสามารถครอบคลุมทุกด้าน ดังนี้

๑.๑ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมด้านสุขภาวะทางกาย

เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาส ดูแลรักษาสุขอนามัยและมีสุขนิสัยที่ดี รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น เคลื่อนไหวร่างกายอย่าง คล่องแคล่ว และใช้มือ-ตาประสานสัมพันธ์กันในการทำกิจกรรมประจำวันหรือกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

สุขภาวะทางกาย	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๑.๑ มีสุขอนามัยและสุขนิสัยที่ดี	(๑) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีในชีวิตประจำวันในการรับประทานอาหาร การดื่มน้ำสะอาด การล้างมือ การแปรงฟันการนอนพักผ่อน การเล่น การออกกำลังกาย
๑.๑.๒ รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	(๑) การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในชีวิตประจำวัน (๒) การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์ เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความปลอดภัย (๓) การเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย (๔) การเล่นบทบาทสมมติเหตุการณ์ต่างๆ การปฏิบัติตนขณะเดินทาง
๑.๑.๓ เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์กัน	(๑) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ (๒) การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ (๓) การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์ (๔) การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการขว้าง การจับ การโยน การเตะ (๕) การเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างอิสระ

สุขภาวะทางกาย	ประสบการณ์สำคัญ
	(๖) การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่ (๗) การเคลื่อนไหวข้ามสิ่งกีดขวาง
๑.๑.๔ ใช้มือ - ตา ประสานสัมพันธ์กัน	(๑) การเล่นเครื่องเล่นสัมผัสและการสร้างจากแท่งไม้ บล็อก (๒) การเขียนภาพและการเล่นกับสี (๓) การปั้น (๔) การประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ด้วยเศษวัสดุ (๕) การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ

๑.๒ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กมี

โอกาสแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกในสถานการณ์ต่าง ๆ รับรู้ เข้าใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีการกำกับตนเองในการทำกิจกรรม รับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีสุนทรียภาพและความสุขในการแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนี้

อารมณ์ จิตใจ และสังคม	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๒.๑ แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกในสถานการณ์ต่างๆ	(๑) การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น (๒) การเล่นบทบาทสมมติ (๓) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี (๔) การร้องเพลง (๕) การทำงานศิลปะ
๑.๒.๒ กำกับตนเองในการทำกิจกรรม	(๑) การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของตนเอง (๒) การวางแผนปฏิบัติกิจกรรมและทำสิ่งต่างๆ จนสำเร็จ (๓) การทำตามกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ
๑.๒.๓ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	(๑) การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน
๑.๒.๔ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	(๑) การใช้คำหรือการกระทำแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข เห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้าหรือเสียใจ และช่วยเหลือรอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ
๑.๒.๕ ยอมรับและรับผิดชอบต่อ ในการตัดสินใจของตนเอง และกลุ่ม	(๑) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (๒) การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น (๓) การทำศิลปะแบบร่วมมือ
๑.๒.๖ มีสุนทรียภาพทาง ศิลปะดนตรี และการ เคลื่อนไหว	(๑) การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี (๒) การเล่นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ (๓) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี (๔) การเล่นบทบาทสมมติ

อารมณ์ จิตใจ และสังคม	ประสบการณ์สำคัญ
	(๕) การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ (๖) การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
๑.๒.๗ ช่วยเหลือตนเองใน การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	(๑) การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำ
๑.๒.๘ ยอมรับความเหมือน และความแตกต่างทางสังคม และวัฒนธรรม	(๑) การเล่นอิสระ (๒) การเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ (๓) การเล่นตามมุมประสบการณ์ (๔) การเล่นนอกห้องเรียน

๑.๓ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย เป็นการสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทวัฒนธรรมไทย การไหว้ การขอบคุณ การขอโทษ ได้แสดงออกถึง ความเคารพต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รักและภูมิใจในความเป็นไทย มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประหยัดและพอเพียง การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ความเป็นพลเมืองและ ความเป็นไทย	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๓.๑ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม	(๑) การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ (๒) การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม (ข้อสัจย์สุจริตมีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจ และช่วยเหลือแบ่งปัน) (๓) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงจริยธรรม (๔) การแสดงความรักเพื่อน มีเมตตาสัตว์เลี้ยง (๕) การช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่น
๑.๓.๒ มีมารยาทไทย และ ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมและ ประเพณีไทย	(๑) การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย (๒) การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนตามมารยาทไทย การไหว้การขอบคุณ การกล่าวขอโทษ แสดงกิริยาสุภาพอื่นๆ (๓) การศึกษานอกสถานที่ (๔) การประกอบอาหารไทย (๕) การละเล่นพื้นบ้านของไทย เพลงท้องถิ่น เพลงพื้นบ้านของเล่นพื้นบ้าน (๖) การแต่งกายด้วยผ้าไทย ผ้าพื้นเมือง (๗) การปฏิบัติตน/ร่วมกิจกรรมตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและประเพณีไทย
๑.๓.๓ รักและภูมิใจในความเป็นไทย	(๑) การใช้ภาษาไทย (๒) การร้องเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี

ความเป็นพลเมืองและ ความเป็นไทย	ประสบการณ์สำคัญ
	(๓) การร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
๑.๓.๔ ประหยัดและพอเพียง	(๑) การใช้วัสดุและสิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า (๒) การปฏิบัติตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๑.๓.๕ ดูแลรักษาธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	(๑) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและ ภายนอกห้องเรียน (๒) การนำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำหรือแปรรูปแล้วนำกลับมา ใช้ใหม่ (๓) การปลูกและดูแลต้นไม้ (๔) การเลี้ยงสัตว์ (๕) การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน ชีวิตประจำวัน
๑.๓.๖ มีวินัยในตนเอง และ ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของ สังคม	(๑) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา (๒) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาคความขัดแย้ง (๓) การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีวินัย มีส่วนร่วม และบทบาทสมาชิกที่ดี

๑.๔ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้ และเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคลและสื่อต่างๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาการใช้ภาษาสื่อสารและการรู้หนังสือ การคิดรวบยอด การคิดคำนวณ การแสวงหาความรู้ การคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ และจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในระดับที่สูงขึ้น ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสื่อต่าง ๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพื้นฐานการเรียนรู้ต่อไป

สติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๔.๑ ภาษาและการรู้ หนังสือ	(๑) การฟังเสียงต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม (๒) การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรองหรือเรื่องราวต่างๆ (๓) การพูดแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการในการเล่น และการ กระทำต่างๆ (๔) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ หรือเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง (๕) การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ (๖) การอ่านหลากหลายวิธี : อ่านหนังสือภาพ อ่านหนังสือนิทาน อ่านป้าย และสัญลักษณ์ อ่านงานเขียนของตนเอง อ่านอย่างอิสระตามลำพังอ่านร่วมกัน อ่านโดยมีผู้ชี้แนะ (๗) การเขียนในรูปแบบต่างๆ : การเขียนภาพ การเขียนขีดเขียน การเขียน

สติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
	คล้ายตัวอักษร การเขียนสะกดคำที่คิดค้นขึ้นเอง การเขียนคำที่มีความหมายกับตัวเอง/คำคุ้นเคย การเขียนร่วมกันตามโอกาสการเขียนอิสระ (๘) การเล่นเกมทางภาษา
๑.๔.๒ การคิดรวบยอดและการคิดคำนวณ	การจับคู่ เปรียบเทียบ จำแนกและ จัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (๑) การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ประสาทสัมผัส (๒) การจับคู่ เปรียบเทียบ คัดแยก จัดกลุ่ม และจำแนกสิ่งต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่กำหนดให้หรือกำหนดขึ้นเองการเรียงลำดับและแสดงแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (๓) การเรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ตามลักษณะ จำนวนความยาว ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร (๔) การเรียงลำดับขั้นตอน กิจกรรม หรือเหตุการณ์ตามช่วงเวลา (๕) การบอกและแสดงอันดับที่ของสิ่งต่าง ๆ โดยการแสดงสิ่งของหรือการใช้สัญลักษณ์ (๖) การทำซ้ำ การต่อเติม และการสร้างแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ การรู้ค่าของจำนวนและใช้จำนวนและตัวเลขในชีวิตประจำวัน (๗) การเปรียบเทียบจำนวนของสิ่งของสองชุดเพื่อหา “มากกว่า” “น้อยกว่า” “จำนวนเท่ากัน” (๘) การจัดเรียงวัตถุสองชุดให้สอดคล้องกันแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (๙) การนับวัตถุและบอกจำนวนหรือแสดงสิ่งต่าง ๆ ตามจำนวน (๑๐) การอ่านตัวเลขแสดงจำนวนของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน
๑.๔.๒ การคิดรวบยอดและการคิดคำนวณ (ต่อ)	การรับรู้มิติสัมพันธ์ในเชิงขนาดและรูปร่างรูปทรงของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (๑๑) การใช้การเปรียบเทียบความยาว/ความสูง ปริมาตร/ความจุ และรูปร่างรูปทรงของสิ่งต่าง ๆ ในการเล่น การสืบเสาะ หรือการแก้ปัญหา (๑๒) การใช้การชั่ง ตวง วัดสิ่งต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือและหน่วยที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐานในการเล่น การสืบเสาะ หรือการแก้ปัญหา (๑๓) การเล่นกับสื่อต่าง ๆ ที่เป็นรูปเรขาคณิตสามมิติ ได้แก่ ทรงกลม ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ทรงกระบอก กรวย ปริซึม และรูปเรขาคณิตสองมิติวงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม (๑๔) การบอกชื่อและยกตัวอย่างสิ่งของในชีวิตประจำวันที่มีลักษณะคล้ายรูปเรขาคณิต (๑๕) การสังเกตและระบุรูปเรขาคณิตที่เป็นส่วนประกอบในรูปร่างรูปทรง

สติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
	ของสิ่งต่าง ๆ (๑๖) การต่อสิ่งของชิ้นเล็กเติมในชิ้นใหญ่ให้สมบูรณ์ และการแยกชิ้นส่วนในการเล่นหรือสร้างชิ้นงาน (๑๗) การรวมและการแยกสิ่งต่าง ๆ ในการเล่น การสร้างชิ้นงาน หรือการแก้ปัญหา และสังเกตส่วนประกอบ รูปร่าง รูปทรง ขนาด จำนวนที่เปลี่ยนแปลง (๑๘) การเล่นหรือสร้างชิ้นงานโดยใช้สิ่งที่มีรูปร่างรูปทรงเหมือนกันหรือสิ่งที่มีรูปร่าง รูปทรง และขนาดต่างกันมาประกอบเข้าด้วยกัน หรือการสร้างรูปเรขาคณิตใหม่จากการแบ่ง/แยกส่วนของรูปเรขาคณิตเดิมหรือประกอบรูปเรขาคณิตเข้าด้วยกันการรับรู้มิติสัมพันธ์ในเชิงตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (๑๙) การบอกและแสดงตำแหน่ง ทิศทาง และระยะทางของตนเองและสิ่งต่าง ๆ ด้วยการกระทำ ภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ โดยใช้คำ “ข้างบน ข้างล่าง ข้างใต้ ข้างใน ข้างนอก ข้าง ๆ ข้างหน้า ข้างหลังระหว่าง ข้างซ้าย ข้างขวา ไกล ใกล้” (๒๐) การเคลื่อนที่หลบหลีกวัตถุที่กีดขวาง หรือการเปลี่ยนตำแหน่งให้สัมพันธ์กับวัตถุในการเคลื่อนไหว เคลื่อนที่ หยิบจับ มุด ลอด ปีนป่าย (๒๑) การสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่างกัน (๒๒) การบอกหรือแสดงเส้นทางโดยการวาดภาพหรือใช้สัญลักษณ์หรือการสร้างแผนที่หรือแบบจำลองของสถานที่ต่าง ๆ ที่คุ้นเคย
๑.๔.๓ การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ	(๑) การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ (๒) การคาดเดาหรือการคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล (๓) การลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล (๔) การตัดสินใจหรือเลือกทำสิ่งต่าง ๆ (๕) การมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหาด้วยการระบุปัญหา หาทางเลือก และวิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา เลือกวิธีการ ออกแบบวางแผนและลงมือแก้ปัญหา
๑.๔.๔ การแสวงหาความรู้	(๑) การสังเกตและการสำรวจสิ่งต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้รอบตัว (๒) การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจและเกี่ยวข้องกับสิ่งที่สังเกตและสำรวจ (๓) การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่าง ๆ (๔) การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ และแผนภูมิอย่างง่าย (๕) การคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้น และมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจาก

สติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
	ข้อมูลอย่างมีเหตุผล (๖) การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ
๑.๔.๕ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	(๑) การรับรู้ และแสดงความคิดความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่นและชิ้นงาน (๒) การแสดงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ท่าทางการเคลื่อนไหว ดนตรี และศิลปะต่าง ๆ (๓) การสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้วัสดุอุปกรณ์หรือวิธีการที่หลากหลาย (๔) การหาทางเลือกและวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา (๕) การเล่นในมุมเล่นต่างๆ ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

๒.สาระที่ควรเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดแนวคิดหลังจากนำเสนอสาระที่ควรเรียนรู้ต่างๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็ก เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ทั้งนี้ ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา แต่ให้ความสำคัญกับการสร้างองค์ความรู้ในตนเองของเด็ก ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญ ทั้งนี้ อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ดังนี้

๒.๑ เรื่องราวที่เกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้ชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่าง ๆ วิธีระมัดระวังร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ การพักผ่อนการออกกำลังกาย การป้องกันตนเองจากโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่การระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองจากผู้อื่นและภัยใกล้ตัว รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นการรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การรู้จักอารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การกำกับตนเอง การแก้ไขความขัดแย้งและความแตกต่างทางวัฒนธรรม การเห็นอกเห็นใจการยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล การเล่นและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรม จริยธรรม

๒.๒ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน และความแตกต่างทางวัฒนธรรม สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทยและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จาก ภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ และการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันอย่างประหยัดและพอเพียง

๒.๓ ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบการเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ แสงและพลังงานในชีวิตประจำวันสิ่งแวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น จากการไม่ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและการรักษาสาธารณสุขสมบัติ

๒.๔ สิ่งต่างๆรอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวันความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตัวอักษร การเขียนอิสระ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ขนาด ปริมาตร น้ำหนัก ตำแหน่ง มิติสัมพันธ์ แบบรูป จำนวน ตัวเลข สัญลักษณ์

เวลา เงิน ส่วนประกอบการเปลี่ยนแปลง ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ประโยชน์การใช้งาน การเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยีและการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันและเรื่องราวต่าง ๆ ที่เด็กสนใจ

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ ๓ - ๖ ปีเป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมรวมทั้งเกิดการพัฒนาความสามารถด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชา โดยมีหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

๑. หลักการจัดประสบการณ์

๑.๑ จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม สมวัย สมดุล และต่อเนื่อง

๑.๒ เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่

๑.๓ จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับพัฒนาการของเด็กและกระบวนการเรียนรู้

๑.๔ จัดการประเมินความสามารถผู้เรียนให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง

๑.๕ ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

๒. แนวทางการจัดประสบการณ์

๒.๑ จัดให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมอง ที่เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

๒.๒ จัดให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

๒.๓ จัดแบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระการเรียนรู้

๒.๔ จัดให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอความคิด โดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

๒.๕ จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

๒.๖ จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก สอดคล้องกับบริบท สังคม และวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก

๒.๗ ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ความเป็นพลเมืองที่ดีและความเป็นไทยตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และการมีวินัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๒.๘ จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนหรือเหตุการณ์ที่เด็กเผชิญในชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

๒.๙ ให้พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อ แหล่งเรียนรู้การเข้าร่วมกิจกรรมและการประเมินความสามารถผู้เรียน

๒.๑๐ จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถผู้เรียนและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

๓. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบเป็นการช่วยให้ผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์ทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไรทั้งนี้ การจัดกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการและความสามารถตามวัยทุกด้าน การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

๓.๑ หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

๑. กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน แต่ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น

อายุ ๓ - ๔ ปี มีความสนใจประมาณ ๘ - ๑๒ นาที

อายุ ๔ - ๕ ปี มีความสนใจประมาณ ๑๒ - ๑๕ นาที

อายุ ๕ - ๖ ปี มีความสนใจประมาณ ๑๕ - ๒๐ นาที

๒. กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ใช้เวลาต่อเนื่องไม่เกินกว่า ๒๐ นาที

๓. กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักเลือกตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ ๔๐-๖๐ นาที

๔. กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้ กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอน หรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภททั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

๓.๒ ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว การยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่าง ๆ และจังหวะการเคลื่อนไหวในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม ปีนป่ายเล่นอิสระ เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

๓.๒.๒ การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อมือ-นิ้วมือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือและระบบประสาทตาได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมการศึกษา ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วน และใช้วัสดุอุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

๓.๒.๓ การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ สังคมและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือโดยจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่อง

๓.๒.๔ การพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดีแสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รับผิดชอบความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นโดยรวม ทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้าการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ ให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

๓.๒.๕ การพัฒนาการคิด เป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ การคิดรวบยอด และการคิดเชิงเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ ส่งเสริมให้เด็กมีความสุขในการใช้ความรู้และทักษะพื้นฐานด้านการคิดคำนวณ การนับ จำนวน ตัวเลข รูปร่าง รูปทรง แบบรูป และมิติสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน และใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์สื่อความหมายในเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กได้คิดและได้ลงมือปฏิบัติจริง ใช้สื่อการสอนที่เป็นรูปธรรม ทำให้เด็กมีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล และใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิพากษ์มาพูดคุยกับเด็ก ศึกษานอกสถานที่ เล่นเกมการศึกษา ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงาน และทำกิจกรรมทั้งเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ และรายบุคคล

๓.๒.๖ การพัฒนาภาษา เป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงออกในการฟังพูด อ่าน เขียน มีนิสัยรักการอ่าน และบุคคลแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตัวอักษร การเขียนอิสระ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับพัฒนาการและความสามารถของเด็กเป็นสำคัญ

๓.๒.๗ การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ โดยจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดนตรี การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระ เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก และเล่นสร้างอย่างอิสระ

การประเมินความสามารถผู้เรียน

การประเมินความสามารถเด็กอายุ ๓ – ๖ ปี เป็นการประเมินพัฒนาการตามวัยและความสามารถด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ด้วยวิธีการประเมินที่เหมาะสม ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนากับเด็กการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ ผลที่ได้จากการประเมินต้องนำมาจัดทำสารนิทัศน์หรือจัดทำข้อมูลหลักฐานหรือเอกสารอย่างเป็นระบบ ด้วยการรวบรวมผลงานสำหรับเด็กเป็นรายบุคคล ที่สามารถบอกเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่เด็กได้รับว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ทั้งนี้ ให้นำข้อมูลผลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรม และส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง การประเมินความสามารถผู้เรียนควรยึดหลัก ดังนี้

๑. ประเมินอย่างเป็นระบบ
 ๒. ประเมินเด็กครบทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวม
 ๓. ประเมินเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องตลอดปี
 ๔. ประเมินตามสภาพจริงจากกิจกรรมประจำวันด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย
- ไม่ควรใช้แบบทดสอบ**
๕. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน
 ๖. สรุปผลการประเมิน จัดทำข้อมูลและนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาเด็ก

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยเป็นหลักสูตรของสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับปฐมวัยแต่ละแห่งที่มีการวางแผนหรือกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้เด็กบรรลุจุดหมายและความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปีตามที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนด หลักสูตรสถานศึกษาถือเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนและดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายและจุดเน้นของสถานศึกษา การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยจึงต้องมีการวางระบบการสร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรสามารถเข้าใจ ความสำคัญ พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆอย่างเหมาะสม มีการเตรียมความพร้อม วางแผน และศึกษา ข้อมูลบริบทอย่างครอบคลุม ชัดเจน คำนึงถึง วิสัยทัศน์ จุดเน้น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพบริบทและความ ต้องการของชุมชนมาออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นตอนการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

๑. เตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

๑.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยแต่งตั้งคณะบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยรับผิดชอบการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

๑.๒ จัดทำข้อมูลความต้องการจำเป็นตามบริบทของสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และสถานการณ์ปัจจุบัน และข้อมูลความต้องการจำเป็นของผู้เรียน เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้ความสำคัญกับการพัฒนาให้เด็กนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันตามบริบทของสถานศึกษาจึงเกี่ยวข้องโดยตรงกับเด็กทั้งส่วนที่เป็นสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

๒. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย ปรัชญาการศึกษา ปฐมวัย วิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมาย จุดหมาย ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย สารการเรียนรู้ รายปีประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรรู้ในแต่ละช่วงอายุ ระยะเวลาเรียน การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ การบริหารจัดการหลักสูตร และการเชื่อมต่อของการศึกษา ระดับปฐมวัยและประถมศึกษาปีที่ ๑ ซึ่งสถานศึกษาอาจกำหนดองค์ประกอบหลักสูตรได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานศึกษา

๓. นำหลักสูตรสถานศึกษา ไปใช้และประเมินผลการใช้หลักสูตรการประเมินหลักสูตรของสถานศึกษาปฐมวัย แบ่งออกเป็นประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตรหลังจากที่ได้จัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้ใช้หลักสูตร ผู้มีส่วนร่วมในการทำหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ เพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใด และการประเมินหลังการ

ใช้หลักสูตร เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบ หลักสูตรทั้งระบบหลังจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุ เพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำควรมีการ ปรับปรุงหรือพัฒนาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงอย่างไร

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (เด็กอายุ ๓ - ๖ ปี) สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะสามารถนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ไปปรับใช้ได้ ทั้งในส่วนของความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปีสาระการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ และการประเมิน พัฒนาการและความสามารถให้เหมาะสมกับสภาพบริบท ความต้องการ และศักยภาพของเด็กแต่ละประเภท เพื่อพัฒนาให้เด็กมีพัฒนาการและความสามารถผู้เรียนตามที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดโดยดำเนินการ ดังนี้

๑. การกำหนดเป้าหมายคุณภาพเด็ก ซึ่งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้กำหนดความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปีเป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องใช้ในการพัฒนาเด็ก สถานศึกษาหรือผู้จัดการศึกษา สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ สามารถเลือกหรือปรับใช้ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปีเพื่อนำไปจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้ครอบคลุมพัฒนาการและความสามารถของเด็กทั้งด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา

๒. การประเมินพัฒนาการและความสามารถผู้เรียนจะต้องคำนึงถึงปัจจัยความแตกต่างของเด็ก อาทิ เด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท อาจต้องมีการปรับการประเมินพัฒนาการและความสามารถที่เอื้อต่อ สภาพความต้องการพิเศษของเด็กทั้งวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ควรให้สอดคล้องกับเด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเป็นรายบุคคล

๓. สถานศึกษาที่มีเด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะด้านควรสนับสนุนครูพี่เลี้ยงให้การดูแลช่วยเหลือและส่งเสริม พัฒนาการ กรณีที่มีเด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะด้านมีผลพัฒนาการหรือความสามารถไม่เป็นไป ตามเป้าหมาย ควรมีการส่งต่อไปยังสถานพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อให้ได้รับการพัฒนาต่อไป

การสร้างรอยเชื่อมต่อการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ ๑

การสร้างรอยเชื่อมต่อการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ มีความสำคัญอย่างยิ่ง ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ จะประสบผลสำเร็จได้ บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทเป็นผู้นำในการสร้างรอยเชื่อมต่อการศึกษาระหว่างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยต้องศึกษาหลักสูตรทั้งสองระดับ เพื่อทำความเข้าใจและจัดระบบการบริหารงานด้านวิชาการที่จะเอื้อต่อการเชื่อมต่อการศึกษาและจัดกิจกรรมให้ผู้สอนทั้งสองระดับมีโอกาสดูแลเปลี่ยนแปลงและร่วมกันสร้างความเข้าใจรอยเชื่อมต่อของหลักสูตรทั้งสองระดับให้เป็นแนวปฏิบัติของสถานศึกษา และจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจการศึกษาทั้งสองระดับและให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือเด็ก ให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ ในกรณีที่โรงเรียนไม่มีชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ในสถานศึกษาของตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาควรประสานกับสถานศึกษาที่คาดว่าจะเด็กจะไปเข้าเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจในการช่วยเหลือเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานศึกษาใหม่ได้

๒. ผู้สอนระดับปฐมวัย ต้องศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และสร้างความเข้าใจให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองและบุคลากรอื่น ๆ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยผู้สอนต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อส่งต่อผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนระดับประถมศึกษาสามารถใช้ข้อมูลนั้นช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ใหม่ต่อไป ทั้งนี้ ควรจัดให้เด็กได้มีโอกาสท าคความรู้จากกับผู้สอน ตลอดจนการสำรวจสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๓. ผู้สอนระดับประถมศึกษา ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กปฐมวัย และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ให้ต่อเนื่องกับการพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัย โดยจัดสภาพห้องเรียนให้ใกล้เคียงกับห้องเรียนระดับปฐมวัย โดยจัดให้มีมุมประสบการณ์ภายในห้อง เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ เช่น มุมหนังสือ มุมเกมการศึกษา จัดกิจกรรมที่ผสมผสานระหว่างรูปแบบการจัดกิจกรรมชั้นเรียนปฐมวัยและประถมศึกษา สอดแทรกกิจกรรมที่让孩子ได้เคลื่อนไหวร่างกาย ร้องเพลง และทำงานศิลปะเพื่อช่วยให้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ได้ปรับตัวและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและจัดกิจกรรมช่วยเหลือส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

๔. พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลาน และเพื่อช่วยบุตรหลานของตนเองในการศึกษาต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ควรศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรของการศึกษาทั้งสองระดับร่วมมือกับผู้สอนและสถานศึกษาในการช่วยเตรียมตัวบุตรหลานเพื่อช่วยให้บุตรหลานปรับตัวได้ดีขึ้น และมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ต่อไป

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน

การจัดการศึกษาปฐมวัยมีหลักการสำคัญในการให้สังคม ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกระจายอำนาจการศึกษาลงไปยังท้องถิ่นโดยตรงโดยเฉพาะสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับนี้ ดังนั้น เพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษาปฐมวัยส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม จำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเห็นความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน วางแผน และดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพอย่างแท้จริงการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา กระบวนการนิเทศการศึกษา และระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้อง โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก ในรูปแบบของคณะกรรมการ ที่มาจากบุคคลทุกระดับและทุกอาชีพ การกำกับ ติดตาม และประเมินผลให้มีการรายงานผลจากทุกระดับให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศจากรายงานผลมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

การจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้

สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องระบุแนวทางการในการจัดสภาพแวดล้อมโดย ควรคำนึงถึงการสร้างบรรยากาศที่ครอบคลุมด้านกายภาพ ซึ่งได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและ ภายนอกห้องเรียน สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการจัดสภาพแวดล้อมอย่างไรที่ช่วยสร้าง บรรยากาศการเรียนรู้ให้กับเด็ก โดยสามารถเขียนเป็นแผนผังและคำอธิบายประกอบให้ชัดเจน ส่วนด้านจิตภาพสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการกำหนดแนวทางอย่างไรที่ทำให้ผู้สอนและ ผู้เกี่ยวข้องสร้างบรรยากาศเพื่อให้เด็กมีความรู้สึกรอบอุ่น ปลอดภัย กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเองได้ แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์และเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก

ทั้งนี้ สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องกำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่จะใช้พัฒนาเด็กให้สอดคล้องกับจุดหมาย ครอบคลุมความสามารถผู้เรียนที่จบชั้นปีที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี โดยคำนึงถึงวัย พัฒนาการ ความสามารถผู้เรียนและความแตกต่าง

ระหว่างบุคคลของเด็ก บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก ควรระบุถึงแหล่งเรียนรู้ภายในและ ภายนอก โรงเรียน สถานที่สำคัญในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมทั้งอธิบายแนวทางการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็น แนวทางสำหรับครูผู้สอนได้ถือเป็นหลักปฏิบัติในสถานศึกษา

การประเมินความสามารถผู้เรียน

สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจัดทำแนวปฏิบัติและเครื่องมือในการประเมินพัฒนาการ และความสามารถของเด็กปฐมวัยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักการประเมิน ความสามารถ ผู้เรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี โดยมีแนวทางการ ดำเนินการประเมินความสามารถให้มีรายละเอียดชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ ดังนี้

๑. หลักการประเมินความสามารถผู้เรียน

๒. ขอบเขตของการประเมินความสามารถผู้เรียน มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ ระดับความสามารถของผู้เรียนเมื่อจบชั้นปี

๒.๒ วิธีการและเครื่องมือการประเมินความสามารถผู้เรียน

๒.๓ เกณฑ์การประเมินความสามารถผู้เรียนและระดับคุณภาพ

๒.๔ การสรุปผลการประเมินความสามารถผู้เรียน

๒.๕ การรายงานผลการประเมินความสามารถผู้เรียน

ทั้งนี้ สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรเขียนแนวปฏิบัติการประเมินความสามารถ ผู้เรียนให้ ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องได้ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติในการพัฒนา ความสามารถผู้เรียน ไปสู่จุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี

การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนา ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงมีบทบาท สำคัญในการ บริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาหรือสถานพัฒนา เด็กปฐมวัยควร ดำเนินการ ดังนี้

๑. กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เช่น ผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้สอนปฐมวัย ผู้ดูแลเด็กหรือพี่เลี้ยงเด็ก พ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชนท้องถิ่น

๒. เตรียมความพร้อมในการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติ โดยพิจารณา ถึงการพัฒนา บุคลากรปฐมวัย การจัดเตรียมงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็น อาคารสถานที่ สื่อและ แหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ และมีความปลอดภัย

๓. ส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม เช่น การจัดเตรียม เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยและแนวทางการจัดประสบการณ์ รวมถึงข้อมูลสารสนเทศ อื่น ๆ ที่จำเป็น เพื่อให้ผู้สอนสามารถนำหลักสูตรไปใช้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสามารถ ผู้เรียนอย่างรอบ ด้านได้เหมาะสมกับวัยและมีประสิทธิภาพ

๔. นิเทศ ติดตาม การนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง มีการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และนำผลมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

๕. ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำข้อมูลจากการรายงานผล มาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องนำเสนอรายละเอียดในการบริหารจัดการเกี่ยวกับ การสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยกำหนดบทบาทของ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง วิธีการและการสร้างความตระหนักให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เห็นความสำคัญ และให้การช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อให้เด็กปฐมวัยปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง อาทิ ครูระดับปฐมวัยมีการเตรียม ความพร้อมในการจัดกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ อย่างไรและผู้สอนระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ ได้วางแผนเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กที่ขึ้นมาจากระดับปฐมวัยอย่างไร ผู้บริหารมีการสนับสนุนช่วยเหลืออย่างไร ผู้ปกครองส่งเสริมช่วยเหลือบุตรหลานอย่างไร เพราะการสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของเด็ก หากเด็กสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ เด็กจะสามารถเรียนรู้มีพัฒนาการ และความสามารถผู้เรียนที่ก้าวหน้า ถ้าหากเด็กไม่สามารถปรับตัวได้จากกลายเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ของเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ได้ เนื่องจากรูปแบบและลักษณะในการจัดการเรียนรู้ของทั้งสองระดับชั้นมีความแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือที่เหมาะสมจากผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

จัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยอยู่ใกล้ชีวิตธรรมชาติ มีความกระตือรือร้น สนใจเรียนรู้ ทดลอง ค้นคว้า และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจึงมีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็ก การเรียนรู้ผ่านการเล่นถือเป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากประสาทสัมผัสทั้งห้า ดังนั้น สิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาจึงควรได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับหลักสูตร เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เต็มศักยภาพ

๑. พื้นที่อำนวยความสะดวกสำหรับเด็กและผู้สอน

- ๑.๑ ที่แสดงผลงานของเด็ก เช่น บอร์ดหรือที่แขวนผลงาน
- ๑.๒ ที่เก็บแฟ้มผลงานของเด็ก อาจใช้กล่องหรือแฟ้มรายบุคคล
- ๑.๓ ที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของเด็ก ควรมีช่องเก็บของตามจำนวนเด็ก
- ๑.๔ ที่เก็บอุปกรณ์ของผู้สอน เช่น อุปกรณ์การสอน ของใช้ส่วนตัว
- ๑.๕ ป้ายนิเทศตามหน่วยการสอน หรือหัวข้อที่เด็กสนใจ

๒. พื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมและการเคลื่อนไหว

- ๒.๑ กำหนดพื้นที่ที่ชัดเจนให้เด็กทำงานและทำกิจกรรมร่วมกันได้โดยไม่รบกวนผู้อื่น
- ๒.๒ เอื้อต่อการเคลื่อนไหวระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ อย่างอิสระ

๓. พื้นที่มุมเล่นและมุมประสบการณ์

การจัดมุมเล่นควรสอดคล้องกับลักษณะของห้องเรียน โดยแยกส่วนที่ต้องใช้เสียงดังและเงียบออกจากกัน เช่น

- มุมบล็อกอยู่ห่างจากมุมหนังสือ
- มุมบทบาทสมมติอยู่ติดกับมุมบล็อก
- มุมวิทยาศาสตร์อยู่ใกล้มุมศิลปะ
- ควรมีของเล่นและอุปกรณ์เสริมพอเพียงสำหรับเด็ก

การเล่นในมุมต่าง ๆ ควรจัดสรรเวลาให้เด็กได้เล่นอย่างเสรีประมาณ ๖๐ นาทีต่อวัน โดยผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้:

๑. ควรมีมุมเล่นอย่างน้อย ๓-๕ มุม ขึ้นอยู่กับพื้นที่ของห้อง
๒. ควรเปลี่ยนสื่อของเล่นตามความสนใจของเด็ก
๓. ควรให้เด็กมีประสบการณ์จากการเรียนรู้ในมุมเล่น เช่น การจำลองวงจรชีวิตของผีเสื้อในมุมวิทยาศาสตร์
๔. ควรให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่น เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ
๕. ควรฝึกวินัยให้เด็กจัดเก็บอุปกรณ์หลังการเล่น

สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก ควรมีการดูแลรักษาความสะอาดและจัดสนามเด็กเล่นให้เหมาะสม พร้อมเครื่องเล่นที่ปลอดภัย นอกจากนี้ ควรมีการปลูกต้นไม้เพื่อสร้างร่มเงาและความร่มรื่นในบริเวณสถานศึกษา

การจัดสนามเด็กเล่นให้สอดคล้องกับหลักสูตร

- ควรมีพื้นที่ผิวที่หลากหลาย เช่น ดิน หวาย หล้า และพื้นที่สำหรับเล่นของเล่นที่มีล้อ
- ควรมีพื้นที่ร่มและพื้นที่โล่งแจ้ง รวมถึงบริเวณสำหรับขุดดิน เล่นน้ำ และบ่อทราย
- ควรมีเครื่องเล่นสนามที่เสริมสร้างพัฒนาการ เช่น ปีนป่าย ทรงตัว ฯลฯ
- หมั่นตรวจสอบสภาพของเครื่องเล่นให้แข็งแรงและปลอดภัย
- ดูแลเรื่องความสะอาดของสนามเด็กเล่นอยู่เสมอ

พื้นที่พักผ่อนและบริเวณธรรมชาติ

- ควรมีที่นั่งเล่นใต้ต้นไม้เพื่อใช้สำหรับกิจกรรมกลุ่มเล็กหรือกิจกรรมที่ต้องการความสงบ
- อาจจัดเป็นลานนิทรรศการให้ความรู้แก่เด็กและผู้ปกครอง
- ปลูกต้นไม้ดอกไม้ประดับ และพืชผักสวนครัว หากพื้นที่จำกัด อาจปลูกในกระบะหรือกระถาง

การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก การออกแบบพื้นที่ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมและความต้องการของเด็ก จะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่า เกิดความอบอุ่น มั่นใจ และมีความสุขในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาในอนาคต

สื่อและแหล่งเรียนรู้

สื่อประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ควรมีสื่อทั้งที่เป็นประเภท ๒ มิติ และ/หรือ ๓ มิติที่เป็นสื่อของจริง สื่อธรรมชาติ สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก สื่อสะท้อนวัฒนธรรม สื่อที่ปลอดภัยต่อตัวเด็ก สื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่างๆให้ครบทุกด้านสื่อที่เอื้อให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยการจัดการใช้สื่อเริ่มต้นจาก **สื่อของจริง ภาพถ่าย ภาพโครงร่าง และ สัญลักษณ์** ทั้งนี้

การใช้สื่อต้องเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจและความต้องการของเด็กที่หลากหลาย ตัวอย่างสื่อประกอบการจัดกิจกรรม มีดังนี้

กิจกรรมเสรี /การเล่นตามมุม

๑. มุมบทบาทสมมติ อาจจัดเป็นมุมเล่น ดังนี้

๑.๑ มุมบ้าน

• ของเล่นเครื่องใช้ในครัวขนาดเล็กหรือของจำลอง เช่น เตา กระทะ ครก กาน้ำ เขียง มีดพลาสติก หม้อ จาน ช้อน ถ้วยชาม กะละมัง ฯลฯ

- เครื่องเล่นตุ๊กตา เสื้อผ้าตุ๊กตา เตียง เปลเด็ก ตุ๊กตา
- เครื่องแต่งบ้านจำลอง เช่น ชุดรับแขก โต๊ะเครื่องแป้ง หมอนอิง กระจกขนาดเห็นเต็มตัว หวี ตลับแป้ง ฯลฯ

- เครื่องแต่งกายบุคคลอาชีพต่าง ๆ ที่ใช้แล้ว เช่น ชุดเครื่องแบบทหาร ตำรวจ ชุดเสื้อผ้าผู้ใหญ่ชายและหญิง รองเท้า กระเป๋าถือที่ไม่ใช้แล้ว ฯลฯ
- โทรศัพท์ เตารีดจำลอง ที่รีดผ้าจำลอง
- ภาพถ่ายและรายการอาหาร

๑.๒ มุมหมอ

- เครื่องเล่นจำลองแบบเครื่องมือแพทย์และอุปกรณ์การรักษามือป่วย เช่น หูฟัง เสื้อคลุมหมอ ฯลฯ
- อุปกรณ์สำหรับเลียนแบบการบันทึกข้อมูลผู้ป่วย เช่น กระดาษ ดินสอ ฯลฯ

๑.๓ มุมร้านค้า

- กล่องและขวดผลิตภัณฑ์ต่างๆที่ใช้แล้ว
- อุปกรณ์ประกอบการเล่น เช่น เครื่องคิดเลข ลูกคิด ธนบัตรจำลอง ฯลฯ

๒. มุมบล็อก

- ไม้บล็อกหรือแท่งไม้ที่มีขนาดและรูปทรงต่างกัน จำนวนตั้งแต่ ๕๐ ชิ้นขึ้นไป
- ของเล่นจำลอง เช่น รถยนต์ เครื่องบิน รถไฟ คน สัตว์ ต้นไม้ ฯลฯ
- ภาพถ่ายต่างๆ
- ที่จัดเก็บไม้บล็อกหรือแท่งไม้อาจเป็นชั้น ลังไม้หรือพลาสติก แยกตามรูปทรง ขนาด

๓. มุมหนังสือ

- หนังสือภาพนิทาน สมุดภาพ หนังสือภาพที่มีคำและประโยคสั้น ๆ พร้อมภาพ
- ชั้นหรือที่วางหนังสือ
- อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการสร้างบรรยากาศการอ่าน เช่น เสื้อ พรม หมอน ฯลฯ
- สมุดเขียนยืมหนังสือกลับบ้าน
- อุปกรณ์สำหรับการเขียน
- อุปกรณ์เสริม เช่น เครื่องเล่นเทป ตลับเทปนิทานพร้อมหนังสือนิทาน หูฟัง ฯลฯ

๔. มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติศึกษา

- วัสดุต่าง ๆ จากธรรมชาติ เช่น เมล็ดพืชต่าง ๆ เปลือกหอย ดิน หิน แร่ ฯลฯ
- เครื่องมือเครื่องใช้ในการสำรวจ สังเกต ทดลอง เช่น แวนขยาย แม่เหล็ก เข็มทิศ เครื่องชั่ง ฯลฯ

๕. มุมอาเซียน

- ธงของแต่ละประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน
- คำกล่าวทักทายของแต่ละประเทศ
- ภาพการแต่งกายประจำชาติในกลุ่มประเทศอาเซียน

กิจกรรมสร้างสรรค์ ควรมีวัสดุ อุปกรณ์ ดังนี้

๑. การวาดภาพและระบายสี

- สีเทียนแท่งใหญ่ สีไม้ สีชอล์ก สีน้ำ
- พู่กันขนาดใหญ่ (ประมาณเบอร์ ๑๒)
- กระดาษ
- เลือกลูม หรือผ้ากันเปื้อน

๒. การเล่นกับสี

- การเป่าสี มี กระดาษ หลอดกาแฟ สีน้ำ
- การหยดสี มี กระดาษ หลอดกาแฟ พู่กัน สีน้ำ
- การพับสี มี กระดาษ สีน้ำ พู่กัน
- การเทสี มี กระดาษ สีน้ำ
- การละเลงสี มี กระดาษ สีน้ำ แป้งเปียก

๓. การพิมพ์ภาพ

- แม่พิมพ์ต่าง ๆ จากของจริง เช่น นิ้วมือ ใบไม้ ก้านกล้วย ฯลฯ
- แม่พิมพ์จากวัสดุอื่น ๆ เช่น เชือก เส้นด้าย ทรายยาง ฯลฯ
- กระดาษ ผ้าเช็ดมือ สีโปสเตอร์ (สีน้ำ สีฝุ่น ฯลฯ)

๔. การปั้น เช่น ดินน้ำมัน ดินเหนียว แป้งโดว์ แผ่นรองปั้น แม่พิมพ์รูปต่าง ๆ ไม้ขนาดแบ่ง ฯลฯ

๕. การพับ ฉีก ตัดปะ เช่น กระดาษ หรือวัสดุอื่น ๆ ที่จะใช้พับ ฉีก ตัด ปะ กรรไกรขนาดเล็ก

ปลายมน กาวน้ำหรือแป้งเปียก ผ้าเช็ดมือ ฯลฯ

๖. การประดิษฐ์เศษวัสดุ เช่น เศษวัสดุต่าง ๆ มีกล่องกระดาษ แกนกระดาษ เศษผ้า เศษไหม กาว กรรไกร สี ผ้าเช็ดมือ ฯลฯ

๗. การร้อย เช่น ลูกปัด หลอดกาแฟ หลอดด้าย ฯลฯ

๘. การสาน เช่น กระดาษ ใบตอง ใบมะพร้าว ฯลฯ

๙. การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ พลาสติกชิ้นเล็ก ๆ รูปทรงต่าง ๆ ผู้เล่นสามารถนำมาต่อเป็นรูปแบบต่าง ๆ ตามความต้องการ

๑๐. การสร้างรูป เช่น จากกระดานปักหมุด จากแป้นตะปูที่ใช้หนังยางหรือเชือก ผูกตึงให้เป็นรูปร่างต่าง ๆ เกมการศึกษา ตัวอย่างสื่อประเภทเกมการศึกษา มีดังนี้

๑. เกมจับคู่

- จับคู่รูปร่างที่เหมือนกัน
- จับคู่ภาพเงา
- จับคู่ภาพที่ซ่อนอยู่ในภาพหลัก
- จับคู่สิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน สิ่งที่ใช้คู่กัน
- จับคู่ภาพส่วนเติมกับส่วนย่อย
- จับคู่ภาพกับโครงร่าง
- จับคู่ภาพชิ้นส่วนที่หายไป
- จับคู่ภาพที่เป็นประเภทเดียวกัน
- จับคู่ภาพที่ซ่อนกัน
- จับคู่ภาพสัมพันธ์แบบตรงกันข้าม
- ❖ จับคู่ภาพที่สมมาตรกัน
- จับคู่แบบอุปมาอุปไมย
- จับคู่แบบอนุกรม

๒. เกมภาพตัดต่อ

- ภาพตัดต่อที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ผลไม้ ผัก ฯลฯ

๓. เกมจัดหมวดหมู่

- ภาพสิ่งต่าง ๆ ที่นำมาจัดเป็นพวก ๆ
- ภาพเกี่ยวกับประเภทของใช้ในชีวิตประจำวัน
- ภาพจัดหมวดหมู่ตามรูปร่าง สี ขนาด รูปทรงเรขาคณิต

๔. เกมวางภาพต่อปลาย (โดมิโน)

- โดมิโนภาพเหมือน
- โดมิโนภาพสัมพันธ์

๕. เกมเรียงลำดับ

- เรียงลำดับภาพเหตุการณ์ต่อเนื่อง
- เรียงลำดับขนาด

๖. เกมศึกษารายละเอียดของภาพ (ลือตโต้)

๗. เกมจับคู่แบบตารางสัมพันธ์ (เมตริกเกม)

๘. เกมพื้นฐานการบวก

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม ตัวอย่างสื่อมีดังนี้

๑. สื่อของจริงที่อยู่ใกล้ตัวและสื่อจากธรรมชาติหรือวัสดุท้องถิ่น เช่น ต้นไม้ ใบไม้ เปลือกหอย เสื้อผ้า ฯลฯ
๒. สื่อที่จำลองขึ้น เช่น ลูกโลก ตุ๊กตาสัตว์ ฯลฯ
๓. สื่อประเภทภาพ เช่น ภาพพลิก ภาพโปสเตอร์ หนังสือภาพ ฯลฯ
๔. สื่อเทคโนโลยี เช่น วิทย์ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องขยายเสียง โทรศัพท์

กิจกรรมกลางแจ้ง ตัวอย่างสื่อมีดังนี้

๑. เครื่องเล่นสนาม เช่น เครื่องเล่นสำหรับปีนป่าย เครื่องเล่นประเภทล้อเลื่อน ฯลฯ

๒. ที่เล่นทราย มีทรายละเอียด เครื่องเล่นทราย เครื่องตวง ฯลฯ

๓. ที่เล่นน้ำ มีภาชนะใส่น้ำหรืออ่างน้ำวางบนขาตั้งที่มั่นคง ความสูงพอที่เด็กจะยืนได้พอดี เสื้อคลุมหรือผ้ากันเปื้อนพลาสติก อุปกรณ์เล่นน้ำ เช่น ถ้วยตวง ขวดต่างๆ สายยาง กรวยกรอกน้ำ ตุ๊กตาทายาง ฯลฯ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ตัวอย่างสื่อมีดังนี้

๑. เครื่องเคาะจังหวะ เช่น ฉิ่ง เหล็กสามเหลี่ยม กรับ รำมะนา กลอง ฯลฯ อุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว เช่น หนังสือพิมพ์ ริปปิ้น แอพบ้า ห่วง

๒. หวาย ถูทราย ฯลฯ

การเลือกสื่อ มีวิธีการเลือกสื่อ ดังนี้

๑. เลือกให้ตรงกับจุดมุ่งหมายและเรื่องที่สอน
๒. เลือกให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก
๓. เลือกให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นที่เด็กอยู่หรือสถานภาพของสถานศึกษา
๔. มีวิธีการใช้อย่างง่าย และนำไปใช้ได้หลายกิจกรรม
๕. มีความถูกต้องตามเนื้อหาและทันสมัย
๖. มีคุณภาพดี เช่น ภาพชัดเจน ขนาดเหมาะสม ไม่ใช่สีสะท้อนแสง
๗. เลือกสื่อที่เด็กเข้าใจง่ายในเวลาสั้น ๆ ไม่ซับซ้อน
๘. เลือกสื่อที่สามารถสัมผัสได้
๙. เลือกสื่อเพื่อใช้ฝึก และส่งเสริมการคิดเป็น ทำเป็น และกล้าแสดงความคิดเห็นด้วยความมั่นใจ

การจัดหาสื่อ สามารถจัดหาได้หลายวิธี คือ

๑. จัดหาโดยการขอยืมจากแหล่งต่างๆ เช่น ศูนย์สื่อของสถานศึกษาของรัฐบาล หรือ สถานศึกษาเอกชน ฯลฯ

๒. จัดซื้อสื่อและเครื่องเล่นโดยวางแผนการจัดซื้อตามลำดับความจำเป็น เพื่อให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ทางสถานศึกษาสามารถจัดสรรให้และสอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์

๓. ผลิตสื่อและเครื่องเล่นขึ้นใช้เองโดยใช้วัสดุที่ปลอดภัยและหาง่ายเป็นเศษวัสดุเหลือใช้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น กระดาษแข็งจากลังกระดาษ รูปภาพจากแผ่นป้ายโฆษณา รูปภาพจากหนังสือนิตยสารต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นตอนการดำเนินการผลิตสื่อสำหรับเด็ก มีดังนี้

๑. สำรวจความต้องการของการใช้สื่อให้ตรงกับจุดประสงค์ สาระการเรียนรู้และกิจกรรมที่จัด
๒. วางแผนการผลิต โดยกำหนดจุดมุ่งหมายและรูปแบบของสื่อให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก
สื่อ นั้นจะต้องมีความคงทนแข็งแรง ประณีตและสะดวกต่อการใช้
๓. ผลิตสื่อตามรูปแบบที่เตรียมไว้
๔. นำสื่อไปทดลองใช้หลาย ๆ ครั้งเพื่อหาข้อดี ข้อเสียจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น
๕. นำสื่อที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้จริง

การใช้สื่อ ดำเนินการดังนี้

๑. การเตรียมพร้อมก่อนใช้สื่อ มีขั้นตอน คือ

๑.๑ เตรียมตัวผู้สอน

- ผู้สอนจะต้องศึกษาจุดมุ่งหมายและวางแผนว่าจะจัดกิจกรรมอะไรบ้าง
- เตรียมจัดหาสื่อและศึกษาวิธีการใช้สื่อ
- จัดเตรียมสื่อและวัสดุอื่น ๆ ที่จะต้องใช้ร่วมกัน
- ทดลองใช้สื่อก่อนนำไปใช้จริง

๑.๒ เตรียมตัวเด็ก

- ศึกษาความรู้พื้นฐานเดิมของเด็กให้สัมพันธ์กับเรื่องที่จะสอน
- เร้าความสนใจเด็กโดยใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน
- ให้เด็กมีความรับผิดชอบ รู้จักใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ ไม่ใช่ทำลาย เล่นแล้วเก็บให้ถูกที่

๑.๓ เตรียมสื่อให้พร้อมก่อนนำไปใช้

- จัดลำดับการใช้สื่อว่าจะใช้อะไรก่อนหรือหลัง เพื่อความสะดวกในการสอน
- ตรวจสอบและเตรียมเครื่องมือให้พร้อมที่จะใช้ได้ทันที
- เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกับสื่อ

๒.การนำเสนอสื่อ เพื่อให้บรรลุผลโดยเฉพาะใน กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมวงกลม / กิจกรรมกลุ่มย่อย ควรปฏิบัติ ดังนี้

- ๒.๑ สร้างความพร้อมและเร้าความสนใจให้เด็กก่อนจัดกิจกรรมทุกครั้ง
- ๒.๒ ใช้สื่อตามลำดับขั้นของแผนการจัดกิจกรรมที่กำหนดไว้
- ๒.๓ ไม่ควรให้เด็กเห็นสื่อหลายๆชนิดพร้อมๆกัน เพราะจะทำให้เด็กไม่สนใจกิจกรรมที่สอน
- ๒.๔ ผู้สอนควรยืนอยู่ด้านข้างหรือด้านหลังของสื่อที่ใช้กับเด็กผู้สอนไม่ควรยืน หันหลังให้เด็ก จะต้องพูดคุยกับเด็กและสังเกตความสนใจ ของเด็ก พร้อมทั้งสำรวจข้อบกพร่องของสื่อที่ใช้ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
- ๒.๕ เปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมใช้สื่อ

ข้อควรระวังในการใช้สื่อการเรียนการสอน การใช้สื่อในระดับปฐมวัยควรระวังในเรื่องต่อไปนี้

๑. วัสดุที่ใช้ ต้องไม่มีพิษ ไม่หัก และแตกง่าย มีพื้นผิวเรียบ ไม่เป็นเสี้ยน
๒. ขนาด ไม่ควรมีขนาดใหญ่เกินไป เพราะยากต่อการหยิบยก อาจจะตกลงมาเสียหาย แตก เป็นอันตรายต่อเด็กหรือใช้ไม่สะดวก เช่น กรรไกรขนาดใหญ่ โต๊ะ เก้าอี้ที่ใหญ่และสูงเกินไป และไม่ควรมีขนาดเล็กเกินไป เด็กอาจจะนำไปอมหรือกลืนทำให้ติดคอหรือไหลลงท้องได้ เช่น ลูกปัดเล็ก ลูกแก้วเล็ก ฯลฯ
๓. รูปทรง ไม่เป็นรูปทรงแหลม รูปทรงเหลี่ยม เป็นสัน
๔. น้ำหนัก ไม่ควรมีน้ำหนักมาก เพราะเด็กยกหรือหยิบไม่ไหว อาจจะตกลงมาเป็นอันตรายต่อตัวเด็ก
๕. สื่อหลีกเลี่ยงสื่อที่เป็นอันตรายต่อตัวเด็ก เช่น สารเคมี วัตถุไวไฟ ฯลฯ
๖. สี หลีกเลี่ยงสีที่เป็นอันตรายต่อสายตา เช่น สีสะท้อนแสง ฯลฯ

การประเมินการใช้สื่อ

ควรพิจารณาจากองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ ผู้สอน เด็ก และสื่อ เพื่อจะได้ทราบว่าสื่อที่ใช้นั้นช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใด จะได้นำมาปรับปรุงการผลิตและการใช้สื่อให้ดียิ่งขึ้น โดยใช้วิธีสังเกต ดังนี้

๑. สื่อนั้นช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้เพียงใด
๒. เด็กชอบสื่อนั้นเพียงใด
๓. สื่อนั้นช่วยให้การสอนตรงกับจุดประสงค์หรือไม่ ถูกต้องตามสาระการเรียนรู้และทันสมัยหรือไม่
๔. สื่อนั้นช่วยให้เด็กสนใจมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด

การเก็บ รักษา และซ่อมแซมสื่อ

การจัดเก็บสื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กฝึกการสังเกต การเปรียบเทียบ การจัดกลุ่ม ส่งเสริมความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ ช่วยเหลือ ผู้สอนไม่ควรใช้การเก็บสื่อเป็นการลงโทษเด็ก โดยดำเนินการดังนี้

๑. เก็บสื่อให้เป็นระเบียบและเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะประเภทของสื่อ สื่อที่เหมือนกันจัดเก็บหรือจัดวางไว้ด้วยกัน
๒. วางสื่อในระดับสายตาของเด็ก เพื่อให้เด็กหยิบใช้ จัดเก็บได้ด้วยตนเอง
๓. ภาชนะที่จัดเก็บสื่อควรโปร่งใส เพื่อให้เด็กมองเห็นสิ่งที่อยู่ภายในได้ง่ายและควรมีมือจับเพื่อให้สะดวกในการขนย้าย
๔. ฝึกให้เด็กรู้ความหมายของรูปภาพหรือสีที่เป็นสัญลักษณ์แทนหมวดหมู่ ประเภทสื่อ เพื่อเด็กจะได้เก็บเข้าที่ได้ถูกต้อง การใช้สัญลักษณ์ควรมีความหมายต่อการเรียนรู้ของเด็ก สัญลักษณ์ควรใช้สื่อของจริง ภาพถ่าย หรือสำเนา ภาพวาด ภาพโครงร่างหรือภาพประจักษ์ หรือบัตรคำติดคู่กับสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง
๕. ตรวจสอบสื่อหลังจากที่ใช้แล้วทุกครั้งว่ามีสภาพสมบูรณ์ จำนวนครบถ้วนหรือไม่
๖. ซ่อมแซมสื่อชำรุด และทำเต็มส่วนที่ขาดหายไปให้ครบชุด

การพัฒนาสื่อ

การพัฒนาสื่อเพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมในระดับปฐมวัยนั้น ก่อนอื่นควรได้สำรวจข้อมูล สภาพปัญหาต่างๆของสื่อทุกประเภทที่ใช้อยู่ว่ามีอะไรบ้างที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับความต้องการ

แนวทางการพัฒนาสื่อ ควรมีลักษณะเฉพาะ ดังนี้

๑. ปรับปรุงสื่อให้ทันสมัยเข้ากับเหตุการณ์ ใช้ได้สะดวก ไม่ซับซ้อนเกินไป เหมาะสมกับวัยของเด็ก
๒. รักษาความสะอาดของสื่อ ถ้าเป็นวัสดุที่ล้างน้ำได้ เมื่อใช้แล้วควรได้ล้างเช็ด หรือ ปิดฝุนให้สะอาด เก็บไว้เป็นหมวดหมู่ วางเป็นระเบียบหยิบใช้ง่าย
๓. ถ้าเป็นสื่อที่ผู้สอนผลิตขึ้นมาใช้เองและผ่านการทดลองใช้มาแล้ว ควรเขียนคู่มือประกอบการใช้สื่อนั้น โดยบอกชื่อสื่อ ประโยชน์และวิธีใช้สื่อ รวมทั้งจำนวนชิ้นส่วนของสื่อในชุดนั้นและเก็บคู่มือไว้ในซองหรือถุง พร้อมสื่อที่ผลิต
๔. พัฒนาสื่อที่สร้างสรรค์ ใช้ได้เอนกประสงค์ คือ เป็นได้ทั้งสื่อเสริมพัฒนาการและเป็นของเล่น สนุกสนานเพลิดเพลิน

แหล่งการเรียนรู้

โรงเรียนอนุบาลบางเท่าแม่ได้แบ่งประเภทของแหล่งเรียนรู้ ได้ดังนี้

๑. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล ได้แก่ วิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ที่จัดหามาเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจอย่างกระจ่างแก่เด็กโดยสอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ต่างๆ ได้แก่

- กำนันตำบลหนองน้ำแดง
- เจ้าหน้าทีใน อบต.
- เจ้าหน้าที่สาธารณสุข
- พระสงฆ์
- พ่อค้า – แม่ค้า
- เจ้าหน้าที่ตำรวจ
- ผู้ปกครอง
- ช่างตัดผม / ช่างเสริมสวย
- ครู
- ภารโรง
- ฯลฯ

๒. แหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน ได้แก่ แหล่งข้อมูลหรือแหล่งวิทยาการต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์กับเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีช่วยให้เด็กสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ และสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของเด็กปฐมวัย

๓. สถานที่สำคัญต่างๆ ได้แก่ แหล่งความรู้สำคัญต่างๆ ที่เด็กให้ความสนใจ

การประเมินความสามารถผู้เรียน

การประเมินความสามารถเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี เป็นการประเมินความสามารถเด็กบนพื้นฐาน พัฒนาการตามวัย ประกอบด้วย ด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมือง และความเป็นไทย และด้านสติปัญญา โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัด กิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ด้วยวิธีการประเมินที่เหมาะสม ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนากับเด็ก การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ ผลที่ได้จากการ ประเมินต้องนำมาจัดทำสารสนเทศหรือจัดทำข้อมูลหลักฐานหรือเอกสารอย่างเป็นระบบ ด้วยการรวบรวม ผลงานสำหรับเด็กเป็นรายบุคคล ที่สามารถบอกเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่เด็กได้รับว่าเด็กเกิดการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าเพียงใด บรรลุความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปีและความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษา ระดับปฐมวัยหรือไม่ ทั้งนี้ ให้ผู้สอนนำข้อมูลผลการประเมินความสามารถผู้เรียนมาพิจารณาปรับปรุงวางแผน พัฒนาการจัดประสบการณ์และกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ การประเมินความสามารถผู้เรียนควรยึดหลัก ดังนี้

๑. ประเมินอย่างเป็นระบบ การวางแผนการประเมินความสามารถผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ถือเป็นภารกิจที่สำคัญที่ผู้สอนต้องดำเนินการเป็นขั้นตอนแรก สิ่งสำคัญของขั้นตอนนี้คือ นำสาระการเรียนรู้ รายปีในหลักสูตรสถานศึกษาไปออกแบบและจัดทำหน่วยการจัดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์ จากนั้นจึงกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปีวิธีการประเมิน และ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ขั้นตอนต่อไปจึงจะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้สอนจะต้องวางแผนและ ออกแบบว่าในแต่ละวัน แต่ละกิจกรรมจะสังเกตพฤติกรรมใด สังเกตเด็กคนใดบ้าง และขั้นตอนสุดท้ายคือ นำข้อมูลที่ได้ไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลต่อไป

๒. ประเมินเด็กครบทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวม การประเมินเด็กอย่างมีประสิทธิภาพและ ได้ประสิทธิผล จะต้องประเมินความสามารถผู้เรียนครบทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวม โดยคำนึงถึง ความสมดุลและครอบคลุม พัฒนาการและความสามารถของเด็ก ต้องไม่เน้นที่ด้านใดด้านหนึ่งจนเลย ด้านอื่น ๆ ซึ่งในแต่ละด้านของความสามารถผู้เรียน ด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา มีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ใน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ที่มุ่งเน้นพัฒนาเด็กทุกคน ให้ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง

๓. ประเมินความสามารถเด็กเป็นรายบุคคล สม่าเสมอและต่อเนื่องตลอดปี เนื่องจากจุดมุ่งหมาย ของการประเมินความสามารถผู้เรียนนั้น เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคล ให้เต็มตามศักยภาพ ดังนั้น การประเมินความสามารถผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องตลอดปี จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผลการประเมินมีความน่าเชื่อถือ ผู้สอนต้องสังเกตพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตน ของเด็กเป็นระยะ ๆ ตลอดปีการศึกษา มีจำนวนครั้งในการสังเกตพฤติกรรมอย่างเหมาะสมและเพียงพอ ก่อนจะให้ระดับคุณภาพความสามารถผู้เรียนและสรุปผลการประเมินความสามารถ ว่าเป็นไปตาม ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปีที่หลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่

๔. ประเมินตามสภาพจริงจากกิจกรรมประจำวัน ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ไม่ควรใช้แบบทดสอบ เนื่องจากแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยให้ความสำคัญกับตัวเด็ก ทั้งการพัฒนาเด็ก โดยองค์รวม และการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ การอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา การเล่นและการเรียนรู้ ของเด็กภายใต้

บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่ได้แก่อาศัยอยู่ ดังนั้น การประเมิน ความสามารถผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล จากผลงานเด็ก จึงเป็นวิธีการประเมินที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเด็กวัยนี้มากที่สุด ผู้สอนไม่ควรใช้ แบบทดสอบกระดาษและดินสอเพื่อประเมินความสามารถของเด็ก เนื่องจากความสามารถของเด็ก แต่ละวัยครอบคลุมความพัฒนาการและสามารถหลายด้าน ทั้งทางด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา วิธีการประเมินที่เน้นเพียง การเขียนตอบอาจไม่สามารถสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของเด็กในแต่ละช่วงวัยได้อย่างครบถ้วน

๕. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการประเมิน ความสามารถของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ เพราะช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเติบโต พัฒนาการ และ ความสามารถของเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน การประเมินร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้ปกครองช่วยให้ สามารถติดตามพัฒนาการและความสามารถของเด็กได้อย่างต่อเนื่อง สามารถระบุความก้าวหน้า ปัญหาเด็ก และปรับแนวทางการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กและ พฤติกรรมเด็กได้มากขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นโอกาสให้ผู้ปกครองมีบทบาทในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครอบครัวและสถานศึกษา ทำให้เกิดการสนับสนุนที่สอดคล้องกัน ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่สมวัยและเติบโตอย่างมีคุณภาพ

๖. สรุปผลการประเมิน จัดทำข้อมูลและนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาเด็ก ผู้สอนต้องนำข้อมูล ที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนตามความสามารถผู้เรียนที่จบชั้นปีที่รวบรวมได้จากการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์และการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน ไปเทียบกับเกณฑ์การให้ระดับคุณภาพในแต่ละด้านความสามารถผู้เรียน อีกทั้ง ต้องจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ในระดับห้องเรียนว่า เด็กแต่ละคนมีพัฒนาการและความสามารถใดบ้างเป็นจุดเด่นหรือควรได้รับการส่งเสริม และนำไปใช้ในการพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล และใช้เป็นข้อมูลสื่อสารกับผู้ปกครองในการเสริมศักยภาพเด็ก เป็นรายบุคคลต่อไป

แนวทางการประเมินความสามารถผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช

๒๕๖๘

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปีกำหนดเป้าหมายการ พัฒนาคุณภาพของเด็กในด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและ ความเป็นไทย และด้านสติปัญญา ดังนี้

๑. ด้านสุขภาวะทางกาย เด็กมีร่างกายเจริญเติบโต แข็งแรง มีสุขอนามัยและสุขนิสัยที่ดี รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน การประเมินความสามารถด้านสุขภาวะทางกาย ประกอบด้วย มีสุขอนามัยและสุขนิสัยที่ดี รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์กัน และ ใช้มือ - ตา ประสานสัมพันธ์กัน

๒. ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม เด็กรับรู้ เข้าใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม มีการกำกับตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รับผิดชอบ ต่อการตัดสินใจของตนเอง มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว มีทักษะชีวิต ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล

การประเมินความสามารถด้านอารมณ์ จิตใจ และ สังคม ประกอบด้วย แสดงออกทางอารมณ์ และ ความรู้สึกในสถานการณ์ต่าง ๆ กำกับตนเองในการทำกิจกรรม มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีความเห็นอก เห็นใจ ผู้อื่น ยอมรับและรับผิดชอบในการตัดสินใจของตนเองและกลุ่ม มีสุนทรียภาพทางศิลปะ ดนตรี และการ เคลื่อนไหว ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และยอมรับความเหมือนและความแตกต่าง ทางสังคม และวัฒนธรรม

๓. ด้านความเป็นพลเมือง และความเป็นไทย เด็กมีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดี มีมารยาทไทย ปฏิบัติตามวัฒนธรรมและประเพณีไทย รักและภูมิใจในความเป็นไทย ปฏิบัติตนตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีวินัย และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การประเมินความสามารถด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย ประกอบด้วย มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม มีมารยาทไทย และปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมและประเพณีไทย รักและภูมิใจในความเป็นไทย ประหยัดและพอเพียง ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีวินัยในตนเอง และปฏิบัติตน เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

๔. ด้านสติปัญญา ประกอบด้วย

ก. ภาษาและการรู้หนังสือ เด็กฟังและสนทนาโต้ตอบ และเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจ อ่านภาพและ สัญลักษณ์ มีความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร และการเขียนเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน การประเมินความสามารถด้านภาษาและการรู้หนังสือ ประกอบด้วย ฟังและสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่น เล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ อ่านภาพและสัญลักษณ์ มีความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร และเขียน สื่อความหมายอิสระในชีวิตประจำวัน

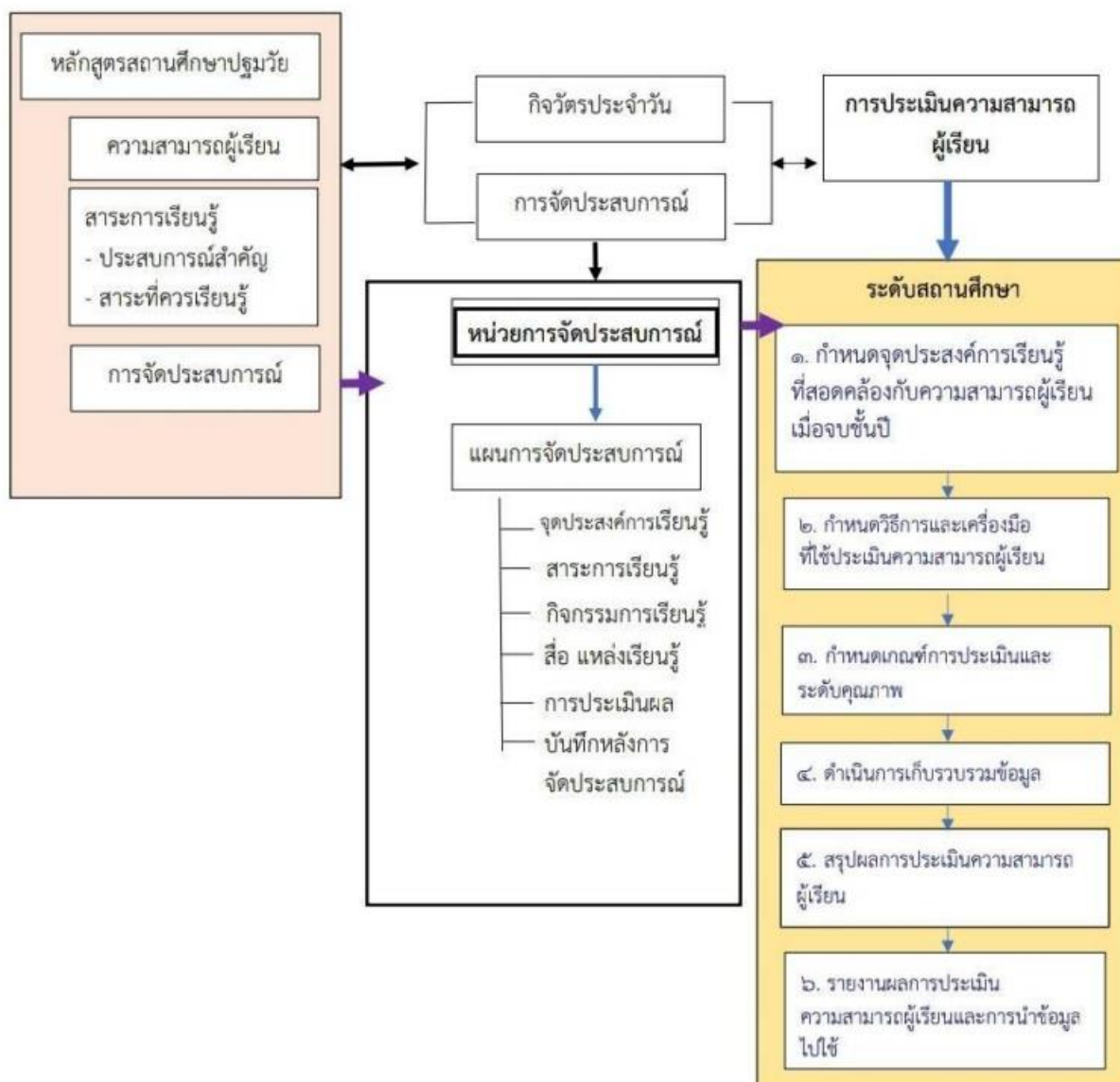
ข. การคิดรวบยอดและการคิดคำนวณ เด็กมีทักษะพื้นฐานที่นำไปสู่การคิดรวบยอด การคิดคำนวณ การเรียงลำดับ การแสดงแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การรู้ค่าของจำนวน การใช้ จำนวนและตัวเลขในชีวิตประจำวัน และการรับรู้มิติสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การประเมินความสามารถด้านการคิดรวบยอดและการคิดคำนวณ ประกอบด้วย จับคู่ เปรียบเทียบ จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เรียงลำดับและแสดงแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน รู้ค่าของจำนวนและใช้จำนวนและตัวเลขในชีวิตประจำวัน และรับรู้มิติสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

ค. การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ เด็กมีทักษะแก้ปัญหาโดยระบุปัญหา สร้างทางเลือก เลือกวิธีการ และลงมือแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น การประเมินความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ ประกอบด้วย แก้ปัญหา ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และใช้เหตุผลในการตัดสินใจ

ง. การแสวงหาความรู้ เด็กกระตือรือร้นในการเรียนรู้และร่วมกิจกรรม และค้นหาคำตอบ เกี่ยวกับปัญหาหรือข้อสงสัยโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ การประเมินความสามารถด้านการแสวงหาความรู้ ประกอบด้วย กระตือรือร้นในการ เรียนรู้และค้นหาคำตอบเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อสงสัย โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้

จ. จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เด็กใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในการ ทำงานศิลปะ และการเคลื่อนไหว การประเมินความสามารถด้านจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ ทั้งนี้ ความเชื่อมโยงของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ กับการประเมิน ความสามารถผู้เรียนแสดง โดยแผนภาพได้ ดังนี้

แผนภาพแสดงความเชื่อมโยงของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ กับ
การประเมินความสามารถผู้เรียน

ขั้นตอนการประเมินความสามารถผู้เรียน

การประเมินความสามารถผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ นั้น เกิดขึ้นขณะจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของเด็กในห้องเรียน มีขั้นตอนดังนี้

๑. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปี ผู้สอนต้องกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมและกำหนดสิ่งที่จะประเมินจาก การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน เพื่อวางแผนการประเมินความสามารถ ผู้เรียน และการตรวจสอบทบทวนความถูกต้อง ความครอบคลุม และความเชื่อมโยง อันจะเป็นประโยชน์ ในการดำเนินการประเมินความสามารถผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ดังนั้น ผู้สอนต้องวางแผนการประเมินให้ เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะสอดคล้องกับความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปี ซึ่งในแต่ละจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการจัดประสบการณ์ สามารถเก็บข้อมูลการประเมินได้จาก การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และจากกิจกรรมประจำวัน

ตัวอย่างที่ ๑ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ หน่วย หนูน้อยรักโลก ชั้นอนุบาลปีที่ ๒

ความสามารถผู้เรียน	จุดประสงค์การเรียนรู้
๑.ด้านสุขภาวะทางกาย ๑.๒.๑ เล่น ทำกิจกรรม ใช้สิ่งของเครื่องใช้ ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย ระวังระมัดระวังความปลอดภัยจากบุคคลและสิ่งแวดล้อม และไม่ไปกับคนแปลกหน้า	ปฏิบัติตนในการคัดแยกขยะลงถังขยะอย่างปลอดภัย
๒.ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ๒.๖.๑ ชื่นชม มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ เสียงเพลง ดนตรี แสดงท่าทางและการเคลื่อนไหว	เคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะ และดนตรีอย่างมีความสุข
๓. ความเป็นพลเมือง และความเป็นไทย ๓.๕.๑ ดูแลรักษาธรรมชาติ ต้นไม้ สัตว์เลี้ยง สาธารณสมบัติที่อยู่รอบตัว และสิ่งแวดล้อม นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำหรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ คัดแยกขยะและทิ้งขยะถูกที่	ร่วมดูแลสิ่งแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียนและห้องเรียนได้คัดแยกขยะก่อนทิ้ง
๔. ด้านสติปัญญา ๔.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกด้วยประโยคสั้น ๆ	ฟังเรื่องราวและพูดโต้ตอบเกี่ยวกับการดูแลสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้ผู้อื่นเข้าใจ

๒. กำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความสามารถผู้เรียน เมื่อผู้สอนกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ตามความสามารถผู้เรียนได้ชัดเจนแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การกำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ผู้สอนต้องวางแผนและกำหนดวิธีการประเมินให้เหมาะสม กับกิจกรรม เช่น การสังเกตพฤติกรรม การประเมินผลงาน/ชิ้นงาน การพูดคุยหรือสัมภาษณ์เด็ก วิธีการ ที่ผู้สอนควรใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ดังนี้

๒.๑ การสังเกตและการบันทึก แบ่งออกเป็น ๒ วิธีได้แก่ ๑) การสังเกตแบบเป็นทางการ คือ การสังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนตามแผนที่วางไว้และ ๒) การสังเกตแบบไม่เป็นทางการ คือ การสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น ผู้สอน ต้องจดบันทึกสิ่งที่รวบรวมได้

จากการสังเกตอย่างเหมาะสม ทั้งนี้การบันทึกพฤติกรรมมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่ต้องทำอย่างชัดเจนและสม่ำเสมอ เนื่องจากเด็กเจริญเติบโตและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การสังเกต และบันทึกความสามารถเด็กปฐมวัยสามารถใช้แบบบันทึก ดังนี้

(๑) แบบบันทึกพฤติกรรมแบบเป็นทางการ กำหนดความสามารถที่ต้องการสังเกต ระบุชื่อ นามสกุล อายุ รวมทั้งชื่อผู้สังเกต ดำเนินการบันทึกโดยเขียนบรรยายพฤติกรรมเด็กที่สังเกตได้ตาม ประเด็น ผู้สังเกตต้องบันทึก วัน เดือน ปีที่สังเกตแต่ละครั้ง ข้อมูลการสังเกตที่ผู้สอนบันทึกลงในแบบบันทึก พฤติกรรมนี้จะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจ พฤติกรรมเด็กได้ดีขึ้น และทราบว่าเด็กแต่ละคนมีจุดเด่นมีความต้องการ มีความสนใจ หรือต้องการความช่วยเหลือในเรื่องใดบ้าง

ตัวอย่างที่ ๒ แบบบันทึกพฤติกรรมแบบเป็นทางการ
เด็กหญิงจันทร์เจ้า สดใส อายุ ๕ ปี ชั้นอนุบาลปีที่ ๒
ชื่อผู้สังเกต นางสาวสมใจ ใจเย็น

๑.๑.๑ รับประทานอาหารที่ หลากหลาย ที่มี ประโยชน์ ดื่มน้ำ สะอาด แปร่งฟัน ล้างมือก่อน รับประทานอาหาร และหลังจากใช้ ห้องน้ำห้องส้วม นอนพักผ่อนเป็น เวลา และออกกำลังกาย เป็นเวลา	๑.๒.๑ เล่น ทำกิจกรรม ใช้สิ่งของเครื่องใช้ ปฏิบัติต่อผู้อื่น อย่างปลอดภัย และระมัดระวัง ความปลอดภัย จากบุคคลและ สิ่งแวดล้อม	๒.๖.๑ ชื่นชม มี ความสุข และ แสดงออกผ่านงาน ศิลปะ เสียงเพลง ดนตรี แสดงท่าทาง และการเคลื่อนไหว	๓.๓.๑ ปฏิบัติตนและ ร่วมกิจกรรมตาม วัฒนธรรมและ ประเพณีไทย	๔.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจน จบและสนทนาโต้ตอบ อย่างต่อเนื่องและ เชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง
๑๐/๗/๒๕๖๘ รับประทานข้าว ผัก ไข่ และนม จนหมด ไข่ และนม จนหมด	๑๘/๘/๒๕๖๘ นั่งซิงช้าและค่อย ๆ แกว่งพร้อมทั้งบอก ให้เพื่อนออกไป ห่างๆ	๒๓/๖/๒๕๖๘ ยิ้มและร้องเพลง พร้อมทั้งโยกศีรษะ	๒๘/๗/๒๕๖๘ มาถึงโรงเรียนยกมือ ไหว้ตามที่คุณแม่ แนะนำ	๑๕/๗/๒๕๖๘ นั่งฟังนิทานอย่างตั้งใจ
๑๖/๖/๒๕๖๘ นอนหลับตามเวลา ไม่ชวนเพื่อนคุย	๓๑/๗/๒๕๖๘ ถือสิ่งของด้วยความ ระมัดระวังไม่ เหวี่ยง แกว่ง	๓๑/๘/๒๕๖๘ เคลื่อนไหวร่างกายตาม จังหวะไปรอบๆ ห้อง โดยไม่ชนเพื่อน	๖/๙/๒๕๖๘ มาถึงโรงเรียนและ ยกมือไหว้ด้วยตนเอง	๒๔/๙/๒๕๖๘ พูดคุย ตอบคำถาม เกี่ยวกับนิทานที่ฟัง

(๒) แบบบันทึกพฤติกรรมแบบไม่เป็นทางการ เป็นการบันทึกพฤติกรรม เหตุการณ์ หรือ จากการจัดประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนทุกวัน โดยระบุชื่อ นามสกุล อายุและชื่อผู้สังเกต วัน เดือน ปี ที่บันทึก อาจบันทึกโดยใช้การบรรยาย ใคร ทำอะไร ที่ไหน ทำอย่างไร ซึ่งผู้สอนควรวางแผนการสังเกตเด็ก รายบุคคลให้ครบทุกคน การบันทึกควรมีรายละเอียดและข้อมูลที่ชัดเจน ผู้สอนควรบรรยายพฤติกรรมตาม ความจริงที่พบ และวิเคราะห์พฤติกรรมตามองค์ประกอบความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นป้อย่างเป็นระบบ ข้อดีของการบันทึกรายวัน คือ เห็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถของเด็กอย่างชัดเจน หากผู้สอน พบพฤติกรรมปัญหาของเด็ก จะได้หาวิธีการแก้ไข ช่วยเหลือเด็กได้ทันพ่วงที่

ตัวอย่างที่ ๓ แบบบันทึกรายวัน

แบบบันทึกรายวัน

ชื่อ ด.ญ.จันทร์เจ้า สดใส อายุ ๕ ปี ชั้น อนุบาลปีที่ ๒

ชื่อครูผู้สังเกต นางสาวสมใจ ใจเย็น วันที่บันทึก ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๘ เวลา ๑๐.๐๐ น.

สถานที่ : บ่อทราย

พฤติกรรม : น้องเล่นอยู่ในบ่อทรายเปียกกับเพื่อนๆ โดยใช้อุปกรณ์ของเล่น ได้แก่ ช้อน ตักตวงทรายใส่ตะแกรงที่มีรู ตักทรายใส่ถังแล้วก่อกองทรายเป็นปราสาท จากนั้นก็ใช้แม่พิมพ์พลาสติกกรูปลัศตว์ต่างๆ เช่น กุ้งและหอยวางเรียงสลับกันไว้รอบๆ ปราสาท ตักทรายใส่ขวดน้ำพลาสติก ปิดฝา เขย่าโดยเอามาเขย่าใกล้ๆ หู พร้อมทั้งหันไปบอกน้องมะปรางว่า “ มีเสียงดังด้วยนะ ” “ ลองฟังดู ” จากนั้นก็ยื่นขวดน้ำพลาสติกที่ใส่ทรายให้น้องมะปรางลองเขย่าดู น้องมะปรางพูดว่า “ จริงด้วย มีเสียง ” แล้วน้องจันทร์เจ้าก็เททรายออก ตักทรายเข้าไปอีกแล้วเขย่า เททรายออก ตักทรายเข้าไป ทดลองเขย่าซ้ำไปมาหลายครั้ง น้องมะปรางทำเช่นเดียวกันกับน้องจันทร์เจ้า แต่ใส่ทรายเข้าไปเกือบเต็มขวด น้องจันทร์เจ้าพูดว่า “ อย่าใส่ทรายเยอะนะ เขย่าไม่ได้ ” “ ทรายเปียกติดอยู่ในขวดเทออกไม่หมด ” “ ต้องเคาะเอาทรายออกก่อน ”

ความคิดเห็นของผู้สอน : จากการเล่นทราย น้องจันทร์เจ้าได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการเรียนรู้ ได้ค้นพบข้อเท็จจริง ได้รับประสบการณ์ตรงจากสิ่งที่เป็นธรรมชาติ คือ การเล่นทราย ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน (เล่น ทำกิจกรรมและปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย) ได้สัมผัสทราย และใช้มือในการหยิบจับอุปกรณ์ บอกได้ว่า ทรายกระทบวัตถุต่างๆจะเกิดเสียงแตกต่างกัน (บอกลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง หรือ ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆจากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส) ได้ใช้ภาษาจากการสนทนา การพูดกับผู้อื่น เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ที่ใช้เรียกสิ่งหนึ่งที่เป็นธรรมชาติ เช่น ทรายเปียก ทรายแห้ง แสดงความคิดริเริ่มในการเล่น โดยใช้ทรายใส่ขวดแล้วเขย่าเพื่อให้เกิดเสียง และแก้ปัญหาการเล่นได้ (ระบุปัญหาสร้างทางเลือกและเลือกวิธีแก้ปัญหา)

ข้อพึงระวังในการสังเกตพฤติกรรมความสามารถของเด็ก ระหว่างการสังเกต ไม่ควรแปลความพฤติกรรมของเด็ก การแปลความจะดำเนินการหลังเสร็จสิ้นการ สังเกต ในส่วนของการบันทึก ผู้สอนอาจบันทึกย่อหรือทำสัญลักษณ์ไว้ และบันทึกเป็นหลักฐานทันทีเมื่อมีเวลา

(๓) แบบสำรวจรายการ กำหนดความสามารถของผู้เรียนที่ต้องการสำรวจ ระบุชื่อ นามสกุล อายุ และชื่อผู้สังเกต วัน เดือน ปีที่สำรวจรายการ และกำหนดเกณฑ์ในการสำรวจพฤติกรรม เช่น ปฏิบัติ- ไม่ปฏิบัติ ทำได้- ทำไม่ได้ เป็นต้น ควรมีการสำรวจความสามารถของผู้เรียนในเรื่องเดียวกันอย่างน้อย ๓ ครั้ง เพื่อยืนยันว่าเด็กมีความสามารถนั้น ๆ จริง

ตัวอย่างที่ ๔ แบบสำรวจรายการ

ชื่อ ด.ญ.จันทร์เจ้า สดใส อายุ ๕ ปี ชั้น อนุบาลปีที่ ๒

ชื่อครูผู้สังเกต นางสาวสมใจ ใจเย็น

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับพฤติกรรมของเด็ก

ความสามารถ ผู้เรียน	พฤติกรรม	ครั้งที่ ๑ ๑๐/๖/๖๘		ครั้งที่ ๒ ๑๐/๗/๖๘		ครั้งที่ ๓ ๑๐/๘/๖๘		สรุป
		ไม่ ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่ ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	
ด้านสุขภาวะทางกาย ๑.๑.๑ รับประทาน อาหารหลากหลาย ที่มีประโยชน์ ดื่มน้ำ สะอาด แปร่งฟัน ล้างมือก่อน รับประทานอาหาร และหลังจากใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม นอนพักผ่อน และออก กำลังกายเป็นเวลา	๑.รับประทานอาหาร หลากหลายที่มีประโยชน์		✓		✓		✓	ปฏิบัติ
	๒. ดื่มน้ำสะอาด	✓			✓		✓	ปฏิบัติ
	๓.แปรงฟัน	✓			✓		✓	ปฏิบัติ
	๔.ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร	✓			✓		✓	ปฏิบัติ
	๕.ล้างมือหลังจากใช้ ห้องน้ำห้องส้วม		✓		✓		✓	ปฏิบัติ
	๖.นอนพักผ่อนเป็นเวลา	✓		✓			✓	ไม่ปฏิบัติ
	๗.ออกกำลังกายเป็นเวลา	✓		✓		✓		ไม่ปฏิบัติ

๒.๒ การบันทึกการสนทนา เป็นการบันทึกการสนทนาทั้งแบบเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล เพื่อประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็นและความสามารถด้านภาษาและการรู้หนังสือ การคิดรวบยอดและการคิดคำนวณ การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ การแสวงหาความรู้ จินตนาการและ ความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงความสามารถด้านอารมณ์ จิตใจ และ สังคม และบันทึกผลการสนทนา ลงในแบบบันทึกพฤติกรรมหรือบันทึกรายวัน โดยระบุ ชื่อ นามสกุล อายุเด็ก ภาคเรียนที่ และกิจกรรมที่ใช้ สนทนา ช่องที่ใช้ในการบันทึกในแบบสนทนา ให้ระบุ วัน เดือน ปี/ คำพูดของเด็ก/ ความคิดเห็นของผู้สอน ที่สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการจัดประสบการณ์ซึ่ง ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาการผ่านความสามารถตามวัยที่เกี่ยวข้องในแต่ละเรื่อง

ตัวอย่างที่ ๕ แบบบันทึกการสนทนา

ชื่อ ด.ญ.จันทร์เจ้า สดใส อายุ ๕ ปี ชั้น อนุบาลปีที่ ๒

ชื่อครูผู้สังเกต นางสาวสมใจ ใจเย็น ภาคเรียนที่ ๑/๒๕๖๘

วัน เดือน ปี	คำพูดของเด็ก	ความคิดเห็นผู้สอน
๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๘	วันหยุดหนูช่วยคุณแม่ล้างจาน	น้องจันทร์เจ้าเล่าเรื่องราวอย่างต่อเนื่องตามลำดับและตอบคำถามจากเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน และเข้าใจลำดับเหตุการณ์ “วันนี้ และเมื่อวาน”
๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๘	คุณพ่อสอนหนูปั่นจักรยาน หนูปั่นได้แล้ว	
๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๘	หนูขอให้คุณยาย คุณยายหนูไม่สบายต้องไปหาหมอ	
๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๘	เลิกเรียนคุณแม่จะพาหนูไปซื้อเค้กวันเกิด	
๑๓ กันยายน ๒๕๖๘	หนูชอบเค้กช็อกโกแลต	
๑๓ กันยายน ๒๕๖๘	เมื่อวานนี้ฝนตก ที่บ้านหนูไฟดับ ต้นไม้หักด้วยเพราะลมแรง	
๒๖ กันยายน ๒๕๖๘	ปิดเทอมคุณแม่จะพาหนูไปเที่ยวทะเล หนูจะไปเล่นน้ำทะเลกับแม่กับน้องและเก็บเปลือกหอยด้วย	

๒.๓ การสัมภาษณ์เป็นวิธีการพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคลและควรจัดในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดความเครียดและวิตกกังวล ผู้สอนควรใช้คำถามที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตอบอย่างอิสระ จะทำให้ผู้สอนสามารถประเมินความสามารถทางสติปัญญาของเด็กและค้นพบศักยภาพในตัวเด็กได้โดย บันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนควรปฏิบัติดังนี้ การเตรียมการก่อนการสัมภาษณ์โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ กำหนดคำพูด/คำถามที่จะพูดกับเด็ก ควรเป็นคำถามที่เด็กสามารถตอบได้หลากหลายไม่มีผิด/ถูก การปฏิบัติขณะสัมภาษณ์ผู้สอนควรสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเอง สร้างสภาพแวดล้อม ที่ไม่เคร่งเครียด ใช้คำถามที่กำหนดไว้ถามเด็กทีละคำถาม ให้เด็กมีโอกาสคิดและมีเวลาในการตอบคำถาม อย่างอิสระ ระยะเวลาสัมภาษณ์ไม่ควรเกิน ๑๐ นาที หลังการสัมภาษณ์หลังการสัมภาษณ์ผู้สอนบันทึกในแบบสัมภาษณ์ ให้บันทึกคำพูดของเด็กตามความเป็นจริงหลังเสร็จการสัมภาษณ์ ผู้สอนค่อยพิจารณาข้อมูลจากคำพูดเด็กและลงความคิดเห็นที่สะท้อนพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กสอดคล้องกับความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปีหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ของ หน่วยการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาการผ่านความสามารถ ผู้เรียนเมื่อจบชั้นปีที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้าน

ตัวอย่างที่ ๖ แบบสัมภาษณ์

ชื่อ ด.ญ.จันทร์เจ้า สดใส อายุ ๕ ปี ชั้น อนุบาลปีที่ ๒ ผู้บันทึก นางสาวสมใจ ใจเย็น

วัตถุประสงค์ เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน

ผู้สอน	:	น้องจันทร์เจ้าคะ วันนี้หนูแต่งตัวเหมือนหรือไม่เหมือนกับเพื่อนคนไหนบ้างคะ
เด็ก	:	วันนี้หนูใส่เสื้อกีฬาสีแดงเหมือนน้องเนยคะ แต่ได้ใส่สีฟ้า ไม่เหมือนกัน
ผู้สอน	:	แล้วหนูกับน้องเนยมีอะไรที่ไม่เหมือนกัน
เด็ก	:	เนยมีผิวสีดากว่าหนู อ้วนกว่า และผมสั้นกว่าคะ
ผู้สอน	:	หนูเคยเล่นกับน้องเนยไหมคะ เล่นอะไรกัน
เด็ก	:	เล่นกันบ่อย ๆ คะ เล่นเป็นครูกับนักเรียน หนูเป็นนักเรียน บางทีก็เป็นครูคะ

๒.๔ สารนิทัศน์สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อการประเมินความสามารถผู้เรียน การจัดทำสารนิทัศน์ (Documentation) เป็นการจัดทำข้อมูลที่เป็นหลักฐานหรือแสดงให้เห็น ร่องรอยของการเจริญเติบโต ความสามารถ และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจากการทำกิจกรรมทั้งรายบุคคล และรายกลุ่ม ซึ่งหลักฐานและข้อมูลที่บันทึกเป็นระยะ จะเป็นข้อมูลที่อธิบายและบ่งบอกถึงความสามารถ ผู้เรียนทั้งด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และ ด้านสติปัญญา สารนิทัศน์จึงเป็นการประมวลผลที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการจัดประสบการณ์ของผู้สอน และร่องรอยผลงานของเด็ก จากการทำกิจกรรมที่สะท้อนถึงความสามารถในด้านต่าง ๆ การจัดทำสารนิทัศน์ จึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการประเมินความสามารถของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่

(๑) พอร์ตโฟลิโอสำหรับเด็กเป็นรายบุคคล เช่น การเก็บชิ้นงานหรือภาพถ่ายเด็กขณะทำกิจกรรม มีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการบันทึกเสียง บันทึกภาพที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในงาน ที่เด็กทำ เป็นต้น

(๒) การบรรยายเกี่ยวกับเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่เด็กได้รับ เช่น การสอนแบบโครงการ (Project Approach) สามารถให้สารนิทัศน์เกี่ยวกับความสามารถเด็กทุกด้าน ทั้งประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก และการสะท้อนตนเองของครู รูปแบบการบรรยายเรื่องราวจึงมีหลายรูปแบบ อาจได้จากการบันทึกการ สนทนา ระหว่างเด็กกับครู เด็กกับเด็ก การบันทึกของครู การบรรยายของพ่อแม่ผู้ปกครองในรูปแบบหนังสือ หรือจดหมาย แม้กระทั่งการจัดแสดงบรรยายสรุปให้เห็นภาพการเรียนรู้ทั้งหมด

(๓) การสังเกตและบันทึกพัฒนาการเด็ก เช่น ใช้แบบสังเกตพัฒนาการ การบันทึกสั้น

(๔) การสะท้อนตนเองของเด็ก เป็นคำพูดหรือข้อความที่สะท้อนความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก จากการสนทนา การอธิบายแสดงความคิดเห็นของเด็กขณะทำกิจกรรม ซึ่งอาจบันทึกด้วยเทคโนโลยี บันทึกเสียง หรือบันทึกภาพ

(๕) ผลงานรายบุคคลและรายกลุ่ม ที่แสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้ ความสามารถ ทักษะ จิตนิสัยของเด็ก ผู้สอนสามารถนำผลงานของเด็กมาใช้พิจารณาพัฒนาการและกระบวนการทำงานของเด็ก ผู้สอนส่วนใหญ่มักจะเก็บผลงานการเขียนและผลงานศิลปะ อย่างไรก็ตามผู้สอนควรเก็บผลงานหลากหลาย ประเภทของเด็ก เช่น ภาพเขียน การร่วมระดมความคิดและเขียนออกมาในลักษณะใยแมงมุม การแสดงออก ทางดนตรี การก่อสร้างในรูปแบบต่าง ๆ ตัวอย่างคำพูด เป็นต้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการเก็บข้อมูลหลักฐาน เพื่อประเมินการเรียนรู้และประเมินความสามารถของเด็กปฐมวัยข้างต้น

๒.๕ การประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก เป็นการประเมินการเจริญเติบโตด้านสุขภาวะทางกาย ของเด็ก ซึ่งการพิจารณาการเจริญเติบโตในเด็กที่ใช้ทั่ว ๆ ไปอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง เส้นรอบ ศีรษะ ฟัน และการเจริญเติบโตของกระดูก สำหรับแนวทางประเมินการเจริญเติบโต มีดังนี้

(๑) การประเมินการเจริญเติบโต โดยการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงเด็กแล้วนำไปเปรียบเทียบกับ เกณฑ์ปกติ ในกราฟแสดงน้ำหนักตามเกณฑ์อายุของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งใช้สำหรับติดตามการ เจริญเติบโต โดยรวม

(๒) การตรวจสอบสุขภาพอนามัย เป็นการตรวจสอบที่แสดงคุณภาพชีวิตของเด็กโดยพิจารณา ความสะดวก สิ่งผิดปกติของร่างกายที่จะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและการเจริญเติบโตของเด็ก

๓. กำหนดเกณฑ์การประเมินและระดับคุณภาพ การกำหนดเกณฑ์การประเมินและการให้ระดับคุณภาพผลการประเมินความสามารถผู้เรียน ทั้ง ๔ ด้านในแต่ละองค์ประกอบ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การผ่านความสามารถผู้เรียน เมื่อจบชั้นปี ดังนั้น ในระดับชั้นเรียนหรือระดับสถานศึกษาควรกำหนดในลักษณะเดียวกัน สถานศึกษาสามารถกำหนด เกณฑ์การประเมินและการให้ระดับคุณภาพผลการประเมินความสามารถที่สะท้อนความสามารถเพื่อพัฒนา ความก้าวหน้าของเด็ก เกณฑ์การประเมินสามารถเป็นระบบตัวเลข เช่น ๓, ๒, ๑ หรือเป็นระบบที่ใช้ คำสำคัญ เช่น ดี พอใช้ ควรส่งเสริม ตามที่สถานศึกษากำหนด

ระบบตัวเลข	ระบบที่ใช้คำสำคัญ	ความหมาย
๓	ดี	ปรากฏพฤติกรรมเป็นไปตามความสามารถผู้เรียน
๒	พอใช้	ปรากฏพฤติกรรมเป็นไปตามความสามารถผู้เรียน เมื่อได้รับการแนะนำหรือการกระตุ้น
๑	ควรส่งเสริม	ไม่ปรากฏพฤติกรรมตามความสามารถผู้เรียน

ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การกำหนดเกณฑ์การประเมินตามความสามารถผู้เรียนที่กำหนดไว้ตามหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ สถานศึกษาอาจกำหนดคำอธิบายคุณภาพตามระดับคุณภาพของความสามารถผู้เรียนของความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปีแต่ละด้านเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ตัวอย่างที่ ๗.๑ คำอธิบายคุณภาพตามระดับคุณภาพ

ตัวอย่างคำอธิบาย ด้านสุขภาวะทางกาย : ๑.๓.๑ ก้าวกระโดดไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่เสียการทรงตัว วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางคล่องแคล่ว และรับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้น

ระดับคุณภาพ	คำอธิบายคุณภาพ
๓ หรือ ดี	ก้าวกระโดดไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่เสียการทรงตัวอย่างคล่องแคล่ว วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้อย่างคล่องแคล่ว และรับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้
๒ หรือ พอใช้	ก้าวกระโดดไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่องโดยเสียการทรงตัวเป็นบางครั้ง วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้ และรับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นโดยใช้มือทั้ง ๒ ข้าง
๑ หรือ ควรส่งเสริม	ก้าวกระโดดไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องไม่ได้ วิ่งแล้วหยุดได้ และรับลูกบอลที่ใช้มือและลำตัวช่วย

ตัวอย่างคำอธิบาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม : ๒.๖.๑ ชื่นชม มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ เสียงเพลง ดนตรี แสดงท่าทางและการเคลื่อนไหว

ระดับคุณภาพ	คำอธิบายคุณภาพ
๓ หรือ ดี	แสดงความสนใจและเพลิดเพลินกับกิจกรรมศิลปะ เสียงเพลงและดนตรี ยิ้มแย้ม กระตือรือร้นในการแสดงท่าทางการเคลื่อนไหว แสดงออกถึงความสุข ชื่นชมผลงาน ของตนเองและผู้อื่น
๒ หรือ พอใช้	แสดงความสนใจและเพลิดเพลินกับกิจกรรมศิลปะ เสียงเพลงและดนตรี ในบางช่วง ของกิจกรรม กระตือรือร้นในการแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวตามจังหวะ แสดงออกถึง ความสุข ชื่นชมผลงานของตนเอง
๑ หรือ ควรส่งเสริม	ไม่แสดงสีหน้า ท่าทางสนใจ ขณะทำงานช่วงกิจกรรมศิลปะ หรือไม่แสดงท่าทาง/ เคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะและดนตรี

ตัวอย่างคำอธิบาย ๓. ด้านความเป็นพลเมือง และความเป็นไทย : ๓.๔.๑ ใช้น้ำ ไฟ และสิ่งของเครื่องใช้
อย่างประหยัดพอเพียง และนำกลับมาใช้ซ้ำ

ระดับคุณภาพ	คำอธิบายคุณภาพ
๓ หรือ ดี	ใช้น้ำอย่างประหยัด ปิดก๊อกน้ำให้สนิทหลังใช้ทุกครั้ง ปิดไฟเมื่อไม่ใช้แล้ว นำของเล่นหรืออุปกรณ์มาใช้ซ้ำ ด้วยตัวเอง
๒ หรือ พอใช้	ใช้น้ำอย่างประหยัด ปิดก๊อกน้ำให้สนิทหลังใช้บางครั้ง ปิดไฟเมื่อไม่ใช้แล้ว นำของเล่นหรืออุปกรณ์มาใช้ซ้ำ เมื่อมีผู้ใหญ่ชี้แนะ
๑ หรือ ควรส่งเสริม	ไม่ปิดก๊อกน้ำให้สนิทหลังใช้ ไม่ปิดไฟเมื่อไม่ใช้แล้วและไม่นำของเล่นหรืออุปกรณ์มาใช้ซ้ำ
ตัวอย่างคำอธิบาย ด้านสติปัญญา : ๔.๕.๑ เขียนชื่อของตนเอง คำที่มีความหมายกับตัวเองเด็กตามแบบหรือ ด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง มีทิศทางการเขียนจากซ้ายไปขวาและบนลงล่าง เพื่อสื่อความหมายใน ชีวิตประจำวัน	
ระดับคุณภาพ	คำอธิบายคุณภาพ
๓ หรือ ดี	เขียนชื่อของตนเอง คำที่มีความหมายกับตัวเองเด็กตามแบบหรือด้วยวิธีที่คิดขึ้นเองได้ ตัวอักษรไม่กลับหัว ไม่กลับด้าน ไม่สลับที่ มีทิศทางการเขียนจากซ้ายไปขวาและบนลงล่าง
๒ หรือ พอใช้	เขียนชื่อของตนเอง คำที่มีความหมายกับตัวเองเด็กตามแบบได้ มีอักษรบางตัวกลับหัว กลับด้าน หรือสลับที่ มีทิศทางการเขียนจากซ้ายไปขวา
๑ หรือ ควรส่งเสริม	เขียนชื่อตนเองไม่ได้ หรือเขียนเป็นสัญลักษณ์ที่ไม่เป็นตัวอักษร มีทิศทางการเขียนสะเปะสะปะ

๔. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อผู้สอนวางแผนการประเมินความสามารถผู้เรียนแล้วควรทำการสังเกตพฤติกรรมของเด็กเป็น รายบุคคลหรือรายกลุ่ม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การพูดคุย หรือสัมภาษณ์เด็ก หรือการประเมินผลงาน/ ชิ้นงานของเด็กอย่างเป็นระบบ เพื่อรวบรวมข้อมูลความสามารถของเด็กให้ครอบคลุมเด็กทุกคนแล้วสรุปลงใน แบบบันทึกผลการประเมินความสามารถผู้เรียน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการประเมินความสามารถผู้เรียน ผู้สอนควรเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น รายบุคคล โดยการประเมินความสามารถทุกภาคเรียนให้ครบตามความสามารถผู้เรียนแต่ละองค์ประกอบ โดยในระหว่างการจัดประสบการณ์เน้นการประเมินเพื่อนำผลมาพัฒนาเด็ก และนำมาสรุปผลรวม ปลายภาคเรียน

๕. สรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็ก หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ กำหนดเวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยต่อปีการศึกษา ไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วัน สถานศึกษาจึงควรบริหารจัดการเวลาเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาเด็กอย่าง รอบด้านและสมดุล ผู้สอนต้องเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถของเด็กอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินซ้ำของพฤติกรรมความสามารถนั้น ๆ เพื่อยืนยันความเชื่อมั่นของผลการประเมิน สรุปผลการ ประเมินความสามารถเด็ก ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่การสรุปผลคุณภาพผู้เรียนในภาพรวมและความสามารถของเด็ก แต่ละคน ดังนั้นในระดับชั้นเรียนและระดับสถานศึกษาสามารถกำหนดได้ดังนี้

๕.๑ การประเมินความสามารถตามพฤติกรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนด ผลการประเมินแต่ละจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นระดับคุณภาพ

๕.๒ การสรุปผลการประเมินตามจุดประสงค์การเรียนรู้รายสัปดาห์ สรุปเป็นระดับคุณภาพ โดยใช้ฐาน
นิยม

๕.๓ การสรุปรายองค์ประกอบตามความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปีจากความสามารถที่ประเมิน จากกิจวัตรประจำวันและการจัดประสบการณ์ตามหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละภาคเรียน เป็นระดับคุณภาพตาม เกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ ๘ การสรุปผลการประเมินความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปี ชั้นอนุบาลปีที่ ๒

ชื่อ ด.ญ.จันทร์เจ้า สดใส อายุ ๕ ปี ชั้น อนุบาลปีที่ ๒

ความสามารถผู้เรียน	พฤติกรรม	ผลการประเมิน					สรุป
		ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๔	ครั้งที่ ๕	
๑.๓ เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์กันก้าวกระโดดไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่เสียการทรงตัว วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง คล่องแคล่ว และรับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้น	๑. ก้าวกระโดดไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่เสียการทรงตัว	๑	๑	๑	๑	๑	๑
	๒. วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางคล่องแคล่ว	๑	๑	๒	๒	๒	๒
	๓. รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้น	๑	๑	๒	๒	๒	๒
สรุป							๒

๖. รายงานผลการประเมินความสามารถผู้เรียนและการนำข้อมูลไปใช้ การรายงานผลการประเมินความสามารถผู้เรียนเป็นการสื่อสารให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและ ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินความสามารถ ผู้เรียนและจัดทำเอกสารรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง การรายงานผลการประเมินความสามารถผู้เรียนสามารถรายงานเป็นระดับคุณภาพตามองค์ประกอบ ความสามารถแต่ละด้าน

๖.๑ จุดมุ่งหมายการรายงานผลการประเมินความสามารถผู้เรียน

- ๑) เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริม และพัฒนาเด็กให้มีความคุณภาพตามความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปีหรือจบการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา
- ๒) เพื่อให้ผู้สอนใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ
- ๓) เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด ใช้ประกอบในการกำหนดนโยบายวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

๖.๒ ข้อมูลในการรายงานผลการประเมินความสามารถผู้เรียน

๖.๒.๑ ข้อมูลระดับชั้นเรียน ประกอบด้วย เวลาเรียน บันทึกผลความสามารถผู้เรียนตาม หน่วยการจัดประสบการณ์ บันทึกผลการประเมินความสามารถผู้เรียนประจำชั้น บันทึกผลความสามารถ ผู้เรียนรายบุคคล และจัดทำสารนิทัศน์ที่สะท้อนการเรียนรู้ของเด็ก เป็นข้อมูลสำหรับรายงานให้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ได้รับทราบความก้าวหน้า ความสำเร็จในการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนกำหนดเป้าหมายและวิธีการในการพัฒนาเด็ก

๖.๒.๒ ข้อมูลระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย ผลการประเมินความสามารถผู้เรียนของ ทุกชั้นเรียนระดับปฐมวัย เพื่อใช้เป็นข้อมูลและสารสนเทศในการพัฒนาการจัดประสบการณ์และพัฒนา ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย รวมทั้งแจ้งให้ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูล โดยผู้มีหน้าที่รับผิดชอบแต่ละฝ่ายนำไปใช้ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาเด็กให้เกิดความสามารถผู้เรียนเมื่อจบ การศึกษาระดับปฐมวัยอย่างถูกต้อง เหมาะสม รวมทั้งนำไปจัดทำเอกสารหลักฐานแสดงพัฒนาการและ ความสามารถของผู้เรียน

๖.๒.๓ ข้อมูลระดับเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ ผลการประเมินความสามารถผู้เรียนระดับ ปฐมวัยของทุกโรงเรียน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับศึกษานิเทศก์ผู้บริหารการศึกษา ผู้เกี่ยวข้องใช้วางแผนและ ดำเนินการพัฒนา

คุณภาพการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ในการยกระดับ ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบ การศึกษาระดับปฐมวัยและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

๖.๓ ลักษณะข้อมูลสำหรับการรายงานผลการประเมินความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษา ระดับ ปฐมวัย การรายงานผลการประเมินความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย สถานศึกษาสามารถเลือก ลักษณะข้อมูลสำหรับการรายงานได้หลายรูปแบบให้เหมาะสมกับวิธีการรายงานและ สอดคล้องกับการให้ระดับผล การประเมินความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย โดยคำนึงถึง ประสิทธิภาพของการรายงานและ การนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ของผู้รับรายงานแต่ละฝ่ายลักษณะข้อมูลมีรูปแบบดังนี้

๖.๓.๑ รายงานเป็นตัวเลข หรือคำที่เป็นตัวแทนระดับคุณภาพความสามารถของเด็กที่เกิด จากการ ประมวลผล สรุปตัดสินข้อมูลผลการประเมินความสามารถผู้เรียน ได้แก่ - ระดับผลการประเมินความสามารถ ผู้เรียนมี ๓ ระดับ คือ ๓, ๒, ๑ - ผลการประเมินคุณภาพ “ดี” “พอใช้” และ “ควรส่งเสริม”

๖.๓.๒ รายงานโดยใช้สถิติเป็นการรายงานจากข้อมูลที่เป็นตัวเลข หรือข้อความให้เป็นภาพ แผนภูมิหรือ เส้นพัฒนาการ ซึ่งจะแสดงให้เห็นพัฒนาการความก้าวหน้าของความสามารถผู้เรียนว่าดีขึ้น หรือ ควรได้รับการ พัฒนาอย่างไร เมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไป

๖.๓.๓ รายงานเป็นข้อความ เป็นการบรรยายพฤติกรรมหรือคุณภาพที่ผู้สอนสังเกตพบ เพื่อรายงานให้พ่อ แม่ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทราบว่าเด็กมีความสามารถ มีพฤติกรรมตามความสามารถ ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษา ระดับปฐมวัยอย่างไร

๖.๔ เป้าหมายของการรายงาน การรายงานผลการประเมินความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับ ปฐมวัยเพื่อใช้เป็น ข้อมูลในการดำเนินงานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย	การใช้ข้อมูล
ผู้สอน	- วางแผนและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาเด็ก - ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดประสบการณ์
ผู้บริหารสถานศึกษา	- ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ระดับปฐมวัยของสถานศึกษา
พ่อ แม่ และผู้ปกครอง	- รับทราบผลการประเมินความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษา ระดับปฐมวัยของเด็ก - ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก รวมทั้งการดูแล สุขภาวะทางกาย อารมณ์ จิตใจและ สังคม ความเป็นพลเมืองและ ความเป็นไทย สติปัญญาและพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	- พัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/ หน่วยงานต้นสังกัด	- ยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา - นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและให้ความช่วยเหลือการพัฒนา คุณภาพการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัด

๖.๕ วิธีการรายงานผลการประเมินความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย การรายงานผลการประเมินความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปีให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ โดยบันทึกข้อมูลในแบบรายงานต่าง ๆ สามารถใช้อ้างอิง ตรวจสอบ และรับรองผลความสามารถผู้เรียน ของเด็ก เช่น แบบบันทึกผลการประเมินความสามารถผู้เรียนประจำชั้น สมุดรายงานประจำตัวเด็ก แฟ้มสะสมงานของเด็กรายบุคคล นอกจากนี้ การรายงานคุณภาพการศึกษาปฐมวัยให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ในระดับหน่วยงานอาจใช้รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยประจำปี จุลสาร หรือวารสารของ โรงเรียนหรืออาจมีการให้ข้อมูลกับผู้ปกครองในลักษณะการให้คำปรึกษาหรือทางการส่งจดหมายส่วนตัว ดังตัวอย่าง

**ตัวอย่างที่ ๙ การวางแผนการเก็บข้อมูลความสามารถผู้เรียน
ชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ด้านสุขภาวะทางกาย**

ความสามารถผู้เรียน	พฤติกรรม	วิธีการประเมิน	การปฏิบัติ กิจวัตร ประจำวัน	หน่วยการจัดประสบการณ์		
				หน่วย ร่างกายของฉันทัน	หน่วย หนูน้อยรักโลก	หน่วย คมนาคม
๑.๑ มีสุขอนามัยและ สุขนิสัยที่ดี ๑.๑.๑ รับประทานอาหาร หลากหลายที่มีประโยชน์ ดื่มน้ำสะอาด แปรงฟัน ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร อาหารและหลังจากใช้ ห้องน้ำห้องส้วม นอนพักผ่อน และ ออกกำลังกายเป็นเวลา	๑.รับประทานอาหาร อาหารที่มีประโยชน์ และดื่มน้ำสะอาด	สังเกตการรับประทานอาหารว่าง อาหาร กลางวัน อาหารเสริม (นม) การดื่มน้ำ	✓		✓	
	๒. แปรงฟัน	สังเกตการล้างมือ ก่อนรับประทานอาหาร	✓	✓		
	๓.ล้างมือก่อน รับประทานอาหาร	สังเกตการล้างมือ ก่อนรับประทานอาหาร	✓		✓	
	๔.ล้างมือหลังจาก ใช้ห้องน้ำห้องส้วม	สังเกตการล้างมือ หลังการใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม	✓			
	๕.นอนพักผ่อนเป็น เวลา	สังเกตช่วงเวลาการ นอนพักผ่อนกลางวัน	✓	✓		
	๖.ออกกำลังกาย เป็นเวลา	สังเกตการออกกำลังกาย ช่วงเวลาต่างๆ	✓	✓		✓
๑.๒ รักษาความ ปลอดภัยของตนเองและ ผู้อื่น ๑.๒.๑ เล่น ทำกิจกรรม และใช้สิ่งของเครื่องใช้ อย่างปลอดภัย	เล่นอย่างปลอดภัย	สังเกตการเล่นใน กิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมกลางแจ้ง หรือ การเล่นตามมุม	✓			✓
	ทำกิจกรรมอย่าง ปลอดภัย	สังเกตการทำกิจกรรม ต่างๆ	✓		✓	✓
	ใช้สิ่งของเครื่องใช้ อย่างปลอดภัย	สังเกตการใช้สิ่งของ เครื่องใช้ต่างๆ	✓	✓		

ตัวอย่างที่ ๑๐ แบบบันทึกผลการประเมินความสามารถผู้เรียนประจำชั้น
ชั้น อนุบาลปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๘

คำอธิบาย ระดับคุณภาพ ๓ หมายถึง ดี , ระดับคุณภาพ ๒ หมายถึง พอใช้ ระดับคุณภาพ ๑ หมายถึง ควรส่งเสริม

เลขที่	ชื่อ-สกุล	๑.ด้านสุขภาวะทางกาย										
		๑.๑ มีสุขอนามัยและสุขนิสัยที่ดี		๑.๒ รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น		๑.๓ เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์กัน		๑.๔ ใช้มือ - คา ประสานสัมพันธ์กัน		สรุป ด้านสุขภาวะทางกาย		
		๑.๑.๑ รับประทานอาหารหลากหลายที่มีประโยชน์ ดื่มน้ำสะอาด แปร่งฟัน ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร และหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วม นอนพักผ่อนและออกกำลังกายเป็นเวลา		๑.๒.๑ เล่น ทำกิจกรรม ใช้สิ่งของเครื่องใช้ ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย ระวัง ระวัง ความปลอดภัยจากบุคคลและ สิ่งแวดล้อมและไม่ไปกับ คนแปลกหน้า		๑.๓.๑ ก้าวกระโดดไป ข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่เสียทรงตัว วิ่งหลบ หลีกสิ่งกีดขวางคล่องแคล่ว และรับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้น		๑.๔.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งได้ และเขียนรูปร่างเหลี่ยมตามแบบ มีมุมชัดเจน				
		ภาคเรียนที่		ภาคเรียนที่		ภาคเรียนที่		ภาคเรียนที่				
		๑	๒	๑	๒	๑	๒	๑	๒	๑	๒	สรุปผลภาพรวม
		๑.	ด.ญ.จันทร์เจ้า	๒	๓	๓	๓	๒	๒	๒	๓	๒
๒.												
๓.												

จากตัวอย่างที่ ๑๐ ผู้สอนสามารถออกแบบแบบบันทึกผลการประเมินความสามารถผู้เรียนประจำชั้นให้
ครบความสามารถของผู้เรียนทุกด้านตามที่หลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ กำหนด โดยจัดทำเป็น
หลักฐานประจำชั้นปีการศึกษาละ ๑ เล่ม รายละเอียดอาจประกอบไปด้วย อาทิ หน้าปกที่เป็นข้อมูล รายละเอียด
ของชั้นเรียน ชื่อโรงเรียน ชื่อครูประจำชั้น ชื่อผู้บริหารโรงเรียน คำนำที่อาจระบุเป้าหมายของการบันทึกผลการ
ประเมินความสามารถผู้เรียนประจำชั้น และ แบบบันทึกผลการประเมินความสามารถผู้เรียนประจำชั้นรายด้าน
ความสามารถ ทั้งนี้จากแบบบันทึกผลการประเมินความสามารถผู้เรียนประจำชั้น ผู้สอนสามารถสรุปผล ภาพรวม
การประเมินความสามารถผู้เรียนเมื่อเด็กจบปีการศึกษาโดยใช้ฐานนิยม หรือผลการประเมินความสามารถผู้เรียน
ในภาคเรียนที่ ๒ ดังตัวอย่างข้างต้น

ตัวอย่างที่ ๑๑
สมุดรายงานประจำตัวเด็ก
ชื่อ ด.ญ.จันทร์เจ้า สดใจ ชั้น อนุบาลปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๘

ความสามารถผู้เรียน	ผลการประเมินความสามารถ			
	ภาคเรียนที่ ๑	จุดเด่น ความสามารถ	ภาคเรียนที่ ๒	จุดเด่น ความสามารถ
๑. ด้านสุขภาวะทางกาย	๒		๓	
๑.๑ มีสุขอนามัยและสุขนิสัยที่ดี ๑.๑.๑ รับประทานอาหารหลากหลายที่มีประโยชน์ ดื่มน้ำสะอาด แปรงฟัน ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมจนทันท่วงที และออกกำลังกายเป็นเวลา	๒	ร่างกายเติบโตและแข็งแรง มีสุขอนามัยและสุขนิสัยที่ดี สามารถดูแลสุขภาพของตนเองจากการทำกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกาย คล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน	๓	ร่างกายเติบโตและแข็งแรง มีสุขอนามัยและสุขนิสัยที่ดี สามารถดูแลสุขภาพของตนเองและเพื่อนๆ เคลื่อนไหวร่างกายคล่องแคล่วและมีความพร้อมในการจับดินสอวาดภาพและเขียนสิ่งที่สนใจ
๑.๒ รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น ๑.๒.๑ เล่น ทำกิจกรรม ใช้สิ่งของเครื่องใช้ ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย ระมัดระวังความปลอดภัยจากบุคคลและสิ่งแวดล้อมและไม่ไปกับคนแปลกหน้า	๓		๓	
๑.๓ เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์กัน ๑.๓.๑ ก้าวกระโดดไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่เสียการทรงตัว วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางคล่องแคล่ว และรับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้น	๒		๒	
๑.๔ ใช้มือ - ตา ประสานสัมพันธ์กัน ๑.๔.๑ ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งได้ และเขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบมีมุมชัดเจน	๒		๓	
๒. ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม	๒		๓	
๒.๑ แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกในสถานการณ์ต่าง ๆ ๒.๑.๑ แสดงอารมณ์ ความรู้สึกทางหรือวาจา และควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นตามสถานการณ์	๒	ช่วยเหลือตนเองในการแต่งตัว และรับประทานอาหารได้เอง แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกได้เหมาะสม มีความมุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ เล่นและทำงานร่วมกับเพื่อนต่างกลุ่มได้ดี เมื่อมีปัญหาสามารถแก้ปัญหาได้เองอย่างประนีประนอม	๓	ร่าเริง สดใส มีความสุขในการทำกิจกรรมช่วยเหลือตนเองในการรับประทานอาหารและการใช้ห้องน้ำห้องส้วม มีความมุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ เล่นและทำงานกับเพื่อนต่างกลุ่มได้ดี เมื่อมีปัญหาสามารถแก้ปัญหาได้เองอย่างประนีประนอม
๒.๒ กำกับตนเองในการทำกิจกรรม ๒.๒.๑ ตั้งเป้าหมาย วางแผน และมุ่งมั่นทำสิ่งต่าง ๆ จนสำเร็จ	๓		๓	
๒.๓ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ๒.๓.๑ เล่นและทำงานแบบ ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างมีเป้าหมาย แก้ปัญหาอย่างประนีประนอม ยิ้ม ทักทายและพูดคุยกับบุคคลที่คุ้นเคยและผู้ใหญ่	๒		๓	
๒.๔ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ๒.๔.๑ ใช้คำพูดหรือการกระทำแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข เห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้าหรือเสียใจ และช่วยเหลือปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ	๒		๓	

ความสามารถผู้เรียน	ผลการประเมินความสามารถ			
	ภาคเรียนที่ ๑	จุดเด่น ความสามารถ	ภาคเรียนที่ ๒	จุดเด่น ความสามารถ
๒. ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม				
๒.๕ ยอมรับและรับผิดชอบต่อในการตัดสินใจของตนเองและกลุ่ม ๒.๕.๑ ยอมรับและรับผิดชอบต่อในการตัดสินใจของตนเองและกลุ่ม	๒		๓	
๒.๖ มีสุนทรียภาพทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ๒.๖.๑ ชื่นชม มีความสุข และแสดงออกผ่านงานศิลปะ เสียงเพลง ดนตรี แสดงท่าทางและการเคลื่อนไหว	๓		๓	
๒.๗ ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ๒.๗.๑ แต่งตัวได้คล่องแคล่ว รับประทานอาหารด้วยตนเอง ใช้และทำความสะอาดหลังใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม	๒		๓	
๒.๘ ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม ๒.๘.๑ เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตนเอง ยอมรับความสามารถ และความคิดเห็นของผู้อื่น	๒		๓	
๓. ด้านความเป็นพลเมือง และความเป็นไทย				
๓.๑ มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม ๓.๑.๑ ขออนุญาตและรอคอยเมื่อต้องการสิ่งของของผู้อื่น แสดง ความรักเพื่อนและมีเมตตาต่อผู้อื่น ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่น	๒	รู้จักการรอคอย เมื่อต้องการ สิ่งของ ทำความ เคารพให้ผู้ใหญ่ และกล่าวคำ ขอบคุณ ขอโทษ ได้เอง ยืนตรงเมื่อ ร่วมร้องเพลงชาติ รู้จัก ประหยัดน้ำ เข้าแถวตามลำดับ เป็นผู้นำและ ผู้ตามที่ดี	๓	ช่วยเหลือและ แบ่งปันผู้อื่น กล่าวคำขอบคุณ ขอโทษเพื่อนเอง ปิดน้ำหลังเปิดใช้ ทุกครั้งเอง ทั้งขยะถูกที่ เป็น ผู้นำและผู้ตามที่ดี ประณีประนอมใน การแก้ปัญหา
๓.๒ มีมารยาทไทย และปฏิบัติตามวัฒนธรรมและประเพณีไทย ๓.๒.๑ ไหว้ กล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ ปฏิบัติตนตาม มารยาทไทยได้ตามกาลเทศะ และร่วมกิจกรรมตามวัฒนธรรมและ ประเพณีไทย	๒		๓	
๓.๓ รักและภูมิใจในความเป็นไทย ๓.๓.๑ ยืนตรงและร้องเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญ พระบารมี ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์	๒		๓	
๓.๔ รักและภูมิใจในความเป็นไทย ๓.๔.๑ ใช้น้ำ ไฟ และสิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดพอเพียง และนำกลับมาใช้ซ้ำ	๒		๓	
๓.๕ ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๓.๕.๑ ดูแลรักษาธรรมชาติ ต้นไม้ สัตว์เลี้ยง สาธารณสมบัติ ที่อยู่รอบตัว และสิ่งแวดล้อม นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้วมา ใช้ซ้ำหรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ คัดแยกขยะและทิ้งขยะถูกที่	๒		๓	
๓.๖ มีวินัยในตนเอง และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ๓.๖.๑ เก็บของเล่นของใช้เข้าที่ เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามมีส่วนร่วมสร้างและปฏิบัติตามข้อตกลง เลือกวิธีการแก้ปัญหาและประณีประนอมในการแก้ไขปัญหา	๒		๓	

ความสามารถผู้เรียน	ผลการประเมิน			
	ภาคเรียนที่ ๑	จุดเด่น ความสามารถ	ภาคเรียนที่ ๒	จุดเด่น ความสามารถ
๔. ด้านสติปัญญา				
ก. ภาษาและการรู้หนังสือ	๒		๓	
๔.๑. ฟังและสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่น ๔.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกด้วยประโยคสั้น ๆ	๒	ฟังผู้ใหญ่และเพื่อนพูดจนจบ และสามารถสนทนาโต้ตอบได้ อ่าน	๓	ฟัง พูดคุยสนทนาโต้ตอบกับผู้ใหญ่และเพื่อนได้อย่างต่อเนื่อง
๔.๒ เล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ๔.๒.๑ เล่าเรื่องราวอย่างต่อเนื่องตามลำดับและตอบคำถามจากการฟังนิทาน เรื่องราว หรือจากเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน	๒	ภาพประกอบและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในหนังสือ พลิก	๓	อ่านภาพประกอบและสัญลักษณ์หนังสือ หน้าปก
๔.๓ อ่านภาพและสัญลักษณ์ ๔.๓.๑ ชี้นำภาพและชื่อเรื่องของหนังสือที่มีภาพประกอบ พลิกหน้าหนังสือจากหน้าแรกไปหน้าหลัง และอ่านภาพ สัญลักษณ์ คำโดยชี้นำหรือวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของข้อความ	๒	หน้ากระดาษจากหน้าแรกไปยังหน้าหลัง สามารถชี้ตัวอักษรตัวแรก	๓	และชื่อเรื่อง รู้จักคำและออกเสียงคำที่คุ้นเคย เขียนชื่อของ
๔.๔ มีความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร ๔.๔.๑ รู้จักคำและออกเสียงคำที่คุ้นเคย ชี้นำหรือข้อความที่เห็นบ่อย ๆ ชี้นำตัวอักษรตัวแรกและตัวสุดท้ายของคำที่คุ้นเคย	๒	และตัวสุดท้ายของคำที่พบเห็นบ่อย ๆ	๓	ตนเอง และเขียนคำที่คุ้นเคยอย่างมีทิศทาง การเขียน
๔.๕ เขียนข้อความหมายอิสระในชีวิตประจำวัน ๔.๕.๑ เขียนชื่อของตนเอง คำที่มีความหมายกับตัวเด็กตามแบบหรือด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง มีทิศทาง การเขียนจากซ้ายไปขวาและบนลงล่าง เพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน	๒		๒	จากซ้ายไปขวาและบนลงล่างได้
ข. การคิดรวบยอดและการคิดคำนวณ	๒		๓	
๔.๖ จับคู่ เปรียบเทียบ จำแนกและ จัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ๔.๖.๑ บอกลักษณะส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส จับคู่ เปรียบเทียบ คัดแยก จัดกลุ่ม และจำแนก สิ่งต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่กำหนดให้หรือกำหนดขึ้นเอง	๑	นำสิ่งรอบตัวมาเปรียบเทียบและจำแนกโดยตั้งเกณฑ์เอง เช่น	๒	จับคู่ คัดแยก จัดกลุ่ม และจำแนกของเล่นตามสี ขนาด
๔.๗ เรียงลำดับและแสดงแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ๔.๗.๑ เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย ๕ ลำดับ และสร้างแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ ตามความคิดของตนเอง	๒	จับคู่รองเท้าที่เหมือนกัน สามารถเรียง	๓	รูปทรงได้เอง เรียงลำดับเหตุการณ์ และ
๔.๘ รู้ค่าของจำนวนและใช้จำนวนและตัวเลขในชีวิตประจำวัน ๔.๘.๑ นับปากเปล่า ๑ ถึง ๓๐ ตามลำดับ บอกและแสดงจำนวนของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันตั้งแต่ ๑ - ๓๐	๒	ลำดับเหตุการณ์ได้ เริ่มนับปากเปล่าตั้งแต่ ๑ ถึง ๓๐	๓	แสดงจำนวนของเล่นและสิ่งของในชีวิตประจำวัน
๔.๙ รับรู้มิติสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ๔.๙.๑ บอกหรือแสดงตำแหน่ง ทิศทาง และระยะทางของสิ่งต่าง ๆ เมื่อสังเกตจากมุมมองที่ต่างกันและสร้างแผนที่หรือแบบจำลองของสถานที่	๒	บอกตำแหน่งของวัตถุ	๓	๑ - ๓๐ และนับปากเปล่าถึง ๓๐ ได้

ความสามารถผู้เรียน	ผลการประเมิน			
	ภาคเรียนที่ ๑	จุดเด่น ความสามารถ	ภาคเรียนที่ ๒	จุดเด่น ความสามารถ
ค. การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ	๒		๓	
๔.๑๐ แก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ๔.๑๐.๑ ระบุปัญหา สร้างทางเลือก เลือกวิธีการ และลงมือแก้ปัญหา	๒	สามารถบอกปัญหาและแก้ปัญหาได้เอง	๓	ระบุปัญหาและแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น ของเล่นหาย
๔.๑๓ ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ๔.๑๓.๑ ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น	๒	เช่น ของเล่นหาย เพื่อนแย่งของ ตัดสินใจในการเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ได้เอง	๓	เพื่อนไม่เล่นด้วย ตัดสินใจเรื่องง่าย ๆ และบอกเหตุผลได้ เช่น เลือกเสื้อผ้าเลือกของเล่น
ง. การแสวงหาความรู้	๒		๓	
๔.๑๒ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ ๔.๑๒.๑ สนใจ กระตือรือร้น ในการเข้าร่วมกิจกรรม มีส่วนร่วม และค้นหาคำตอบด้วยตนเองเกี่ยวกับธรรมชาติ สถานที่ สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และโลกรอบตัว	๒	กระตือรือร้นในการเรียนรู้เมื่อร่วมกิจกรรมการสำรวจและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง	๓	กระตือรือร้นในการเรียนรู้และค้นหาคำตอบ มักตั้งคำถาม ชอบการทดลอง และพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเมื่อค้นหาคำตอบ
๔.๑๓ ค้นหาคำตอบเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อสงสัย โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ ๔.๑๓.๑ ค้นหาคำตอบของปัญหาและข้อสงสัย โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย โดยการสังเกต สำรวจ ตั้งคำถาม วางแผน เก็บข้อมูล และนำเสนอสิ่งที่ค้นพบ	๒		๓	
จ. จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	๒		๓	
๔.๑๔ ทำงานศิลปะ ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ๔.๑๔.๑ สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลงแปลกใหม่จากเดิมและมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น	๒	สร้างผลงานศิลปะโดยเพิ่มรายละเอียดให้แตกต่างจากเดิม มีความมั่นใจ	๓	สื่อสารความรู้สึกและสร้างความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานศิลปะและการเคลื่อนไหว
๔.๑๕ แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ ๔.๑๕.๑ เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึก ของตนเองอย่างหลากหลายและแปลกใหม่	๒	เมื่อให้แสดงท่าทางหรือเคลื่อนไหวตามจินตนาการ	๓	ร่างกายได้อย่างหลากหลายและสนุกสนาน

บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา

มีบทบาทที่สำคัญในการวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ดังนี้

๑) ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี และ กำหนด วิสัยทัศน์การจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สอดคล้องกับ เป้าหมายและ บริบทของสถานศึกษา

๒) เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความสามารถด้านคุณภาพเด็กในแต่ละช่วงอายุ ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปีตาม เป้าหมายการพัฒนา คุณภาพเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา และนำเสนอหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาของ สถานศึกษาร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๓) คัดเลือกบุคลากรที่ทำงานกับเด็ก ได้แก่ ผู้สอน พี่เลี้ยง โดยคำนึงถึงความสามารถ ที่เหมาะสมของ คุณสมบัติบุคลากรที่ปฏิบัติงานกับเด็กปฐมวัย เช่น - มีวุฒิทางการศึกษาด้านการอนุบาลศึกษา/การศึกษาปฐมวัย มีประสบการณ์หรือผ่านการ อบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย - มีความรักเด็ก จิตใจดี มีอารมณ์ขันและใจ เย็น ให้ความเป็นกันเองกับเด็กอย่างเสมอภาค - มีบุคลิกภาพดีของความเป็นผู้สอน เข้าใจและยอมรับธรรมชาติ ของเด็กตามวัย - พูดจาชัดเจน สุภาพเรียบร้อย และเป็นแบบอย่างได้ - มีความเป็นระเบียบ สะอาด และรู้จัก ประหยัด

- มีความอดทน ขยัน ซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่และการปฏิบัติต่อเด็ก

- มีความเข้าใจธรรมชาติและความรู้สึกของเด็ก รู้จักรับฟัง พิจารณาเรื่องราวปัญหาต่างๆของ เด็ก และ ตัดสินปัญหาต่างๆ อย่างมีเหตุผลด้วยความเป็นธรรม

- มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี

๔) ส่งเสริมและจัดบริการทางการศึกษาให้เด็กได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง เสมอภาค และปฏิบัติกรับ เด็ก ตามเกณฑ์ที่กำหนด

๕) ส่งเสริมให้ผู้สอนและผู้ปฏิบัติงานกับเด็กได้พัฒนาตนเองทางวิชาชีพให้มีความรู้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

๖) สร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

๗) จัดให้มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับตัวเด็ก งานวิชาการหลักสูตรอย่างเป็นระบบและมี การประชาสัมพันธ์ หลักสูตรสถานศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้อง

๘) สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ เทคโนโลยีวัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอ สะอาด ปลอดภัย และเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และส่งเสริมความสามารถเด็กที่สอดคล้องกับพัฒนาการเด็กใน แต่ละช่วง วัย

๙) นิเทศภายใน กำกับติดตามการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้สอน ในการนำ หลักสูตรสถานศึกษา มาสู่การปฏิบัติในห้องเรียนที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง โดยนำ ผลการนิเทศมาใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย

๑๐) กำกับติดตามให้มีการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงและ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก และบริบทสังคม

๑๑) กำกับติดตามให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยของ สถานศึกษา ให้เป็นไปตามเป้าหมาย และนำผลจากการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพเด็ก ปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

๒. ผู้สอนปฐมวัย

การพัฒนาความสามารถของเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี เพื่อส่งเสริมคุณภาพเด็กให้มีความสามารถด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา โดยถือว่าเด็กมีความสำคัญที่สุดของ กระบวนการจัดการศึกษาที่ต้องส่งเสริมให้เด็กสามารถพัฒนาความสามารถของผู้เรียนของแต่ละช่วงวัย ที่ สอดคล้องกับพัฒนาการอย่างเต็มตามศักยภาพ ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาและนำหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ และประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อให้ กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้สอนจึงควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

๑) บทบาทในฐานะคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ

- ทำหน้าที่ร่วมวางแผน จัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หน่วยการจัด ประสบการณ์ การจัด ประสบการณ์และการประเมินความสามารถผู้เรียน

- จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ออกแบบการจัดกิจกรรมหลัก ๖ กิจกรรมที่ส่งเสริม ให้เด็กมีอิสระในการเรียนรู้พัฒนาทักษะและคุณลักษณะสำคัญแล้วสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดย เปิดโอกาสให้เด็กเล่น ทำงาน และเรียนรู้ร่วมกันทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม เพื่อพัฒนาเด็กให้มีพฤติกรรมและ ความสามารถทั้งในด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์จิตใจและสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา ตามเป้าหมายที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด - ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อนำ ผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี

๒) บทบาทในฐานะผู้เสริมสร้างการเรียนรู้

- จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการคิดออกแบบกิจกรรมด้วยตัว เด็กเองและ ผู้สอนกับเด็กร่วมกันกำหนด เพื่อพัฒนาเด็กให้มีความสามารถในการเรียนรู้และแสวงหาคำตอบ จาก ประสบการณ์ ต่าง ๆ ที่เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

- จัดประสบการณ์กระตุ้นให้เด็กร่วมคิด แก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ ค้นคว้าหาคำตอบด้วย ตนเอง ด้วย วิธีการศึกษาที่นำไปสู่การใฝ่รู้และพัฒนาตนเอง

- จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างเสริมให้เด็กปฏิบัติผ่านการเล่นได้ ตาม ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน

- สอดแทรกการอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัด ประสบการณ์กิจวัตร ประจำวันและกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

- จัดกิจกรรมการเล่น ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม ตลอดจนมี ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ

- ใช้ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนกับเด็ก โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมผู้ปกครอง ชุมชน และ ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ในการจัดประสบการณ์แก่เด็กอย่างสม่ำเสมอ

- จัดการประเมินความสามารถผู้เรียนที่เป็นความสามารถของเด็กแต่ละช่วงวัยที่กำหนดใน หลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพจริง และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพเด็กเต็ม ศักยภาพและการจัดประสบการณ์ของตนให้มีประสิทธิภาพ

๓) บทบาทในฐานะผู้ดูแลเด็ก ผู้สอนควรมีบทบาทสำคัญในการดูแลเด็ก สังเกตและร่วมส่งเสริมพัฒนาพฤติกรรมและ ความสามารถให้เกิดผลลัพธ์คุณภาพเด็กด้านด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์จิตใจและสังคม ด้าน ความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญาที่สอดคล้องกับพัฒนาการเด็กทุกด้านตามวัย ดังนี้

- จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคลให้มีพฤติกรรมและความสามารถ ทุกด้านเต็มศักยภาพ
- จัดกิจกรรมและประสบการณ์เพื่อส่งเสริมให้เด็กช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน
- จัดกิจกรรมและประสบการณ์เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความเป็นไทยและเป็นพลเมืองโลกที่ดี มีความภูมิใจในตนเอง กล้าคิดและกล้าแสดงออก

- จัดกิจกรรมและประสบการณ์เพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดี สามารถทำหน้าที่ตามบทบาท ที่ได้รับ มีวินัย และมีความรับผิดชอบ

- ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับบ้านและชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพเด็กให้มี พฤติกรรมและความสามารถทุกด้านเต็มตามศักยภาพตามช่วงวัย

๔) บทบาทในฐานะนักพัฒนาเทคโนโลยีการสอน

- นำนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการสอนมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถ เด็กให้เหมาะสมกับสภาพบริบทสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

- ใช้เทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเสริมสร้างการเรียนรู้และ พัฒนาความสามารถผู้เรียนให้แก่เด็ก

- จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพเด็กเป็นรายบุคคล รวมถึงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดประสบการณ์และสื่อการเรียนรู้

- พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีคุณลักษณะของผู้ใฝ่รู้ มีวิสัยทัศน์และทันสมัย ทันเหตุการณ์ในยุคของข้อมูลข่าวสาร

๓. พ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

ผู้สอนระดับปฐมวัยและพ่อแม่หรือผู้ปกครองควรสื่อสารกันตลอดเวลา เพื่อสร้างความเข้าใจและร่วมมือกันในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาให้การศึกษาแก่เด็ก พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

๑) มีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น เพื่อนำไปกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของ หลักสูตรสถานศึกษา

๒) ร่วมมือและสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาและกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ความสามารถผู้เรียนตามศักยภาพ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว เพื่อให้การเรียนรู้ ของเด็กมีความต่อเนื่อง มีความหมายต่อเด็ก และร่วมพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง

๓) เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ จัดบรรยากาศภายในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้

๔) สนับสนุนทรัพยากรและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นไป ตามเป้าหมายของหลักสูตรตามความเหมาะสมกับบริบท

๕) อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการต่างๆ ของเด็ก

๖) ป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตลอดจนส่งเสริมความสามารถผู้เรียน ตามวัยของเด็ก โดยประสานความร่วมมือกับผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

๗) เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีคุณธรรม นำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้

๘) มีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถผู้เรียนของเด็ก และการประเมินการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา

๔. ชุมชน/ท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่น

มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการประสานความร่วมมือเพื่อร่วมกัน พัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ดังนั้น ชุมชนจึงมีบทบาทในการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

๑) มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา ในบทบาท ของคณะกรรมการสถานศึกษา สมาคม / ชมรมผู้ปกครอง

๒) มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการของสถานศึกษา

๓) เป็นเครือข่ายของชุมชนในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เด็กได้เรียนรู้ มีประสบการณ์จากสถานการณ์ในชีวิตจริงตามบริบทท้องถิ่น

๔) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญา ท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความสามารถผู้เรียนของเด็กทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของ ท้องถิ่นและของชาติ

๕) ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของ ชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

๖) มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา โดยทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัย

การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องมีความสำคัญมากในการบริหาร จัดการหลักสูตรสถานศึกษา เพราะเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้สอนให้สามารถนำหลักสูตรสถานศึกษา ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการออกแบบพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ส่งเสริมพัฒนาการและความสามารถของเด็กตามจุดหมายของหลักสูตร การ จัดสภาพแวดล้อมและทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน การจัดหาและพัฒนา สื่อ เทคโนโลยี ภูมิปัญญา ท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินคุณภาพเด็ก โดยมีกรอบความสามารถผู้เรียนของ หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพเด็ก สถานศึกษาจึงควรกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรปฐมวัย ดังนี้

๑) สำรวจและประเมินความต้องการในการพัฒนาตนเองของผู้สอนและบุคลากรปฐมวัย และ นำข้อมูลมาจัดทำแผนการพัฒนาตนเองทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว

๒) พัฒนาบุคลากรปฐมวัยในด้านการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการจัดประสบการณ์ เทคนิควิธีการ นวัตกรรม การจัดประสบการณ์เทคนิคการควบคุมชั้นเรียน และด้านอื่นๆ ทั้งนี้การจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากร ควรใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การประชุมสัมมนา การศึกษาดูงาน การจัด กิจกรรม PLC และ SLC เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น

๓) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีมุมความรู้โดยการจัดหาเอกสารด้านหลักสูตร แนวทางการจัดประสบการณ์ ตลอดจนองค์ความรู้ด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปิดโอกาสให้ครูปฐมวัยศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

๔) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรปฐมวัยและครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมปรึกษาและวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ครูทั้ง ๒ ระดับการศึกษา เข้าใจบทบาทหน้าที่และภารกิจของตนในการนำหลักสูตรไปสู่ปฏิบัติที่ส่งผลดีต่อการทำงานร่วมกันในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับการศึกษาปฐมวัยที่เป็นการเชื่อมต่อในการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ได้เป็นอย่างดี

การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร

การพัฒนาหลักสูตรและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๘ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องจัดหางบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นการพัฒนาพฤติกรรมและความสามารถผู้เรียน ของเด็กปฐมวัยประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑) จัดหาและจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดงบประมาณส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ โครงการ การทัศนศึกษา นอกสถานที่ การพัฒนาบุคลากร การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการระดับปฐมวัย และการนิเทศ กำกับ ติดตาม

๒) จัดหา จัดซื้อสื่อ วัสดุอุปกรณ์เพื่อจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน จัดซื้อจัดหา ของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามมุมประสบการณ์ต่างๆ การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนรู้ การ พัฒนาสนามเด็กเล่นและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงการจัดเตรียมของใช้ส่วนตัวให้แก่เด็กตามความจำเป็น เพื่อการดูแลอนามัยส่วนบุคคลและการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของเด็กได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

๓) สนับสนุนงบประมาณและกำกับติดตามการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

๔) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานเอกชน ในการสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้เป็นไปตามหลักการพัฒนาเด็กทุกช่วงวัย ระดมทรัพยากรในการจัดหาครูที่มีคุณวุฒิหรือประสบการณ์ด้านการศึกษาปฐมวัย พี่เลี้ยงเด็ก ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้

การนิเทศ ติดตาม การนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ

การนิเทศ กำกับ ติดตามการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ เป็นกระบวนการสำคัญในการควบคุมคุณภาพ การจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การตรวจเยี่ยม การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การสอนแนะ (Coaching) การตรวจแผนการจัด ประสบการณ์ ทั้งนี้ควรดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบและเป็นกัลยาณมิตร เปิดโอกาสให้มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันและนำมาปรับปรุงพัฒนา โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑) ประชุมผู้บริหารและครูปฐมวัย เพื่อร่วมกันกำหนดความต้องการและช่วงเวลาในการจัดทำปฏิทิน การ นิเทศหรือแผนการนิเทศ กำกับ ติดตามที่เหมาะสม ต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

๒) สร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่ส่งเสริมพฤติกรรมและ ความสามารถเด็ก โดยการนิเทศ กำกับ ติดตาม ให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

๓) ดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตามแผนการนิเทศและนำผลการนิเทศมาวางแผนเพื่อจัดกิจกรรม ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรปฐมวัยตามความต้องการจำเป็นอย่างต่อเนื่อง

๔) นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับจากการนิเทศ กำกับ ติดตาม มาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการเชิงระบบเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและสารสนเทศที่เป็น ประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาคุณภาพของหลักสูตร การปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร การบริหาร หลักสูตร และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมต่อไป ซึ่งแนวทางการประเมินหลักสูตร สถานศึกษา ประกอบด้วย

๑. การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาก่อนนำไปใช้

เป็นการประเมินกระบวนการ ร่างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ควรดำเนินการดังนี้

๑) การวิเคราะห์ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการร่างหลักสูตร สถานศึกษา โดยวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศ ศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้หลักสูตร ที่ผ่านมา มีผลสำเร็จอะไรบ้าง มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้างในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลจาก แหล่งต่าง ๆ เช่น การประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา การประเมินพัฒนาการ นโยบายทางการศึกษาของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ผล การสอบถามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้ในการร่างหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย

๒) การตรวจสอบคุณภาพของร่างหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการประเมินเอกสารหลักสูตร สถานศึกษา เพื่อพิจารณาความสอดคล้อง เหมาะสมเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้ วิธีการสอบถามความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน องค์กร ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุง และแก้ไขเอกสารหลักสูตรให้มีความเหมาะสม และมีคุณภาพตามจุดเน้นของสถานศึกษา

๓) การประเมินความพร้อมก่อนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ เป็นการประเมินความพร้อมและความพอเพียงด้านปัจจัยหรือทรัพยากรในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ได้แก่ ด้านผู้สอนหรือผู้ดูแลเด็ก บุคลากรมีจำนวนพอเพียงหรือไม่ มีคุณลักษณะพร้อมที่จะจัดประสบการณ์มากน้อยเพียงใด ด้านเอกสาร หลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรมีความพร้อมและพอเพียงต่อการจัดประสบการณ์หรือไม่ ด้านสื่อและ แหล่งเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์มีพอเพียงหรือไม่ เพื่อการจัดการพัฒนาหรือการจัดซื้อจัดหา ให้ ทันต่อการใช้ หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ประเมินโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม การตรวจสอบรายการ หรือการ สอบถาม

๒. การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

เป็นการประเมินกระบวนการใช้ หลักสูตรเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตร เพื่อ ศึกษาความก้าวหน้าของการใช้หลักสูตรเป็นระยะ ๆ เพื่อตรวจสอบว่า หลักสูตรเป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่ กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร ควรมีการปรับปรุงแก้ไข ในเรื่องใดบ้าง ประเด็นการประเมิน ได้แก่ วางแผนการใช้หลักสูตร การเตรียมความพร้อมและบุคลากร การนิเทศ การฝึกอบรมและพัฒนาครูและ บุคลากรเพิ่มเติมระหว่างการใช้หลักสูตร การจัดปัจจัยและสิ่งสนับสนุนการใช้ หลักสูตร ประเด็นการประเมิน เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ การจัดกิจกรรมและพฤติกรรม การจัดการเรียนรู้ การจัดการชั้นเรียน การเลือกและใช้สื่อการจัดการเรียนรู้ การประเมินความสามารถผู้เรียน ความรู้ ความสามารถของครูและ บุคลากร และประเด็นประเมินเกี่ยวกับการจัดมุมประสบการณ์ ได้แก่ การจัด สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ห้องเรียน การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรระหว่างการใช้วิธีการนิเทศ ติดตาม การสอบถาม การสนทนากลุ่ม หรือการสังเกต

๒. การประเมินหลังการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

เป็นการประเมินหลักสูตรทั้งระบบหลังจาก ดำเนินการใช้หลักสูตรครบวงจรแล้ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ ตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร สถานศึกษา และสรุปผลภาพรวมของหลักสูตรที่จัดทำว่า บรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาหรือไม่ บรรลุผลมากน้อยเพียงใด ต้องมีการปรับปรุงหรือพัฒนา ส่วนใดบ้าง ปรับปรุงหรือพัฒนาอย่างไร ในการบรรลุผล ตามเป้าหมายความสามารถผู้เรียนของหลักสูตร สถานศึกษาที่กำหนดไว้ ได้แก่ ด้านสุขภาวะทาง กาย ด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา ประเด็นการ ประเมินเกี่ยวกับประสิทธิภาพของหลักสูตร ได้แก่ หน่วยการจัด ประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตร สถานศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งการเรียนรู้การประเมินความสามาถ ผู้เรียน การบริหารจัดการหลักสูตร และการสร้างรอยเชื่อมต่อกับระดับการศึกษา ขั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ประเมิน โดยใช้วิธีการตรวจสอบรายการ การศึกษาเอกสาร การสอบถาม หรือการสนทนา กลุ่ม